

Glasnik

Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

ISSN 1512-6609

9-10

Sarajevo

septembar-oktobar 2022.

VOL. LXXXIV • Str. 773-986

U ovom broju pišu:

Almir Fatić • Mehmed Hodžić • Mohammed Rustom •
Adnan Srebrenica, Zuhdija Hasanović • Omar Alí-de-Unzaga •
Malik Memić • Jusuf Džafić

| Sadržaj

Riječ urednika

779-780 Mustafa Prljača • Dvije pošasti

Tefsir

781-794 Almir Fatić • Sura El-Inšikāk: neminovnost susreta sa Gospodarom

Kulturna baština

795-808 Mehmed Hodžić • Prilog izučavanju historije tevhida u Bosni i Hercegovini s posebnim osvrtom na austrougarski period

Eseji

809-818 Mohammed Rustom • O slušanju: čuti Božiji glas usred patnje

819-830 Adnan Srebrenica, Zuhdija Hasanović • Gavran Ademovih, a.s., sinova

Pogledi

831-842 Omar Alí-de-Unzaga • Citativna egzegeza Kur'ana: Ka teorijskom okviru za konstrukciju značenja u klasičnoj islamskoj misli. Slučaj Poslanica Ihvanus-safa (*Rasā'il Ikhwān al-Ṣafā'*)

- 843-856 **Malik Memić** • Kur'anski principi odgoja
857-878 **Jusuf Džafić** • Ko su bili najbogatiji ashabi

Službeni dio

- 881-906 Aktivnosti vijeća muftija
907-922 Aktivnosti Rijaseta
923-986 Dekreti

١٠-٩

سرايفو

سبتمبر - أكتوبر عام ٢٠٢٢

السنة ٨٤ - الصفحات ٩٨٦ - ٧٧٣

البلاغ

مجلة المشيخة الإسلامية
في البوسنة والهرسك

فهرست

كلمة المحرر

٧٨٠-٧٧٩ مصطفى برلياتشا • وباء ان اثنان

موضوعات تفسيرية

٧٩٤-٧٨١ أمير فاتيتش • سورة الانشقاق: حتمية اللقاء مع الرب سبحانه وتعالى

تراث ثقافي

٨٠٨-٧٩٥ محمد هوجيتش • ملحق لدراسة تاريخ «التوحيد» في البوسنة والهرسك بلمحة خاصة إلى فترة الحكم النمساوي المجري

مقالات

٨١٨-٨٠٩ محمد روستوم • حول الاستماع: استماع إلى صوت الله وسط العذاب

٨٣٠-٨١٩ عدنان سربرنيتسا, زهديا حسانوفيتش • غراب ابني آدم عليه السلام

نظرات

٨٤٢-٨٣١ عمر علي - دي - أوثاغا • التأويل الاقتباسي للقرآن: نحو الإطار النظري لإنشاء المعنى في الفكر الإسلامي الكلاسيكي - حالة رسائل إخوان الصفا

٨٥٦-٨٤٣ مالك مميتش • مبادئ التربية القرآنية
٨٧٨-٨٥٧ يوسف جافيتش • من كانوا أكثر الصحابة مالا

رسميات

٩٠٦-٨٨١ لجنة المفتين للمشيخة الإسلامية
٩٢٢-٩٠٧ نشاطات الرئاسة
٩٨٦-٩٢٣ قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة

| Contents

Word of the editor

779-780 Mustafa Prljaca • Two Plagues

Tafsir

781-794 Almir Fatic • Surah Al-Inshiqāq: The Inevitability of Meeting the Lord

Cultural Heratage

795-808 Mehmed Hodzic • Contribution to the Study of the History of
Performance of the Tawhīd in Bosnia-Herzegovina with Special
Reference on the Austro-Hungarian Period

Essays

809-818 Mohammed Rustom • About Listening: to Hear God's Voice in the
Midst of Suffering

819-830 Adnan Srebrenica, Zuhdija Hasanovic • Raven of Adam's, a. s.,
Sons

Views

- 831-842 **Omar Ali de Unzaga** • Citational Exegesis of the Qur'an: Towards a Theoretical Framework for the Construction of Meaning in Classical Islamic Thought - The Case of the Epistles of the Ikhwān al-Safā' (*Rasā'il Ikhwān al-Safā'*)
- 843-856 **Malik Memic** • Quranic Principles of Upbringing
- 857-878 **Jusuf Dzafic** • Who Were the Richest Companions?

The Official Part

- 881-906 Activities of the Council of Muftis
- 907-922 The Activities of Riyasat
- 923-986 Decrees

| Dvije pošasti

Lijep moral i lijep odnos prema drugima predstavljaju okosnicu svih Božijih objavljivanja čovjeku – od prvog do posljednjeg. Zadnji poslanik Muhammed, a.s., eksplicitno je kazao da je poslan “da upotpuni plemeniti moral” (El-Bejheki), dok Kur’an, s druge strane, za nj kaže: *Ti si, doista, veličanstvenog morala!* (El-Kalem, 4) Veličanstven moral podrazumijeva lijep odnos: lijep i ispravan odnos prema Bogu, Njegovom Poslaniku i svim Njegovim stvorovima. Lijep odnos prema Bogu podrazumijeva vjerovanje u Nj, nepridruživanje Njemu sudruga ili takmaca u Božanstvenosti i poštivanje Njegove Riječi. Lijep odnos prema Njegovom Poslaniku podrazumijeva vjerovanje u njegovu poslaničku misiju, ljubav i poštovanje prema njemu i povodenje za njim u načinu života i pristupu životu. Lijep odnos prema Njegovim stvorovima podrazumijeva poštivanje njihovog života, imovine i časti, uz svu različitost njihovih društvenih statusa, a što opet podrazumijeva čovječnost u svakoj situaciji, pravednost u zadovoljstvu i nezadovoljstvu, istinitost i iskrenost u riječima i djelima, pridržavanje dogovorenog i obećanog i vođenje računa o onom što su naložili Bog i Njegov Poslanik. O ovome je napisano mnogo toga, o ovome se mnogo govori no u današnjem vremenu i okolnostima to se sve manje slijedi. Govor je jedno, a praksa drugo.

“Ono što će ljude najviše uvesti u Džennet”, rekao je Poslanik, a.s., “jesu bogobožnost i lijepo ponašanje!”, a kada je upitan šta će ljude najviše uvesti u Džehennem, rekao je: “Jezik i polni organ!” (Tirmizi, Ahmed, Ibn Madže)

Iza nas je ostalo još jedno vrelo ljeto obilježeno nasiljem u Ukrajini, ali i u mnogim drugim dijelovima Svijeta, te napadnom golotinjom i izborima za sve nivoe vlasti a koje su obilježile: laž, potvora, objeda, lažno obećanje i prevara. Ono što ljude najviše vodi prema vatri džehennemskoj, svojevrsni džehennem proizvodi i na ovom svijetu. Posvuda raširena ženska – a sve više i muška – golotinja u našoj Bosni, po selima i gradovima i plima onog što Kur'an definira kao "ružan govor" i ovdje vodi u razne paklove, kida bračne, rodbinske i prijateljske veze, proizvodi mržnju i stvara tjeskobnu stvarnost. Nažalost, u tome velikog udjela imaju i oni koji se makar i formalno vezuju za islam, i za Allaha.

Ovo su dvije pošasti bosanskohercegovačkih muslimana na koje više skoro i ne reagiramo, pred kojima smo, izgleda, pokleknuli i prepustili se njihovom štetnom djelovanju, a one nas dosljedno razaraju – i kao društvo, i kao pojedince.

Pokvarenost u društvu uglavnom nastupa onda kad dođe do slabljenja, ili kvarenja vjerovanja. Kad se ono pokvari, pokvari se i odnos prema Bogu a potom i odnos prema Poslaniku, te prema i među ljudima. I golotinja i ružan govor su, dakle, posljedice slabog ili iskvarenog vjerovanja, odnosno odsustva svijesti o tome šta oni uzrokuju. U Kur'anu se kaže: *One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu.* Zabranio je da se to voli, a šta je tek s činjenjem toga?! Ajet se završava konstatacijom: *Allah zna, a vi ne znate.* (En-Nur, 19) Allah, dakle zna zašto je to zabranio i zna kakve sve poremećaje i ružne posljedice to ostavlja za sobom, a vi ne znate.

Radovi koje donosimo u ovom broju *Glasnika* izbliza ili izdaleka čovjeka podsjećaju na to. I nukaju ga da razmisli prema kakvoj konačnici ide dok se kreće putem kojim se kreće i čini to što čini. Ili ne čini ništa da to zaustavi. A konačnice su samo dvije: Džennet ili Džehennem.

Mustafa Prljača

Sura El-Inšikāk: neminovnost susreta sa Gospodarom

Almir Fatić

redovni profesor tefsirskih predmeta na fakultetu islamskih nauka univerziteta u sarajevu
e-mail: almirtatic75@gmail.com

Sažetak

U radu se, metodom ajet po ajet, tumači 84. kur'anska sura El-Inšikāk, koja ima 25 ajeta. Objavljena je u Mekki i ubraja se u sure koje su najranije objavljene Muhammedu, a.s., kada progon prvih muslimana još nije bio započeo. Centralna tema ove sure jeste proživljenje i ahiret, na kome će se razotkriti i pokazati ljudska djela.

Ključne riječi: El-Inšikāk, Rastrgnuće neba, 84. sura, tefsir, proživljenje, ahiret

Uvod

El-Inšikāk je 84. sura Kur'ana, koja ima 25 ajeta. Naziv je dobila po glagolu *inšekkat* (انْشَقَّتْ) koji se spominje u prvom ajetu. Objavljena je u Mekki, oko čega nema razilaženja, i ubraja se u sure koje su najranije objavljene Muhammedu, a.s., kada progon prvih muslimana još nije bio započeo.¹

Centralna tema ove sure jeste proživljenje i ahiret, na kome se će se razotkriti i pokazati ljudska djela. Objе ove istine mekanski mnogobošci odbacili su i nisu vjerovali da će se ikada pojaviti pred Svevišnjim Bogom i pred Njim polagati račun. Navedena centralna tema izložena je na sljedeći način: 1. u prvih pet ajeta obznanjuje se potresna i živopisna scena

¹ V.: Maududi, *Tafhim al-Qur'an*, <https://www.english tafsir.com>.

Smaka svijeta: *rastrgnuće* neb(es)a i *rastegnuće* Zemlje i njeno potpuno *pražnjenje*, gdje je dat argument da će se to zaista i dogoditi; 2. u ajetima 6-19 kazuje se da će čovjek, bio on toga svjestan ili ne, htio to ili ne, pojaviti pred svojim Stvoriteljem, kada će se ljudska bića podijeliti u dvije grupe: grupa kojoj će zapisi njihovih djela biti dati u njihove desne ruke i grupa kojoj će zapisi njihovih djela biti dati iza njihovih leđa, i koja će završiti u Vatri; 3. ajeti 20-25 govore o Božijoj svemoći, o poricateljima Istine koji, iako upozoreni na tešku kaznu zbog poricanja, odbacuju Kur'an, te o neograničenim nagradama vjernicima.

Očigledna je značenjska, stilska i sadržajna sličnost i povezanost sure El-Mutaffifīn i El-Infitār. Naime, El-Infitār spominje pisanje djela, El-Mutaffifīn mjesta u kojima se pisani listovi, zapisi ili knjige pohranjuju (Sidždžīn i Illijjūn), a El-Inšikāk – dodjeljivanje knjiga.²

Ize s-semā'u n-šekkat (إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ)

Kada se nebo rastrga – *izā* (إِذَا) *kada* prilog je kojim se izražava sigurna budućnost; *es-semā'* (السَّمَاءُ) *nebo*; *inšekkat* (انْشَقَّتْ) glagol koji znači: *biti rascijepljen, razdvojen; rascijepiti se, razdvojiti se, naprsnuti, napuknuti*; derivira se iz riječi *šekk* (شق) – *pukotina, praznina, otvor, parotina, brazda*.³ Ova riječ koristi se za ono što obično mislimo da nije rastrgano ili rascijepljeno, a onda kada se to dogodi, onda je *šekk* trajan i nije moguć povratak na prijašnje stanje. Nebo koje je sada iznad nas, na Kijametski dan bit će toliko rastrgano i rascijepljeno da se nikada više neće vratiti u stanje u kojem je bilo.⁴

Ve ezinet li Rabbiha ve hukkat (وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحَفَّتْ)

I pažljivo poslušaj svoga Gospodara, a to je i dužno – glagol *ezine* (أَذِنَ) može se derivirati iz riječi *izn* (أَذِنَ) *dozvola* ili iz riječi *ezn* (أَذِنَ) *pažljivo slušati*.

2 Usp.: Al-Suyūfī, *Tanāsūq al-durar fī tanāsūb al-suwar*, Maktaba al-Imām al-Suyūfī, s.l., 2019, 79-80; Al-Ālūsī, *Rūḥ al-ma'ānī fī tafsīr al-Qur'ān al-'azīm wa sab' al-ma'ānī*, Dār ihyā' al-turāt al-'arabī, Beirut, 1985, 30/78.

3 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 864.

4 U suri Al-Furqān (25) čitamo: وَيَوْمَ تَشَقُّ السَّمَاءُ بِالسَّحَابِ وَيُرْسِلُ السَّحَابُ مَرِيحًا تَرِيحًا تَرِيحًا تَرِيحًا. *A na Dan kada se rastrga nebo oblacima i melec se sigurno spuste*. Nebo će se tada rastrgati i iz njega će se pojaviti bijeli tanki oblaci – *gamām* (الغمام) i melec.

U prvom slučaju imali bismo značenje da je nebu dao dozvolu njegov Gospodar, a u drugom: *I pažljivo poslušaj svoga Gospodara*, kao što Ga je poslušalo i prvi puta, pri prvom stvaranju (Fussilet, 11). I kao što Ga je (zajedno sa Zemljom) poslušalo pri stvaranju, tako će ga poslušati i pri rastvaranju, tj. uništenju. U arapskome jeziku *ezine lehu* (أذن له) ne znači samo da je neko čuo naredbu već je odmah, čim ju je čuo, i izvršio. Riječima *ve hukkat* (وَحَقَّتْ) sugerira se da nebo to mora izvršiti jer mu je to njegov Gospodar naredio. Iz ovoga ljudska bića mogu učiti – ona prva trebaju slušati svoga Gospodara i odmah izvršavati Njegove naredbe. Nebo, iako je mnogo veće od čovjeka, pokorava Mu se bespogovorno, pa zašto, onda, čovjek ne (po)sluša svoga Gospodara?!

Ve ize l-erdu muddet (وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ)

I kada se Zemlja rastegne – Zemlja će se rastegnuti (*medde* znači *rastegnuti nešto po cijeloj dužini*), zdrobit će se brda i planine, i sva će postati glatka ravnica ili ledina. U suri Tā-Hā kaže se:

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا

A pitaju te o planinama, pa ti reci: Gospodar moj će ih potpuno zdrobiti, / a mjesta na kojima su bile ravnom ledinom ostaviti. / Nećeš vidjeti na njoj ni udubina ni uzvisina.⁵

U jednom hadisu koji prenosi Džābir b. Abdullāh stoji da je Muhammed, a.s., rekao: *تمد الأرض يوم القيامة مد الأديم ثم لا يكون لابن آدم منها إلا موضع قدميه* “Na Kijametskom danu će zemlja biti ispravljena kao uštavljena koža, ali će čovjek imati prostora tek da stoji”.⁶

Mevdūdī ovaj hadis objašnjava na sljedeći način: Da bismo razumjeli ovaj hadis, treba imati na umu činjenicu da će toga dana svi ljudi, koji će se roditi od prvog dana stvaranja pa do proživljenja, biti istovremeno proživljeni i pozvani na Božiji sud. Za okupljanje tako velikog broja ljudi neizbježno je da se okeani, rijeke, planine, džungle, provalije i sva visoka i niska područja, izravnavaju i čitava zemaljska kugla pretvori u ogromnu

5 U suri Al-Kahf (18) spominje se da će Zemlja biti učinjena *golom ledinom* (صعيدًا جُرُزًا).

6 Hadis bilježi Al-Ĥākim dobrim senedom (lancem prenosilaca) od Ġābira (Ālūsī, *Rūḥ al-ma‘ānī*, 30/79; Al-Šawkānī, *Fatḥ al-Qadīr*, Dār al-ma‘rifā, Beirut, 2007, 1602).

ravnici, tako da svi pojedinci ljudske rase mogu imati prostora da stoje na nogama”.⁷

Mufessiri Taberī i Ibn Kesīr, također, navode hadis koji opisuje golagol *muddet* (مُدَّتْ): “Kada nastupi Kijametski dan, Allah će rastegnuti Zemlju poput uštavljene kože, ali će za čovjeka biti mjesta samo da stoji. I ja ću biti prvi koji će biti pozvan, a Džibril će biti s desne strane Svemilosnog. Tako mi Allaha, ovo će biti prvi put da će Džibril vidjeti svoga Gospodara. Reći ću: ‘Gospodaru, ovo je onaj koji me je obavijestio da si ga Ti poslao meni’, a Svevišnji Allah će odgovoriti: ‘Istinu je rekao...’”⁸

(إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، مَدَّ اللَّهُ الْأَرْضَ مَدَّ الْأَدِيمِ، حَتَّى لَا يَكُونَ لِبَشَرٍ مِنَ النَّاسِ إِلَّا مَوْضِعُ قَدَمَيْهِ، فَأَكُونَ أَوَّلَ مَنْ يَدْعَى، وَجِبْرِيلُ عَنْ يَمِينِ الرَّحْمَنِ، وَاللَّهُ مَا رَأَاهُ قَبْلُهَا، فَأَقُولُ يَا رَبِّ إِنَّ هَذَا أَخْبَرَنِي أَنَّكَ أَرْسَلْتَهُ إِلَيَّ، يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ صَدَقَ)

Glagol *medde* (مَدَّ) naveden je u pasivu kako bi se sugeriralo da će to Svevišnjem biti lahko učiniti.

Ve elkat mā fihā ve tehallet (وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ)

I izbaci sve ono što je u njoj i postane potpuno prazna – glagol *elkā* (أَلْقَى) ima veoma široko značenje, a njegovo osnovno značenje jeste *baciti* (kocku, pogled i dr.) ispred sebe. Za Musaa, a.s., Kur’an kaže da je *bacio svoj štap* (فَأَلْقَى عَصَاهُ) (Eš-Šu’arā’, 26). Onoga Dana kada se Zemlja rastegne, ona će izbaciti iz sebe sve ono što je u njoj (*mā fihā*), tj. izbacit će mrtva tijela ljudi i sve tragove i dokaze njihovih djela koja leže u njoj; ništa neće ostati skriveno i zakopano.

Glagol *tehallet* (تَخَلَّتْ) derivira se iz riječi *halve* (خَلْوَةٌ) – *samoća, usamljenost; halā* (خَلَا) znači *nešto isprazniti*, a *tehallā* (تَخَلَّى) *nešto potpuno isprazniti*.⁹ Ovaj glagol koristi se za majku koja rodi svoje dijete i kada, njegovim rođenjem, potpuno isprazni svoju utrobu. Budući da Zemlja sadrži tijela grješnika i pravednika, ona će taj svoj *teret* izbaciti kako bi oni mogli biti kažnjeni, odnosno nagrađeni za svoja djela.¹⁰

7 Nav. prema: Maududi, *Tafhim al-Qur’an*, <https://www.englishsafsir.com> (pristupljeno 19. 09. 2021.)

8 Al-Ṭabarī, *Ġāmi’ al-bayān ‘an ta’wīl āy al-Qur’ān*, Dār al-salām, Cairo, 2007, 10/8544; Ibn Kaṭīr, *Tafsīr al-Qur’ān al-‘aẓīm*, Ġam’iyya ihyā’ al-turāt al-islāmī, Kuwayt, 1996, 4/628.

9 Usp. Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, El-Kalem, Sarajevo, 2017, 464-465.

10 Al-Zamaḥšarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, Dār al-ma’rifā, Beirut, 2005, 1189; al-Qurṭubī, *al-Ġāmi’ li aḥkām al-Qur’ān*, Dāru l-hadīṯ, Cairo, 1996, 19/259; al-Šawkānī, *Fatḥ al-Qadīr*, 1600; Al-Šābūnī, *Šafwa al-tafsīr*, Dār al-Qur’ān al-karīm, Beirut, 1981, 3/537.

Ve ezinet li Rabbiha ve hukkat (وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ)

I pažljivo poslušaj svoga Gospodara, a to je i dužna – identično drugom ajetu, samo što se sada odnosi na Zemlju. Zemlja će se osloboditi svoga tereta i to sa zadovoljstvom učiniti. Šta nakon toga slijedi – odgovori su u prethodnim surama u kojima učimo da će svaki čovjek znati šta je pripremio (od djela), a šta propustio (v. El-Infitār, 5). Dakle, nakon rastrgnuća nebesa i rastegnuća Zemlje, sjetit ćemo se koja smo djela (u)činili na ovom privremenom svijetu.

Jā ejuhe l-insānu inneke kādihun ilā Rabbike kedhan fe mulākīh (يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ)

O, čovječe, ti se zaista mnogo trudiš prema Gospodaru svome, pa – srest ćeš Ga – Ovo je centralni ajet i glavna poruka ove sure; sličan je 4. ajetu sure El-Beled: *Stvorili smo čovjeka da se trudi. El-Kedh (الكدح)* u jeziku označava *napor, trud, rad, stjecanje, naprežanje, muku*.¹¹ Čovjek je, svjesno ili nesvjesno, u neprestanom radu, trudu, naporu i borbi (u poslu, projektima...), bilo to nešto dobro ili loše, i to ga iscrpljuje i umara i u tome mu prolazi život, u *brzini*. Bio taj trud usmjeren prema Gospodaru (*ilā Rabbike*) ili, pak, ne bio, sigurno je da čovjek *putuje* ka Gospodaru i da će Ga sresti (*mulākīh*). Diskurs je upućen svakom čovjeku: “Ti, čovječe, trudiš se i marljivo radiš i nakon toga slijedi smrt; vrijeme leti i ti, čovječe, prevaljuješ stopu po stopu svoga kratkog života. I kao da ti, čovječe, žuriš ka svojoj smrti. A zatim ćeš sresti svoga Gospodara koji će te nagraditi za tvoja djela: za dobra – dobrom, a za zla – kaznom”.¹²

أي أنت يا ابن آدم جاهدٌ ومجدٌ بأعمالك التي عاقبتها الموت، والزمان يطير وأنت في كل لحظة تقطع شوطاً من عمرك القصير، فكانك سائر مسرعاً إلى الموت، ثم تلاقي ربك فيكافئك على عملك، إن كان خيراً فخيرٌ، وإن كان شراً فشرٌّ

Šta se događa nakon susreta sa Gospodarom – odgovor se daje u nastavku:

¹¹ Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1471.

¹² Al-Šabūni, *Šafwa al-tafāsīr*, 3/537. – Zamjenicu trećeg lica u riječi *ملَاقِيهِ* neki “vraćaju” na riječ *kadh*, kao što to čini Korkut u svome prijevodu: *Ti ćeš, o, čovječe, koji se mnogo trudiš, trud svoj pred Gospodarom svojim naći*.

Fe emmā men ūtije kitābehu bi jemīnihi (فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ)

Onaj kome se dā knjiga njegova u desnu ruku njegovu – Glagol ūtije (أُوتِيَ) u formi je prošlog vremena koje se koristi za izvjesnost nečega. Jemīn (يَمِينٍ) desna ruka; također, tom riječju se izražava moć i sporazum oko nečega.¹³ Stavljanjem knjige u njegovu desnu ruku čovjek vjernik će znati da je stvar gotova, tj. odata mu je počast i obećanje ulaska u Džennet. Onaj ko primi knjigu u desnu ruku, bit će presretan, trčat će unaokolo i govoriti onima oko sebe šta je postigao:

أَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَٰؤُلَاءِ أَفْرءُوا كِتَابِيَهٗ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهٗ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

Onaj kome se dā knjiga njegova u desnu ruku njegovu, reći će: “Dodite, čitajte Knjigu moju! / Zaista sam ja čvrsto vjerovao da ću polagati račun svoj!” / I on će biti u životu zadovoljnom / u Džennetu visokom (El-Hākka, 19-21).

Fe sevfe juhāsebu hisāben jesīrā (فَسَوْفَ يُحَاسِبُ حِسَابًا يَسِيرًا)

Položit će račun lahko – Hisāb (حِسَابٌ) detaljan i iscrpan, tj. težak račun; jesīr (يَسِيرٌ) znači lahko. Znači, i prije ulaska u Džennet, oni kojima njihove knjige budu date u njihove desne ruke, bit će u blagostanju; na njihovim licima vidjet će se radost i zadovoljstvo: نَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ Prepoznat ćeš na licima njihovim radost blagostanja (El-Mutaffifin, 24), tj. Muhammed, a.s., bit će s njima, jer nekoga možete prepoznati samo ako ste s njim. Njihov račun bit će lahak, što znači da se neće detaljno ispitivati njihova djela. Naime, kome god se budu detaljno ispitivala njegova djela, on će sigurno nastradati. U mnogim komentarima Kur’ana navodi se hadis koji to pojašnjava: “Ko bude polagao račun, bit će kažnjen!” Hazreti Aiša tada je upitala: “Zar Allah nije rekao: položiti će račun lahko?! Po tom je Allahov Poslanik, a.s., objasnio: “To je izlaganje (djela), a onaj ko bude polagao račun, bit će kažnjen!”¹⁴

(وقال الإمام أحمد حدثنا إسماعيل، أخبرنا أيوب عن عبد الله بن أبي مليكة عن عائشة رضي الله عنها قالت قال رسول الله صلى الله عليه وسلم «(من نوقش الحساب، عذب)» قالت فقلت أليس قال الله تعالى {فَسَوْفَ

¹³ V.: Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1953.

¹⁴ Al-Buḥārī, Muslim, Al-Tirmidī, Al-Nasā’i.

يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا؟ قال ليس ذاك بالحساب، ولكن ذلك العرض، من نوقش الحساب يوم القيامة، عذب» وهكذا رواه البخاري ومسلم والترمذي والنسائي وابن جرير من حديث أيوب السخيتاني به.

U jednoj drugom hadisu hazreti Aiša je ispričala: “Jednom sam čula Allahova Poslanika, a.s., kako tokom jednog namaza govori: ‘O, Bože, svedi mi lahak obračun!’ (*hisāben jesīren*). Kada je završio namaz, upitala sam šta je pod time mislio pa je odgovorio: ‘Lahak obračun znači da će se vidjeti nečija knjiga djela i da će se zanemariti njegovi grijesi. O, Aiša, onaj koji toga Dana bude pozvan da odgovara za svoja djela, bit će osuđen na propast!’”¹⁵

(عن عائشة، قالت سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول في بعض صلاته «اللهم حاسبني حساباً يسيراً») فلما انصرف، قلت يا رسول الله ما الحساب اليسير؟ قال «أَنْ يَنْظُرَ فِي كِتَابِهِ، فَيَتَجَاوَزَ لَهُ عَنْهُ، إِنَّهُ مِنْ نَوْقَشِ الْحِسَابِ يَا عَائِشَةُ يَوْمَئِذٍ، هَلْكَ» صحيح على شرط مسلم)

Zamislamo sada da nam Svevišnji Allah pregleda knjigu naših djela i vrati nam je ne pitajući zašto smo nešto loše učinili! Samo zamislite taj osjećaj! Zar ne bismo bili presretni?! Zar ne bismo pohrlili svojim najbližim i s radošću im to kazali?!

Ve jenkalibu ilā ehlihi mesrūrā (وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا)

I vratit će se svojoj porodici radostan – Ovdje su se mufessiri Kur’ana suočili s pitanjem: Kako će se čovjek vratiti svojoj porodici kada će toga Dana oni jedni od drugih bježati (v.: Abese, 34-36) – te ponudili sljedeće odgovore: a) vratit će se svojoj rodbini koja je vjerovala; b) jednoj grupi vjernika; c) ženama u Džennetu od dunjalučkih žena ili od hurija.¹⁶

Ovdje vidimo da mufessiri šire značenje riječi *ehl* (porodica), tj. da ona može označavati rodbinu, blisku i daleku, kao i sve vjernike, čime se sugerira da su svi vjernici kao jedna porodica.

Mesrūrā (مَسْرُورًا) izvedeno je iz *sirr* (سر *tajna*), odnosno *surūr* (سرور), što znači *veselje, radost, zadovoljstvo*, pa zaključujemo da je *mesrūr* – *tajna radost, radost koja se ne vidi*. Ovaj ajet podstiče na razmišljanje o porodici i našem porodičnom približavanju Svevišenjem Allahu kako

15 Al-Ṭabarī, *Ġāmi’ al-bayān*, 10/8546; Ibn Kaṭīr, *Tafsīr al-Qur’ān al-‘aẓīm*, 4/629. Ibn Kaṭīr konstatira da je ovaj hadis autentičan (*ṣaḥīḥ*) prema kriterijima Muslima.

16 Al-Zamahšari, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1190; Al-Šawkānī, *Faṭḥ al-Qadīr*, 1601; Ibn Džuzejji, *Olakšani komentar Kur’ana*, preveo Nedžad Čeman, Libris, Sarajevo, 2014, 6/344.

bismo se zajedno mogli radovati na Onome svijetu. Ali, prvo moramo osjetiti radost ibadeta na ovome svijetu.

Fe emmā men ūtije kitābehu verā'e zahrih

(وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ)

A onaj kome se da knjiga njegova iza leđa njegovih – Dok se u suri El-Hākka (25) kaže da će se knjiga dati u desnu ruku, ovdje se govori o davanju knjige “iza leđa” (*verā'e zahrih* - وَرَاءَ ظَهْرِهِ). Jedni komentatori su kazali da će takvima desna ruka biti svezana za vrat, a lijeva svezana iza leđa. Drugi su rekli da će od srama oni povući svoje lijeve ruke iza leđa kako bi izbjegli poniženje dobivanja knjige pred drugima u lijevu ruku. Neki, čak, kažu da će licemjeri to učiniti želeći dobiti knjige u desnu ruku, tj. staviti će lijeve ruke iza leđa govoreći da oni imaju samo desnu ruku!¹⁷

11. Fe sevfe jedū' subūra (فَسَوْفَ يَدْعُو بُرُورًا)

12. Ve jaslā se'īrā (وَيَضَلُّ سَعِيرًا)

Prizivat će propast, / i baciti se u veliki plamen – *subūra* (سُبُورًا) *propast*. On će, jednostavno, vapiti za uništenjem. U suri El-Furkān (۱۱) veli se da je “za one koji poriču Čas oživljenja pripremljen *se'īr*”: وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا – tj. *razbuktala vatra, gorući, silni, bijesni, veliki, ogromni plamen*. I kad god se u Kur'anu spomene *se'īr* pored njega se spominje *subūr*, tj. uništenje ili propast. U prethodnoj suri spominje se kako se teški grješnici ismijavaju s vjernicima kad prolaze pored njih, podrugljivo namigujući jedni drugima, a kad dođu svojim porodicama, za vjernike govore da su zalutali (v. El-Mutaffifin, 29-32); a sada: situacija se potpuno mijenja – ti ljudi mole za vlastitim uništenjem! Tako da će se sami baciti u *Se'īr*.

17 V.: Al-Rāzī, *Mafātīh al-ġayb*, Dār al-fikr, Beirut, 1981, 31/107; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr fi 'ilm al-tafsīr*, Dār al-fikr, Beirut, 2009, 8/127; Al-Bayḍāwī, *Anwār al-Tanzīl wa asrār al-ta'wīl*, Dār al-rušd, Beirut, 2000, 3/515; Ibn 'Ağība, *Al-Baḥr al-madīd* Dār al-kutub al-'ilmiyya, Beirut, 2005, 8/270.

13. Innehu kāne fī ehlihi mesrūrā (إِنَّهٗ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا)

Zaista, jednom je među porodicom svojom bio radostan – Takav čovjek je nekada, na dunjaluku, bio veoma sretan u svojoj porodici, ali nemaran spram ahireta. Za razliku od ovakve osobe, vjernik na ovome svijetu nema tu potpunu radost jer je ona prožeta strahom i brigom za ahiret. Zato će vjernici u Džennetu govoriti: إِنَّا كُنَّا قَبْلَ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ *Prije smo u svojim porodicama strahovali*, tj. na dunjaluku, bojeći se Allaha, dž.š. (Et-Tūr, 26). Ovaj svijet nije svijet potpune radosti za vjernike, već više briga za sudbinu na onome svijetu na kojem je radost potpuna. Svoju nemarnost spram Allaha poricatelj Istine platit će vječnom tugom.

14. Innehu zanne en len jehūre (إِنَّهٗ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ)

15. Belā inne Rabbehu kāne bihi besīra (بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا)

I, zaista, mislio je da se nikada neće vratiti. / Naprotiv! Zaista ga je Gospodar njegov gledao – Glagol *zanne* (ظَنَّ) znači *misлити, vjerovati ili pretpostavljati*. *El-Havr* (الْحَوْر) – odakle je deriviran glagol *jehūre* (يَحُور) – znači, kako kažu lingvisti, *er-rudžū’ – povratak*.¹⁸ Poricatelj Istine mislio je ili pretpostavljao da neće biti vraćen na ahiret niti da će uopće biti oživljen. Takva logika onda dovodi do toga da takav čovjek nikad ne razmišlja o pogrešnim stvarima ili zlodjelima koja čini, nema straha od posljedica i ne misli da će za njih ikada odgovarati. A zatim se u 15. ajetu saopćava istina: Da, svakako, bit ćeš vraćen jer te je tvoj Gospodar stalno nadzirao. Ova spoznaja trebala bi utjecati na ponašanje svakog čovjeka.

16. Felā uksimu bi š-šefek (فَلَا أُفْسِمُ بِالشَّفَقِ)

17. Ve l-lejli ve mā vesek (وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ)

18. Ve l-kameri ize t-tesek (وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ)

Pa kunem se rumenilom večernjim, / i noći, i onim što ona tamom obaviye, / i Mjesecom kada se upotpuni – *felā uksimu* (فَلَا أُفْسِمُ) znači “pa kunem se” ili “pa zaklinjem se”, a čime se negiraju sve lažne ideje, predstave i

¹⁸ Al-Zamahšari, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1190; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/127; Al-Qurtubī, *Al-Ġāmi’ li aḥkām al-Qur’ān*, 19/261.

razmišljanja poricatelja Istine. Predmet zakletve su tri stvari: *šefek, lejl i kamer*.

Eš-Šefek (الشَّفَق) *crvenilo* koje ostaje na horizontu nakon zalaska sunca. *El-Lejl* (اللَّيْل) *noć*; *veseka* (وَسَق) znači *tamom obaviti (noć)*.¹⁹ Primjećujemo opis postepenog napredovanja: večernje rumenilo postepeno se pretvara u tamu koja sve obavlja. *El-Kamer* (القَمَر) Mjesec, a glagol *itteseka* (اتَّسَق) znači *postati pun, potpun, upotpunjen (Mjesec)*.²⁰ Ovdje se, kao i na mnogim drugim mjestima u Kur'anu, pokazuje kako je prirodi imanentna postepena i kontinuirana promjena: rumenilo, tama, pa Mjesec postepeno prerasta u pun Mjesec, baš kao što i mi (v. 6. ajet) postepeno idemo svome Gospodaru. I kada čovjek nestane s ovoga svijeta ili izdahne – slijedi promjena. Poricatelji Istine, pak, u svojoj pogrešnoj logici misle da slijedi ništavilo i konačni kraj.

19. Le terkebunne tabekan 'an tabek (لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ)

I vi se sigurno krećete iz faze u fazu – rekibe (لَتَرْكَبُنَّ = ركب) *znači uzjahati, voziti se, letjeti, ploviti, ući u, ići (putem), a tabek* (طَبَق) *naslaga, sloj, sprat, kat, sfera, svod*.²¹ Ovdje *tabek* prevodimo kao fazu. Prijedlog 'an (عَنْ) ovdje ima značenje prijedloga *ba'de* (بَعْد).²²

Ovaj ajet izazvao je različita razumijevanja komentatora Kur'ana. Prvo se postavilo pitanje vokaliziranja glagola لَتَرْكَبُنَّ. Jedna skupina ranih učenjaka, lingvisti i mufessira, ovaj glagol čita لَتَرْكَبُنَّ, kojim sugeriraju da je diskurs upućen Muhammedu, a.s., u značenju: I ti ćeš se sigurno kretati... Neki rani komentatori su ovaj ajet razumjeli ovako: I ti ćeš se sigurno kretati s jednog neba na drugo nebo; drugi, pak, ovako: I ti ćeš se sigurno kretati iz jednoga stanja u drugo stanje. Druga skupina ranih učenjaka glagol čita s *fethom* na *bā'u*, tj. لَتَرْكَبُنَّ, što je i čitanje našeg imama

19 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1896.

20 *Ibid.*, 1896.

21 *Ibid.*, 636, 997.

22 Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/129; Ibn 'Aṭīyya, *al-Muḥarrar al-wağīz fī tafsīr Kitāb al-'azīz*, Dār al-kutub al-'ilmīyya, Beirut, 2001, 5/458.

Asima. U ovom slučaju diskurs je upućen svim ljudima u značenju: *I vi se sigurno krećete iz faze u fazu.*²³

Više je mišljenja o riječima *tabekan ‘an tabek* (طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ). Māverdi ih navodi sedam, a Ibnu l-Dževzi pet. Dva su dominantna u komentarima Kur’ana. Prvo razumijevanje odnosi se na različita biološka stanja čovjeka: (prvo je bio) kap sjemena, pa prijanjajuća supstanca u materici, pa postao čovjekom: dječakom, mladićem, srednjovječnim, pa doživio starost i, na koncu, smrt. Drugo razumijevanje podrazumijeva stanja čovjeka pred smrt i nakon nje: smrtne agonije, polaganje računa, kazna ili nagrada. Pored ova dva razumijevanja, klasični komentatori iznijeli su npr. i sljedeće poglede: ugoda nakon teškoće i teškoća nakon ugone, siromaštvo nakon bogatstva i obratno, zdravlje nakon bolesti i *vice versa*; oni uniženi na dunjaluku a počastvovani na ahiretu i *vice versa* itd.²⁴

20. Femā lehum lā ju’minūn (فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ)

Pa šta im je, zašto ne vjeruju? – Na ovo pitanje odgovor je dat u prethodnoj suri: *كَلَّا طَبَقًا عَلَىٰ رَانَ عَلَيَّ فُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ* *Ne! Nego je prekrilo srca njihova ono što su sticali!* Iman (vjerovanje) u srcu je (v. El-Hudžurāt, 7). Na početku ove sure vidimo pokornost neba i Zemlje pa zašto to oni, ljudi, ne bi bili pokorni?

21. Ve izā kuri’e ‘alejhimu l-Kur’ānu lā jesdžudūn

(وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ)

A kada im se uči Kur’an ne čine sedždu – ovo je mjesto *sedžde-i tilaveta* kod imama Šāfija i drugih učenjaka, kao i kod imama Ebū Hanife, jer je Allahov Poslanik, a.s., na ovome mjestu činio sedždu. Imam Ebū Hanife, zapravo, ovim ajetom dokazuje obaveznost te sedžde: kudio bi onoga ko

23 Mufessir al-Ṭabarī daje prednost prvom čitanju: "Ispravno tumačenje je onih koji kažu: Ti ćeš se, Muhammede, kretati iz jednoga stanja u drugo stanje, iz jedne u drugu nevolju. A pod ovime se misli i na to da, iako je govor upućen Allahovom Poslaniku, a.s., on se odnosi na sve ljude, što znači da će oni, sve do Sudnjega dana, nailaziti na teškoće i sve teža i teža stanja" (Al-Ṭabarī, *Ġāmi’ al-bayān*, 10/8558). Ibn Kaṭīr preuzima ovo Al-Ṭabarijevo mišljenje (4/631)

24 V.: Al-Ṭabarī, *Ġāmi’ al-bayān*, 10/8554-8558; Al-Māwardī, *al-Nukat wa al-‘uyūn*, Dār al-kutub al-‘ilmiyya, Beirut, 2012, 6/238; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masār*, 8/128-129; Ibn Kaṭīr, *Ṭafsīr al-Qur’ān al-‘aẓīm*, 4/630-631.

ga čuje, a ne učini sedždu (وَاحْتَجِ بِهِ أَبُو حَنِيفَةَ عَلَىٰ وَجُوبِ السُّجُودِ فَإِنَّهُ ذَمَّ مَنْ سَمِعَهُ وَمَنْ يَسْجُدُ).²⁵

Drevni Arabljani i Egipćani, kada bi nekom osobom bili zadivljeni, oni bi joj se klanjali (usp. Jūsuf, 100; Eš-Šu'arā, 46). Drevni Arabljani su, dakako, prepoznali veličinu Kur'ana jer prije njega nisu čuli ništa slično, ali pitanje je zašto se onda ne klanjaju Svevišnjem Allahu, tj. zašto Mu ne čine sedždu i zašto izbjegavaju Njegov govor: وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ I govore oni koji ne vjeruju: "Ne slušajte ovaj Kur'an, nego pravite buku da biste ga nadvikali!" (Fussilet, 26)

22. Belillezīne keferū jukezzibūn (بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكْذِبُونَ)

23. Vallāhu e'alemu bimā jū'ūn (وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ)

Ne, nego oni koji ne vjeruju svjesno poriču, / a Allah dobro zna šta oni u sebi kriju – pored svih dokaza oni svjesno poriču (jukezzibūn - يُكْذِبُونَ), tj. znaju da je istina ono što poriču: Kur'an i poslanstvo Muhammeda, a.s. I svo to njihovo nevjerništvo, poricanje, zavist, mržnja, neprijateljstvo, nije nepoznato Svevišnjem Allahu. Naprotiv, On zna i ono što u sebi kriju (يُوعُونَ = يضمرون). Rāzī veli da svjesno poriču: a) zbog naslijedenog vjerovanja od svojih predaka, b) zbog zavidnosti ili, pak, c) zbog straha da će ispoljavanjem vjere izgubiti ovodunjalučke pozicije i koristi (لكن الكفار يكذبون بها إما) (لتقليد الأسلاف، وإما للحسد وإما للخوف من أنهم لو أظهروا الإيمان لفاتتهم مناصب الدنيا ومنافعه).²⁶

24. Fe bešširhum bi 'azābin elīm (فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ)

25. Illelezīne āmenū ve 'amilu s-sālihāti felehum edžrun gajru memnūn (إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ)

Zato ih obraduj kaznom bolnom! / Osim onih koji budu vjerovali i činili dobra djela – njima pripada nagrada neprekidna! – edžrun (أَجْرٌ) nagrada, a gajru memnūn (غَيْرُ مَمْنُونٍ) označava ono što neće biti prekinuto. El-Menīn (المنين) fina prašina, a koristi se za oblak prašine u pustinji koji postaje toliko gust da se kroz njega ne vidi i pogled vam je odsječen.²⁷

25 V.: Al-Bayḏāwī, *Anwār al-Tanzīl*, 3/ 516; Ibn Kaṭīr, *Tafsīr al-Qur'ān al-'azīm*, 4/627; Ibn Džuzejj, *Olakšani komentar Kur'ana*, 6/347.

26 Al-Rāzī, *Mafātīḥ al-ġayb*, 31/113.

27 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1438; <https://tafseerstudy.wordpress.com> (pristupljeno: 19. 09. 2021.).

Rani autoriteti u tumačenju Kur'ana sintagmu *gajru memnūn* objašnjavaju na sljedeće načine: 1. bez polaganja računa (Mudžāhid); 2. bez umanjivanja (Es-Suddī); 3. neprekidna (Ibn Abbās); 4. bez ikakva prigovora i uznemiravanja (Hasan).²⁸

(فيه أربعة تأويلات: أحدها: غير محسوب، قاله مجاهد. الثاني: غير منقوص، قاله السدي. الثالث: غير مقطوع، قاله ابن عباس. الرابع: غير مكدر بالمن والأذى، وهو معنى قول الحسن)

Tefsirske poente:

- dobro djelo i iskrena namjera vode ka uspjehu;
- čovjek *putuje* svome Gospodaru i sigurno će Ga sresti;
- istinska radost je ulazak u Džennet s onim koga voli;
- na ovom svijetu sve je u neprestanoj kretnji i promjeni;
- ovaj svijet se *mijenja* i nije pametno za njega se vezivati;
- Svevišnji zna šta je u ljudskim srcima.

آلمير فاتيتش

سورة الانشقاق: حتمية اللقاء مع الرب سبحانه وتعالى

تمثل هذه المقالة شرحا لسورة الانشقاق وهي الرابعة والثمانون من سور القرآن الكريم. سورة الانشقاق مكية، وآياتها ٢٥ آية، نزلت في فترة مكية مبكرة قبل أن بدأ اضطهاد المسلمين الأوائل. ومن أهم ما تأتي به هذه السورة ذكر البعث بعد الموت والحياة الآخرة التي سيظهر فيها كل ما عمله الإنسان في الحياة الدنيا.

Almir Fatic

Surah Al-Inshiqāq: The Inevitability of Meeting the Lord

Summary

The paper interprets the 84th Qur'anic surah Al-Inshiqāq, which has 25 verses, using the verse-by-verse method. It was revealed in Mecca, when the persecution of the first Muslims had not yet begun, and it is counted among the sūrah's that were first revealed to Muhammad, peace be upon him. The central theme of this sūrah is the Rising from the dead and the Hereafter, where human actions will be exposed and shown.

²⁸ Al-Māwardī, *Al-Nukat wa al-'uyūn*, 6/239.

Prilog izučavanju historije tevhida u Bosni i Hercegovini s posebnim osvrtom na austrougarski period

Mehmed Hodžić

viši stručni saradnik instituta za historiju univerziteta u sarajevu
mehmed.hodzic@iis.unsa.ba

Sažetak

Tevhid predstavlja tradicionalnu formu grupne pobožnosti bosanskohercegovačkih muslimana. Kontinuitete njegove prisutnosti i ukorijenjenosti u islamski identitet stanovništva Bosne i Hercegovine moguće je pratiti kroz različitu izvornu građu. Dosađajni pristupi izučavanju ove tematike, u značajnoj mjeri, polazili su s etnografske i etnološke osnove, prepoznajući tevhid kao poseban fenomen te ujedno prikazujući historijat njegove pojavnosti na našim prostorima. U ovome radu, koristeći se neobjavljenom arhivskom građom, štampom i referentnom literaturom, donosimo nove podatke o tradiciji učenja tevhida, posebno za vrijeme austrougarske uprave u Bosni i Hercegovini.

Ključne riječi: tevhid, obred, derviši, bula, vakufnama, vasijetnama, austrougarski period

Uvodne napomene

Jedan od prisutnijih običaja, danas isključivo vezan uz posmrtnu praksu, jeste učenje tevhida. Sasvim je pogrešna tvrdnja da je ovo fenomen novijeg datuma. Izvorna građa jasno ukazuje kako je tevhid, kao običajna

praksa, prisutan u Bosni i Hercegovini još od osmanskog perioda. Etnografski zapisi i etnološke analize tevhida nisu rijetki u dosadašnjoj naučnoj spoznaji.¹ Međutim, ovoj tematici iz historijskog aspekta nije posvećena značajnija pažnja. Na ovom mjestu osvrnut ćemo se kratko na tri studije koje su, nešto detaljnije, analizirale historijat učenja tevhida u Bosni i Hercegovini. Aiša Softić prva je od istraživača koja se u radu *Tevhidi u Sarajevu*,² iz 1984. godine, detaljno bavila ovim pitanjem i posvetila mu poseban naučni članak, pri čemu je donijela nekoliko podataka o prvim spomenima tevhida u izvornoj građi. Elvir Duranović, u svojoj izvrsnoj studiji *Bošnjačko življenje islama*³, hronološki je predstavio znatno više izvornih podataka iz osmanskog perioda koji ukazuju na ukorijenjenost učenja tevhida u bosanskohercegovačkoj islamskoj tradiciji. Rad pod naslovom *Manifestacija zikra u islamskoj tradiciji Bošnjaka*,⁴ autora Ferida Dautovića, analizirao je način na koji je tevhid postao dio običajne prakse. Literatura širokog naučnog spektra donijela je niz različitih podataka o tevhidu, međutim, uglavnom se radi o usputnim navodima koji nisu detaljnije analizirali historijat ove tematike. Iz tog razloga, ovim radom ćemo pokušati, koliko je nama poznato, po prvi put, primarno iz historijskog aspekta, predstaviti historijski kontinuitet učenja tevhida u Bosni i Hercegovini, s posebnim osvrtom na austrougarski period. Neobjavljena arhivska građa otvara mogućnost za analizu i sagledavanje drugačijih uvjeta i okolnosti u kojima su učeni tevhide, te spoznaju kako oni nisu bili isključivo vezani za posmrtnu običajnu praksu.

- 1 O tome više vidjeti u: Milenko S. Filipović, *Život i običaji narodni u Visočkoj nahiji*, Srpska akademija nauka, Beograd, 1949, str. 145, 176, 182; Tone Bringa, *Biti musliman na bosanski način: Identitet i zajednica u jednom srednjobosanskom selu*, Dani, Sarajevo, 1997, str. 198-206; Mevlida Serdarević-Ajnija Omanić, *Bošnjačka kultura ponašanja*, Svjetlost, Sarajevo, 2000, str. 135-136; Enver Mulahalilović, *Vjerski običaji Muslimana/Bošnjaka*, El-Kalem, Sarajevo, 2013, str. 279-284; Aiša Softić, *Obećani čas: Običaji bosanskohercegovačkih muslimana vezani za smrt*, Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2016, str. 113-135; Danijela Križanec-Beganović, "Pogrebni običaji Bošnjaka u Mahali kod Breze – običajne prakse i vjerski propisi", u: *Studia mythologica Slavica*, Vol. 20, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti – Inštitut za slovensko narodopisje, Ljubljana, 2017, str. 246-247.
- 2 Aiša Softić, "Tevhidi u Sarajevu", *Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu – Etnologija*, Nova serija, Sveska 39, Sarajevo, 1984, str. 199-207.
- 3 Elvir Duranović, *Bošnjačko življenje Islama: Običaji i pobožne prakse*, Institut za islamsku tradiciju Bošnjaka, Sarajevo, 2021, str. 315-316.
- 4 Ferid Dautović, "Manifestacija zikra u islamskoj tradiciji Bošnjaka", *Elementi sufijske tradicije u praksi bosanskohercegovačkih muslimana*, CID – BiH, Stolac, 2019, str. 33-46.

Historijski kontinuitet učenja tevhida

Učenje tevhida je u običajnu praksu bosanskohercegovačkih muslimana ukomponovano zahvaljujući dervišima i njihovoj prisutnosti na ovim prostorima. Iz njihovog zikra i uopćeno sufijske tradicije preuzeti su pojedini elementi, čijim je oblikovanjem nastala forma tevhida kakva je prisutna u današnjici. Važno je naglasiti, a što izvorna građa potvrđuje, kako je tevhid, kao iskaz i oblik grupne pobožnosti, bio podjednako prisutan kako među muškarcima tako i među ženama. S obzirom na to da su se unutar vojnih jedinica koje su osvajale Bosnu nalazili i šejhovi sa svojim dervišima, tarikat je na prostoru današnje Bosne i Hercegovine prisutan od vremena kada je osmanska vojska kročila na bosansko tlo. To je omogućilo da se tokom vremena, na ranije spomenuti način, tevhid izdvoji kao specifičan oblik dobrovoljnog obreda (molitve, ibadeta).

Različite vrste historijskih izvora pružaju informacije o tevhidima. Vakufnama Gazi Husrev-bega iz 1531. godine donosi najstariji dosad poznati podatak o učenju tevhida.⁵ Ovaj vakif odredio je da se svaki dan u njegovoj džamiji, nakon obavljenog podne-namaza, prouči tevhid pred njegovu i za duše ostalih umrlih muslimana. Za to su, prema odredbama Vakufname, bila zadužena peterica ljudi, odnosno musebbiha.⁶ Iz iste decenije potječe i vasijetnama Kemal-bega, sina Ibrahim-begovog, graditelja džamije, mekteba i medrese na Koševu u Sarajevu. On je 1538. godine zavještao da se nakon njegove smrti dodijeli hiljadu akči onim ljudima koji pred njegovu dušu prouče "po 70.000 tevhida".⁷ Ovdje se misli na posebnu vrstu tevhida, takozvani jetmiš bin tevhid, u kojemu se sedamdeset hiljada puta prouči *La ilāhe illallāh*.⁸ U mostarskoj Koski Mehmed-pašinoj medresi, sagrađenoj prije 1612. godine, prema odredbi vakufname, svakog dana se nakon sabah-namaza učio tevhid. Njega je

5 Softić, *Tevhidi u Sarajevu*, str. 200; Duranović, *Bošnjačko življenje Islama*, str. 315.

6 Mahmud Traljić, "Forma i sadržaj ibadeta u Gazi Husrev-begovoj džamiji", *Analizirani Gazi Husrev-begove biblioteke*, Svezak 6, br. 9-10, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 1983, str. 315. Mulahalilović, pak, ističe kako vakif nije odredio kome će se sevapi od proučenog tevhida poklanjati, za razliku od svakodnevnih hatmi koje se uče u njegovoj džamiji. – Mulahalilović, *Vjerski običaji Muslimana/Bošnjaka*, str. 280.

7 Šejh Sejfuddin Fehmi bin Ali Kemura, *Sarajevske džamije i druge javne zgrade turske dobe*, Zemaljska štamparija, Sarajevo, 1913, str. 261.

8 Duranović, *Bošnjačko življenje Islama*, str. 315.

obavljao šejh Medrese, odnosno hanikaha, zajedno sa svojim učenicima “za produženje vakifovog života i povećanje njegove slave”, a nakon smrti pred njegovu dušu.⁹ Hadži Ahmed-aga Lakišić je, također, u svojoj vakufnami iz 1652. godine odredio da imam džamije, koju je podigao na Ričini u Mostaru, uz pomoć deveterice drugih ljudi, svaki dan prouči tevhid za vakifa.¹⁰

Pored vakufnama i vasijetnama, i *Ljetopis* Mula Mustafe Bašeskije donosi na više mjesta informacije o učenju tevhida, čime se potvrđuje njegova prisutnost i kontinuitet tokom osmanske uprave u Bosni i Hercegovini. Navodeći popis umrlih za 1195. hidžretsku godinu Bašeskija, između ostalog, kaže kako je umro “starac derviš Mujo sa Hrida, bećar, nije se nikad ženio. Bijaše pobožan, siromašan, imao je žensku narav, pa je volio da se sa staricama i uopće sa ženama druži i s njima bi učio tevhida. Postio je i mnogo je Allaha spominjao.”¹¹ Ljetopis, kao vrhunski izvor za izučavanje svakodnevnog života u osmanskoj Bosni, osim navedenog podatka pruža i informacije o održavanju večernjih sijela, takozvanih sohbet-halvi, koja su bila organizirana u kućama pojedinih Sarajlija iz reda uleme, trgovaca i zanatlija, jednom ili dva puta sedmično. Na njima se, između ostalog učio tevhid i zikir, nakon čega se druženje završavalo uz večeru i razgovor.¹² Mula Mustafa je lično prisustvovao ovakvim događajima, pa je o njima ostavio sljedeći zapis u svome *Ljetopisu*: “Tokom druženja najprije bismo obavili jacija-namaz, potom smo oko pola sata provodili učeći Kur’an, tevhid i salavate. Pri tome bismo sjedili ukруг kao što se sjedi u tekiji. Nakon toga bismo, također, oko pola sata čitali neku od knjiga. Preostalo vrijeme provodili smo u razgovoru. Družili smo se tako jednom sedmično, uoči četvrtka.”¹³

9 Hivzija Hasandedić, “Islamske kulturno-prosvjetne ustanove u Mostaru”, *Glasnik Vrhovnog islamskog starješinstva u SFRJ*, god. XXXIII, br. 7-8, Sarajevo, 1970, str. 337.

10 Hivzija Hasandedić, “Zadužbine hadži Ahmedage Lakišića u Mostaru”, *Glasnik Vrhovnog islamskog starješinstva FNRJ*, god. XII, br. 10-12, Sarajevo, 1961, str. 392.

11 Mula Mustafa Ševki Bašeskija, *Ljetopis (1746-1804)*, Sarajevo-Publishing, Sarajevo, 1997, str. 204. Uporedi: Softić, *Tevhidi u Sarajevu*, str. 201.

12 Nijaz Šukrić, “Sohbet-halve ili sarajevska sijela”, *Islamska misao*, br. 135, Starješinstvo Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Sloveniji, Sarajevo, 1990, str. 9.

13 Kerima Filan, “Iz svakodnevice osmanskog Sarajeva: druženja i rasonode”, *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*, Svezak 17, br. 31, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 2010, str. 126; Isto, *Sarajevo u Bašeskijino doba: Jezik kao stvarnost*, Connectum, Sarajevo, 2014, str. 231. Uporedi s Mujezinovićevim prijevodom, Bašeskija, *Ljetopis*, str. 175.

Tevhid je, dakle, od prve polovine 16. stoljeća, kada je prvi put zabilježen u izvornoj građi, preko 17. i 18. stoljeća kontinuirano bio prisutan kao dio svakodnevice bosanskohercegovačkih muslimana. Značajniji broj sačuvanih vasijetnama iz 19. stoljeća svjedoči da je ovakva praksa bila nastavljena i u ovom periodu. Osoba bi najčešće u svojoj oporuci zavještala određeni dio novca koji je trebalo udijeliti kao nagradu, odnosno poklon, onome ko bi proučio tevhid pred njenu dušu.¹⁴ Iz teksta vasijetnama uočava se, ne samo prisutnost tevhida, već i način na koji je tevhid obavljan,¹⁵ kao i ko je bio zadužen da ga prouči. Za razliku od vasijetname Mustafe-bega Dženetića s kraja 18. stoljeća, koja kao učače navodi siromašne i dobre osobe, u oporuci Ahmeda Munib-efendije Glođe, iz 1850. godine, oporučeno je da se određena svota novca isplati “alimima, dervišima i šejhovima za učenje tevhida za dušu umrloga”.¹⁶ Iako je Glođo preminuo izvan Bosne, nema sumnje da je ovakva praksa bila ustaljena u njegovoj domovini, stoga je prenesena i u zemlju smrti te navedena u njegovoj vasijetnami. U kasnoosmanskom Sarajevu bilo je uobičajeno da se povodom neke želje, odnosno “na murad”, prouči jetmiš bin tevhid. Tako je 1876. godine poznati i pobožni sarajevski hodža Mrkva na zahtjev trgovca Mulage Merhemića obavio ovaj tevhid s molbom Bogu da Mulaga nakon šest kćerki dobije i sina.¹⁷ Na zaključak kako je u ovom periodu tevhid predstavljao i dio ženske svakodnevice upućuje jedna pjesma na osmanskom jeziku sarajevskog pjesnika Hasbija. U njoj se, prilikom opisa obavljanja molitvi i drugih radnji u Sarajevu, govori kako žene ujutro “idu na tevhid”, što je bez sumnje motiv kojemu

14 O vasijetnamama koje su pohranjene u Gazi Husrev-begovoj biblioteci više vidjeti u: Azra Gadžo-Kasumović, “Regeste vasijetnama u arhivu Gazi Husrev-begove biblioteke”, *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*, Svezak 16, br. 29-30, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 2009, str. 99-142. Za spomen tevhida pogledati vasijetname A-1252/TO; A-4050/TO; SV I, redni broj 310, str. 37; SV II, redni broj 405, str. 81-82.

15 Mustafa-beg Dženetić oporučio je u svojoj vasijetnami da se pred njegovu dušu prouči ranije spomenuti jetmiš bin tevhid, što ukazuje kako su pojedinci vodili računa i o samoj formi obreda koji će se obaviti nakon njihove smrti. Također, odredio je da se za učače nađe “deset siromašnih dobrih osoba”, koje će proučiti “sedamdeset hiljada tevhida”. – Azra Gadžo-Kasumović, “Vasijetname na osmanskom jeziku”, *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*, Svezak 14, br. 25-26, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 2007, str. 76; Duranović, *Bošnjačko življenje islama*, str. 315.

16 Rašid Hajdarević, “Zaostavština iza Ahmed-Munib-efendije Glođe, mutevellije i džabije Gazi Husrev-begova vakufa”, *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*, Svezak 2, br. 2-3, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 1974, str. 198. Uporedi: Duranović, *Bošnjačko življenje islama*, str. 315.

17 Samir Beglerović, *Tesavuf Bosne u vidicima Fejzulaha Hadžibajrića: vjerski i kulturni razvoj bosanskih muslimana u prvoj polovini XX stoljeća*, Bookline, Sarajevo, 2014, str. 37.

je autor kao savremenik svjedočio i kao takvog ga prenio u stihove.¹⁸ Iz navedenih primjera uočava se kako je učenje tevhida, za duše umrlih muslimana ili drugim povodima, dokumentirano u različitim historijskim izvorima iz osmanskog perioda. Tako se ova forma ibadeta kao kontinuirani i etablirani višestoljetni dio običajne prakse bosanskohercegovačkih muslimana nastavila obavljati i u austrougarskom periodu. S obzirom da se dosadašnja literatura nije značajnije bavila pitanjem tevhida u tom vremenskom okviru, u posebnom poglavlju ćemo ga detaljnije analizirati.

Hronološki, prisutnost tevhida može se pratiti i u 20. stoljeću. Vasijetname iz ovoga perioda također govore o zavještanju određenih sredstava za učenje tevhida.¹⁹ Štampa predstavlja jedan od izvora koji je dosta značajnije nego ranije donosio informacije o ovoj vrsti ibadeta. Na osnovu tih navoda saznajemo da su se tevhide, pored uobičajenih smrtnih slučajeva, učili i prilikom svečanosti povodom obnavljanja džamija. Tako je, nakon rekonstrukcije džamije Šejha Muslihudina u Sarajevu, 1934. godine, proučen mevlud i tevhid.²⁰ Inicijative za ovakvom formom zajedničke molitve dolazile su i od tadašnjih kulturno-prosvjetnih i dobrotvornih društava. Izuzetna posjećenost zabilježena je na tevhidima koje je organizirao Ženski odbor *Narodne uzdanice* u Sarajevu.²¹ U Fojnici su *Narodna uzdanica* i *Gajret* povodom smrti Safvet-bega Bašagića zajednički organizirali učenje tevhida pred njegovu dušu.²² Ženski odbor Merhameta je, također, priređivao učenje tevhida za umrle dobrotvore i dobrotvorke ovoga društva.²³ Pored navedenih društava i Islamska zajednica je preporučila tevhide. Krajem 1941. godine Ulema-medžlis uputio je dopis svim kotarskim vakufsko-mearifskim povjerenstvima u zemlji u kojemu je navedeno kako se, zbog rata i teške situacije, u svakoj džamiji nakon farz-namaza treba učiti Tundžina salavat, a dva puta sedmično

18 Mehmed Handžić, "Sarajevo u turskoj pjesmi", *Glasnik Islamske vjerske zajednice NDH*, god. XI, br. 11-12, Sarajevo, 1943, str. 271.

19 Jedna od takvih jeste i vasijetnama Visočaka Teufika Šehovića iz 1922. godine. – Mubera Pulo, "Vasijetnama iz Orijentalne zbirke Zavičajnog muzeja u Visokom, *Radovi Zavičajnog muzeja – Visoko*, Knjiga I, br. 1, Zavičajni muzej – Visoko, Visoko, 2020, str. 239.

20 "Šejh Musludin džamija na Ploči je popravljena", *Islamski svijet*, god. III, br. 115, 2. novembar 1934, str. 5.

21 "Mevlud 'Narodne Uzdanice'", *Novi Behar*, god. 1929-1930, br. 16, str. 62.

22 "Poslije smrti dra S. Bašagića", *Islamski svijet*, god. III, br. 82, 20. april 1934, str. 6.

23 "Iz 'Merhameta'", *Islamski glas*, god. I, br. 11, 13. decembar 1935, str. 5.

nakon jacie-namaza proučiti tevhid i sura Feth. Ulema je, također, sa-vjetovala da jedanput sedmično prouče tevhid sa ženama, a sve u cilju upućivanja molbe Bogu da olakša “životne tegobe”.²⁴

U drugoj polovini 20. stoljeća izvori i literatura, a posebno muslimanska periodika, donose mnoštvo podataka koji upućuju na zaključak kako je učenje tevhida u Bosni i Hercegovini postalo prisutnije u različitim slojevima stanovništva. Na to su, bez sumnje, utjecala i krupna historijska događanja i promjene u životu bosanskohercegovačkih muslimana nakon Drugog svjetskog rata. Zabranom rada mekteba, bule, koje su dotada činile znatan dio učiteljskog kadra u ovim obrazovnim institucijama, više se posvećuju učenju tevhida i mevluda, što je zvaničnim pravilnicima bilo regulirano kao njihova osnovna djelatnost.²⁵ Zatvaranje tekija dovelo je do toga da se učenje tevhida jačim intenzitetom počelo obavljati u džamijama i privatnim kućama.²⁶ Kao dokaz da su se i u ovome periodu tevhidi učili različitim prigodama svjedoči i jedan dokument iz Hadži Sinanove tekije u Sarajevu, u kojem se kao “vjerske usluge džematlijama” navode, između ostalog, tevhidi “za umrle” i “za žive”.²⁷ U tom kontekstu treba istaknuti kako su se u Sarajevu, kako je to bio običaj i ranije, učili i posebni tevhidi za hadžije u vrijeme dok su oni bili na hodočašću u Meki, u cilju njihovog sretnog povratka u domovinu.²⁸

Vrijedi spomenuti i pismo koje je Osman Kavazović iz Brezovog Polja, kod Brčkoga, uputio Fejzulahu-ef. Hadžibajriću 1982. godine, u kojemu ga je zamolio da mu kao “eminentni stručnjak” napiše tekst tevhida i pošalje, što potvrđuje ranije spomenutu povećanu zainteresiranost za ovu vrstu ibadeta.²⁹ Dva rukopisa ovog tevhida arhivirana su u Gazi Husrev-begovoj biblioteci u Hadžibajrićevoj zaostavštini i nije nam poznato jesu li bili odaslani na traženu adresu. Posljednja decenija 20. stoljeća

24 Arhiv Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije, Fond Vakufsko povjerenstvo Mostar, 1942, Kutija 63, sign. 4/42 (4/42).

25 *Pravilnik o rejonizaciji mahala i sahranama muslimana na području džemata grada Sarajeva s uputstvom i rejonizacijom*, Gradska štamparija Sarajevo, Sarajevo, 1952, str. 10.

26 Dautović, *Manifestacija zikra u islamskoj tradiciji Bošnjaka*, str. 45.

27 Gazi Husrev-begova biblioteka (dalje GHB), Zbirka rasutih dokumenata i arhivalija na bosanskom jeziku (dalje ZRDA), 1981, Kutija 1, sign. AB-1-121/1981.

28 Na njima se, također, učila sura Feth. – Mulahalilović, *Vjerski običaji Muslimana/Bošnjaka*, str. 280.

29 GHB, ZRDA, 1982, Kutija 19, sign. AB-19-794/1982.

donijela je strahovita stradanja muslimana Bosne i Hercegovine usljed čega je zbog naglog povećanja broja poginulih dodatno raslo i interesovanje za ovu vrstu ibadeta. Osim toga, kao i za vrijeme Drugog svjetskog rata, učeni su tevhide "na murad", uz molbu Bogu da agresija i rat prestanu. Tome svjedoči i primjer, vrijedan pažnje i divljenja, sarajevske bule Esmahanume Budalice, koja je do juna 1995. godine ovim povodom proučila 105 hatmi i 36 jetmiš bin tevhide.³⁰ Svi ranije navedeni primjeri pokazali su kako je tevhid, kao specifična forma pobožnosti, bio kontinuirano prisutan na prostoru Bosne i Hercegovine do današnjih dana.

Tevhidi u austrougarskom periodu

Ranije smo istaknuli kako ćemo, odstupajući od prethodnog hronološkog prikaza, tevhidima u austrougarskom periodu posvetiti posebno poglavlje. Nakon okupacije Bosne i Hercegovine 1878. godine društveni i porodični život bosanskohercegovačkih muslimana u najvećoj se mjeri odvijao na ranije uspostavljenim osnovama. U skladu s tim, i običajni dio etabliranih formi, kakav je bio tevhid, nastavio je da egzistira. U ovome periodu, također, različiti historijski izvori govore o njemu kao o sastavnom dijelu svakodnevice. Iz jednog opisa okupacije saznajemo kako je situacija u Sarajevu pred samo njegovo osvojenje bila izuzetno napeta i živa, te su se u mnogim džamijama konstantno učili tevhide, jer bi se svako malo saznalo koji je "Sarajlija pao kao šehid u borbama za Bosnu".³¹ Ranije smo naveli kako i vasijetname iz 19. stoljeća donose podatke o praksi učenja tevhide. Godine 1879., Sarajka Fatima, kćerka hadži Muhamedagina, odredila je da se trećina njenog cjelokupnog imetka utroši za "opremu, klanje kurbana i učenje mevluda i tevhide."³² Oporuka Hatidže-hanume iz Gradačca, posljednje decenije ovog stoljeća, navodi kako je za tevhid koji je trebalo proučiti prije ukopa umrle predviđen iznos od 200 groša.³³ S druge strane, usporedbe radi, treba

30 Bajro Perva, "Stotinu i pet murad-hatmi hadžinice Esme", *Preporod*, god. XXVI, br. 6/577, juni 1995, str. 11.

31 "Topovi Avde Jabučice iz vremena austrijske okupacije Sarajeva", *Islamski svijet*, god III, br. 123, 28. decembar 1934, str. 4.

32 GHB, Osmanski arhiv, 1297/1879, sign. A-1252/TO. Uporedi: Ayten Krasnić, "Arhivska građa Gazi Husrevbegove biblioteke" (druga knjiga), *Analizirana građa Gazi Husrevbegove biblioteke*, Svezak 8, broj 13-14, Gazi Husrevbegova biblioteka, Sarajevo, 1987, str. 133.

33 Softić, *Obećani čas*, str. 34.

istaknuti kako se u nekoliko sačuvanih vasijetnama iz okoline Brčkog, a koje potječu iz istog perioda, nigdje ne navodi da se pred dušu njihovih donosilaca obavlja ova molitva.³⁴ Očigledno da je ovaj običaj u tome kraju bio manje zastupljen.

Proračuni vakufa u Bosni i Hercegovini iz austrougarskog perioda precizno navode koliko se sredstava pojedinih vakufa trošilo za tevhide. Vakifi su u svojim vakufnamama obavezivali izvršitelje, odnosno mutevelije koji su upravljali vakufima, da poštuju ove odredbe, a tevhide su najčešće učeni pred njihove duše. Iz proračuna za 1889. godinu vidi se kako je iz vakufa hadži Ašida-hanume Imaretlić u Sarajevu za potrebu tevhide izdvajano 18 forinti.³⁵ Isti izvor navodi kako su i dva livanjska vakufa također dio svojih prihoda trošili u ovu namjenu. Tako je Baliagin vakuf za učenje tevhide, hatme i mevluda izdvajao 25³⁶, a vakuf hadži Jusufa-efendije Piragića 40 forinti.³⁷ Da odstupanja od ove prakse nije bilo ni u narednom periodu potvrđuje i proračun za 1892. godinu.³⁸ Početkom 20. stoljeća evidentan je veći broj vakufa koji su dio novca trošili na tevhid. Iz toga se može zaključiti kako je ovaj običaj, iako dugo prisutan i poznat, vremenom postajao dosta rasprostranjeniji. Tabela koja slijedi donosi popis sarajevskih vakufa koji su 1913. godine izdvajali sredstva za učenje tevhide.

VAKUF	NAMJENA	SREDSTVA
Vakuf Alibegović-Išaretović evladijet	Tevhid	10 K
Vakuf Čamora Ibrahimaga	Učenje tevhide u medresi	40 K
Vakuf Garibija H. Mehmed	Dva tevhide	7 K
Vakuf Hadži Hasan džamija Kladanj u Sarajevu	Rasvjeta i tevhid u istoj džamiji	15 K
Vakuf Imaretlić I. H. Ašidehanum evladijet	Dvanaest tevhide	36 K
Vakuf Kahriman Umihane	Tevhid i mevlud	16 K
Vakuf Kapetanović Almashanuma evladijet	15 hatmi i 25 tevhide	80 K
Vakuf Neretjaković Ibrahimaga	Tevhid i zekat	42 K

34 Mulahalilović, *Vjerski običaji Muslimana/Bošnjaka*, str. 280.

35 *Proračuni vakufa u Bosni i Hercegovini za godinu 1889. sastavljeni po zemaljskom vakufskom povjerenstvu u Sarajevu*, Štamparija "Bosanske pošte", Sarajevo, 1888, str. 145.

36 *Proračuni vakufa u Bosni i Hercegovini za godinu 1889*, str. 671.

37 *Isto*, str. 677.

38 *Proračun zemaljske vakufske komisije u Sarajevu za godinu 1892*, Tiskarna Spindler & Loeschner, Sarajevo, 1891, str. 7.

Vakuf Osmanpašić Merjem Mula hanuma	Tevhid	48 K
Vakuf Prijepoljac Atije hanum	Tevhid	6 K
Vakuf Sagrakči H. Mahmud	Tevhid	21 K
Vakuf Solar H. Arif	Učenje tevhida	17 K
Vakuf Sokolovića Muhamed-ef. (Evladijet)	Tevhid i tri hatme	64 K
Vakuf Salihaga Tulić evladijet	Mukava u Ivlakovali H. M. džamiji, hatme, mevlud, tevhid	26 K

Tabela 1. Popis vakufa i količina sredstava utrošenih za tevhid³⁹

Predstavljeni podaci, onako kako su navedeni i u proračunu vakufa za 1913. godinu, jasno pokazuju da je tevhid bio jedan od segmenata svakodnevnog vjerskog života. Ukoliko im pridodamo i, ranije spomenuto, kontinuirano svakodnevno učenje tevhida u Begovoj džamiji, ali i tevhide učene od strane derviša u tekijama i izvan njihovog ambijenta, onda je slika o ovome fenomenu još izrazitija.

Uvakufljenje imovine za potrebe vjerskih i drugih ustanova, ali i zajednice uopće, oduvijek je smatrano plemenitim i pohvalnim činom. U kontekstu naše teme treba navesti kako je i onovremena štampa isticala takve pojedince, koji su, između ostalog, jedan dio sredstava bili namijenili za potrebe učenja tevhida. Takav je i slučaj Hasije-hanume Pinjo, rođena Zildžić, i njene kćerke Šemse-hanume Pinjo, koje su 1905. godine uvakufile svoju kuću i bašču u sarajevskoj Arab-Atik mahali. Odredile su da se godišnji prihod objekta podijeli u 132 dijela, od kojih će se najveći dio davati siromašnoj djeci i djevojkama, a osam dijelova utrošiti za dvije hatme i tevhid.⁴⁰ List *Bošnjak* je ovome događaju posvetio poseban članak na naslovnici, u kome je pohvalio ovakvu praksu muslimanki i zaključio kako one služe “na diku i čast i dobar primjer našega ženskinja”.⁴¹

Na ovome mjestu treba spomenuti i sarajevskog dobrotvora i vakifa Ahmedagu Hendu. On je 1908. godine sagradio mekteb na Vratniku i uz njega uvakufio još niz objekata od čijih se prihoda isti finansirao. U svojoj vakufnami odredio je da se jednom godišnje, “kada se skupi najviše

39 Šerif-ef. Arnautović, *Samostalni vakufi*, Štamparija “Naroda”, Sarajevo, 1913, str. 218, 227, 238, 246, 252, 256, 260, 266, 267, 268, 270, 275, 282.

40 H. A. B, “Islamske dobrotvorke u Sarajevu”, *Behar*, god. 1905-1906, br. 7, str. 110.

41 “Naše dobrotvorke”, *Bošnjak*, god. XV, br. 31, 3. august 1905, str. 1.

mektepske djece”, u mektebu prouči tevhid i pokloni pred dušu Muhameda, a.s., njegove porodice i prijatelja, kao i pred dušu vakifa, njegovih roditelja i rodbine.⁴² Također, oporučio je da se za odabranu noć Lejletur-regaib prouče dva jetmiš bin tevhide.⁴³

Odgovornost za izvršavanje odredbi vakufname bila je na mutevelijama, ali i vakufskoj upravi. Kao jedan od dokaza da su se oporuke o učenju tevhide ispunjavale može poslužiti i sljedeći podatak. Mehaga Tosum je 1895. godine uputio molbu Zemaljskom vakufskom ravnateljstvu tražeći isplatu sredstava za proučene hatme i tevhide za vakuf Alije-hanume Imaretlić.⁴⁴ Ova molba je riješena tako što je Vakufskoj blagajni naloženo da Tosumu isplati traženi novac za izvršeni posao.⁴⁵ Istog učača tevhide u arhivskoj građi možemo pratiti i u narednom periodu. On je za svoje usluge bio nagrađen i 1898. godine,⁴⁶ a posljednji put ga kao učača u dostupnim izvorima nalazimo 1899. godine.⁴⁷

Ranije navedeni podaci govorili su o učenju tevhide pred duše umrlih vakifa, šehida i muslimana uopšte. Takav slučaj je bio i sa ženskim tevhidima koji su se u Mostaru za vrijeme austrougarske uprave kontinuirano učili u mektebima jednom sedmično. Žene, djevojke i ženska djeca okupljali su se četvrtkom prije podne i zajedno s bulama učili tevhide “za dušu Alejhisselamu, ashabima i Hasani-Basriji.”⁴⁸ Istim danom, ali nakon ikindije-namaza, Mehmed-ef. Arpadžić je od 1888. godine u Koski Mehmed-pašinoj medresi također učio tevhid.⁴⁹ Sarajevske bule su u svojim kućama, koje su vrlo često služile i kao mekteb, prilikom

42 Semra Mahić, “Mekteb vākifa Hende Ahmed-age na Vratniku”, *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*, Svezak 13, br. 23-24, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 2005, str. 239.

43 Mahić, *Mekteb vākifa Hende Ahmed-age na Vratniku*, str. 247.

44 GHB, Arhiv Islamske zajednice (dalje AIZ), Fond Zemaljskog vakufskog ravnateljstva (dalje ZVR), 1895, Kutija 19, sign. ZVR-19-4425/1895. U sačuvanim proračunima navedena su dva vakufa Ašide-hanume Imaretlić, u kojim je navedena stavka tevhid i jedan vakuf Atije-hanume Imaretlić bez stavki o učenju tevhide. O kojem se vakufu, u konkretnom slučaju Mehage Tosuma, radi nije nam poznato. Obzirom da je u analiziranom dokumentu navedeno ime Alija-hanuma, vrlo vjerovatno se radi o greški nastaloj prilikom pisanja te se i cjelokupan događaj odnosi na vakuf Ašide-hanume.

45 GHB, AIZ, ZVR, 1895, Kutija 19, sign. ZVR-19-4425/1895.

46 GHB, AIZ, ZVR, 1898, Kutija 74, sign. ZVR-74-14/1898.

47 GHB, AIZ, ZVR, 1899, Kutija 108, sign. ZVR-108-6/1899.

48 A. H. Selmanović, “Mostar između dva šejha”, u: *Preporod*, god. VI, br. 21 (124), 1. novembar 1975, str. 2. O Hadžijahićevo tumačenju ovih tevhide vidjeti: Muhamed Hadžijahić, “Badžijanije u Sarajevu i Bosni”, *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*, Svezak 5, br. 7-8, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 1982, str. 127-128.

49 Hasandedić, *Islamske kulturno-prosvjetne ustanove u Mostaru*, str. 337.

muslimanskih praznika i mubarek noći sakupljale žene i učile tevhide. Tokom ramazana ova okupljanja bila su jednom sedmično, najčešće četvrtkom.⁵⁰ Izvorna građa, međutim, i u ovom periodu ukazuje kako su se oni učili i drugim prilikama. Za vrijeme trajanja borbe bosansko-hercegovačkih muslimana, za vjersku i vakufsko-mearifsku autonomiju, pod vodstvom muftije Džabića razvijena mreža konfidenata svakodnevno je špijunirala pristalice autonomnog pokreta i o tome izvještavala Zemaljsku vladu u Sarajevu. U jednom takvom špijunskom izvještaju, od 4. februara 1902. godine, nailazimo na vrijednu informaciju kako su se krajem januara iste godine, po nalogu takozvane opozicije, odnosno vođa pokreta, u mnogim sarajevskim džamijama učili tevhidi “za dobar uspjeh Džabića”.⁵¹

Iako su tevhide bili raširena i u narodu prihvaćena pojava, u austrougarskom periodu se već pojavljuju pojedini tekstovi u kojima se nastoji ukazati kako postoje mnogo korisniji oblici zavještanja novca od učenja tevhida. Istina, ovakva razmatranja nisu u negativnom kontekstu posmatrala tevhid, kako je to bio slučaj u narednim periodima u kojima su pojedinci oštrim, a često i neutemeljenim, stavovima govorili protiv ovog običaja. Ona su predlagala da se, umjesto udjeljivanja novca učačima tevhida, ta sredstva dodijele Muslimanskom sirotištu otvorenom 1913. godine u Sarajevu, kako bi se siročadima i siromašnoj muslimanskoj djeci omogućio dostojan život i obrazovanje.⁵² Stanovništvo se zaišta u velikom broju odazivalo ovoj plemenitoj akciji pomoći sirotištu, ali je i dalje držalo do ustaljenih običaja. Ni teško finansijsko stanje uzrokovano Prvim svjetskim ratom nije utjecalo da se dio sredstava izdvaja za učenje tevhida. Tome svjedoči i slučaj Sidike Mehmedagić iz Sarajeva, koja je umrla 1917. godine, a za koju su proučena tri tevhide i izdvojeno 6 kruna za tu namjenu.⁵³

Raznolikost historijskih izvora pokazala je da su tevhide u austrougarskom periodu vremenom postajali značajniji dio vjerske svakodnevice

50 Mahmud Traljić, “Privatni ženski mektebi u Sarajevu”, *Preporod*, god. XXII, br. 6/493, 15. mart 1991, str. 13.

51 Arhiv Bosne i Hercegovine, Fond Zemaljske vlade za Bosnu i Hercegovinu – Sarajevo (1879-1918), 1902, I. B, Kutija 41, izvještaj br. 453.

52 “Islamsko sirotište u Sarajevu”, *Novi Vakaf*, god. I, br. 6, 19. juli 1913, str. 2-3.

53 Historijski arhiv Sarajevo, Fond Kotarski šerijatski sud Sarajevo, 1917, Kutija 6, sign. 6.16.71.

bosanskohercegovačkih muslimana. Kao takvi, oni su izvođeni i u narednim periodima, kako je u prethodnom poglavlju navedeno, što se u kontinuitetu zadržalo do današnjih dana.

Zaključak

Ovim radom nastojali smo prikazati historijski kontinuitet učenja tevhida u Bosni i Hercegovini od perioda osmanske uprave do danas. U prvom dijelu teksta, koji predstavlja hronološki prikaz prisutnosti tevhida na ovom području, predstavili smo osnovne podatke koji ukazuju u kojim okolnostima i na čiji zahtjev je ovakva forma vjerskog obreda bila promovirana i poticana, te od koga je izvršavana. Za period nakon Prvog svjetskog rata pa sve do početka 21. stoljeća bilo je moguće, zahvaljujući dostupnijim izvorima i većoj aktualizaciji same tematike, donijeti daleko više informacija. Međutim, fokus interesovanja u ovome radu usmjerili smo primarno na austrougarski period, budući da je u dosadašnjoj literaturi u manjoj mjeri analiziran, pa mu je posvećen drugi dio teksta. U njemu smo, koristeći se različitim vrstama izvorne građe, nastojali predstaviti tevhid kao jedan od segmenata svakodnevice muslimana, koji je kao etabliрана višestoljetna forma egzistirao u periodu 1878-1918. godine. Kao osnovne zaključke ovog istraživanja možemo navesti sljedeće. Učenje tevhida bilo je kontinuirano prisutno u Bosni i Hercegovini tokom pet stoljeća. Bilo je podjednako zastupljeno među muškom i ženskom populacijom, predvođeno od strane derviša, imama i bula, a obavljano je grupno ili rjeđe pojedinačno. Osim pred duše umrlih osoba, tevhidi su se učili različitim povodima i prigodama, bilo da se radi o sretnim momentima ili pak o ratnim prilikama i drugim životnim nedaćama kada se u formi jetmiš bin tevhida ovo učenje izvodilo "na murad".

ملحق لدراسة تاريخ «التوحيد» في البوسنة والهرسك بلمحة خاصة إلى فترة الحكم النمساوي المجري

يمثل «التوحيد» شكلا من أشكال العبادات التقليدية الجماعية لدى مسلمي البوسنة والهرسك. إن تواصل وجود هذا النوع من العبادة وتأصله في الهوية الإسلامية لأهالي البوسنة والهرسك أمر يمكن متابعته من خلال المصادر الأصلية المختلفة. ومما نأتي به في هذه المقالة معطيات جديدة حول تقاليد أداء «التوحيد» بلمحة خاصة إلى فترة الحكم النمساوي المجري في البوسنة والهرسك وذلك بالاعتماد على المراجع المطبوعة والمواد الأرشيفية غير المنشورة.

Mehmed Hodzic

Contribution to the Study of the History of Performance of the Tawhīd in Bosnia-Herzegovina with Special Reference on the Austro-Hungarian Period

Summary

Tawhīd represents the traditional form of group piety of Bosnian Muslims. Continuity of its presence and rootedness in the Islamic identity of the population of Bosnia-Herzegovina can be traced through various original sources. In this paper, using unpublished archival material, press and reference literature, we introduce new data on the tradition of performing Tawhīd, especially during the Austro-Hungarian administration in Bosnia-Herzegovina.

O slušanju: čuti Božiji glas usred patnje¹

Mohammed Rustom

mrustom@connect.carleton.ca

Sažetak

Jedno od pitanja koje može spadati u područje filozofije religije s jedne i oblast teologije s druge strane jeste pitanje “Božije tišine” koja se primijeti usred ljudske patnje. Za mnoge današnje teologe to ne znači da Bog na neki način nije svjestan ili da je nemaran spram nedaća ljudi. Umjesto toga, uprkos Njegovom sveznanju i dobrohotnosti, Bog dopušta da se ljudima dogode određene vrste nepravdi. Traženje smisla toga zašto je to tako i šta to može značiti na duže staze pripada promišljanjima o onome što se možda može nazvati “teologijom Božije tišine”.

Ključne riječi: filozofija religije, teologija, “Božija tišina”, ljudska patnja, nepravda, “teologija Božije tišine”.

Zgoda

Prije gotovo deset godina, održao sam predavanje koje je bilo dio mjesečnog filozofskog kolokvija, što ga je organizirao Odsjek za filozofiju na mom univerzitetu. Za razliku od većine, ako ne i svih drugih predavanja održanih u ovom ciklusu, moja tema se odnosila na neevropsku filozofsku tradiciju – islamsku filozofiju. Naslov predavanja bio je o smrti i

¹ Ovaj članak je posvećen uspomeni na šejha Muhammeda Tureja el-Kebira et-Tidžanija. Izvor: Mohammed Rustom, “On Listening: Hearing God’s Voice in the Face of Suffering”, *Sacred Web: A Journal of Tradition and Modernity*, vol. 45, 2020, 36–43.

sanjanju u islamskoj filozofiji pa pretpostavljam da je to bio razlog zbog kojeg je prisustvovalo toliko mnogo ljudi – i profesori i studenti. Uostalom, svi mi sanjamo i svi doživljavamo smrt na ovaj ili onaj način, tako da bi taj naslov sasvim prirodno govorio različitim vrstama ljudi.

Jedna od glavnih tvrdnji iznesenih na predavanju bila je da ne možemo posmatrati islamsku filozofiju samo kao nastavak zapadne filozofske tradicije. Moramo je posmatrati zasebno i ne samo u dijalogu s kasnom antikom, već i kao predstavnika filozofske tradicije koja se bavi vlastitim teorijskim problemima, kroz vlastita gledišta i svjetonazore. Moj zadatak bi bio mnogo lakši da je djelo Petera Adamsona *Philosophy in the Islamic World* bilo objavljeno u to vrijeme. U svakom slučaju, samo sam iznio stav koji je upravo spomenut u toku predavanja.²

Na kraju govora, bio sam iznenađen kad sam vidio koliko je ljudi među slušalaštvom, uključujući i organizatore kolokvija, bilo zadovoljno pa možda im je, čak, i lahnulo kad su čuli za nešto tako poznato a ipak toliko drukčije. Većina pitanja i komentara bila je dobro promišljena i pronicljiva. Ali, onda je jedan profesor filozofije podigao ruku i nastavio iznositi svoju “glavnu zamjerku” na predstavljene tvrdnje: “Rekli ste da je za islamske filozofe Bog takozvani ‘najbolji od nadmudrivača’. No, ‘nadmudrivanje’ podrazumijeva prevaru i obmanu, a to teško mogu biti osobine dobrotog i sveznajućeg Boga. Ukoliko Bog nadmudruje, onda spletkari a ako spletkari, onda to podrazumijeva svojevrsnu zlobnost, što znači da On ne može biti Bog.”

Preneražen, ponudio sam sljedeći odgovor: “Prvo, nisu muslimanski filozofi ti koji nazivaju Boga ‘najboljim od nadmudrivača’. Taj izraz poveziv je s kur’anskim ajetima 3:54 i 8:30, u kojima se kaže da je Bog *hajrul-makirin*. Istina je da nadmudrivanje podrazumijeva neku vrstu spletkarenja, ali šta je loše u tome? U Kur’anu je Božije spletkarenje suprotstavljeno ljudskom spletkarenju koje je, naravno, puno bedastoće.”

Zatim sam iznio jednu postavku i jedan primjer koje većina ljudi umije razumjeti i s kojima se možda čak mogū poistovjetiti. Postavka: “nadmudrivanje” može biti potaknuto ljubavlju i temeljnom brigom o

2 *Philosophy in the Islamic World: A History of Philosophy without any Gaps*, svezak 3 (Oxford: Oxford University Press, 2016).

ljudima. Primjer: da bih pravovremeno stigao na predavanje, doslovno sam se morao sa suprugom upustiti u nadmudrivanje u vezi toga kako ćemo skrenuti pažnju našeg jednogodišnjeg sina na drugi dio kuće da bih utekao. Pokušati samo išetati iz kuće nije bio izbor jer bi to rastužilo dijete, što bi značilo da bih ga morao tješiti, a to bi značilo da bih vjerovatno zakasnio na predavanje. Ili, što je još gore, morao bih voziti brže nego inače do posla, a onda dovesti sebe i druge u opasnost na cesti. Nastavio sam: “Stoga, možete vidjeti kako ‘nadmudrivanje’ ne mora uvijek biti ‘zlo’ i ‘loše’ čak ni na ljudskom nivou; to još više vrijedi na božanskoj razini.”

Moj sagovornik je bio ušutkan. Potpuno drukčiji način razmišljanja o Bogu bio mu je predočen na primjeru ljudskog “nadmudrivanja”, a za koji se nadam da će dovesti u pitanje same kategorije kojima bi ubuduće pristupao pitanjima u filozofiji religije. Potom sam zaključio: “Dozvolite mi da se udubim u Vaše pitanje: reći da Bog ‘nadmudruje’ ili ‘spletkari’ može biti nezgodno za određenu vrstu mislilaca čija je usredsređenost tradicionalna, zapadna ‘filozofija religije’ koju oduvijek određivahu kršćanski te, uglavnom, eurocentrični problemi i kategorije (tj. analitička filozofija). Ako pogledamo izvan tog stajališta, vidjet ćemo da, mimo jednog određenog svjetopogleda, drugi filozofski svjetopogledi, poput islamskog, na vlastite načine poimaju svoje prvobitne probleme. A ukoliko Božije nadmudrivanje ima neku težinu u tom svjetonazoru, što svakako ima, onda neka govori samo za sebe, zato poslušajmo šta muslimani imaju reći o njemu. Kasnije možemo procijeniti usklađenost tog stanovišta, vrijednost i slično.”

Božija tišina?

Da je u to vrijeme bila objavljena jedna druga knjiga, naime, *The Ends of Philosophy of Religion* Timothy Kneppera, sigurno bih skrenuo pažnju svog pitaoca na nju.³ U ovom djelu, Knepper tvrdi da filozofija religije mora kudikamo prerasti tradicionalne granice i pitanja koja oživljavaju ovu tradiciju u modernim zapadnim obrazovnim ustanovama. Ovo je mnogo više svjetska pojava zato što se druge glavne filozofske, te religijske tradicije, također, bave onim što bismo nazvali "filozofijom religije". Samo što su problemi koje postavljaju svjetopogledi tih drugih tradicija često posve različiti, ali ništa manje važni, od temeljnih filozofskih i religijskih problema koje je prepoznalo kršćanstvo. Zaista, gledanje filozofije religije kroz svjetsko gledište može, u najmanju ruku, pomoći da se oživi, te preoblikuje usko i loše definirana ali još uvijek prilično preovlađujuća oblast koja nosi ovo ime.

Jedno od pitanja koje može spadati u područje filozofije religije, s jedne, i oblast teologije, s druge strane jeste pitanje "Božije tišine". To može ukazivati na to da Bog danas biva "šutljiv" nasuprot tome da je povremeno govorio u prošlosti. Smješteno u kontekst, ovo ima veze s načinom na koji je Bog govorio jevrejima i kršćanima u prošlosti, a izgleda da to više ne čini, barem ne putem Objave.

Vežano za judeo-kršćanski problem da se Bog više ne obraća ljudskim bićima jeste sveopćenitija činjenica Božije tišine koja se primijeti usred ljudske patnje. Za mnoge današnje teologe to ne znači da Bog na neki način nije svjestan ili da je nemaran spram nedaća ljudi. Umjesto toga, uprkos Njegovom sveznanju i dobrohotnosti, čini se da Bog dopušta da se ljudima dogode određene vrste nepravdi. Traženje smisla u tome zašto je to tako i šta to može značiti na duže staze posve pripada promišljanjima o onome što se možda može nazvati "teologijom Božije tišine".

Može se tvrditi da je teologija Božije tišine obilježena temeljnom poniznošću, budući da vjernici mogu prihvatiti činjenicu ljudske patnje i vrlo stvarnu mogućnost da Bog ne čini nešto u vezi s tom patnjom *u stvarnom vremenu*, ali da duboka mudrost stoji iza te tišine koja će se obznaniti nekad u budućnosti, ako ne i u budućem životu. Neki koji se

3 *The Ends of Philosophy of Religion: Terminus and Telos* (New York: Palgrave Macmillan, 2013).

pozabave ovim pitanjem jesu zasigurno dovedeni do suprotnih zaključaka: Bog je više kao sahadžija kakvog pretpostavlja deizam, a ne stvarni činilac u svakom vidu ljudskih poslova; odnosno, pošto nema Boga, govoriti o tišini Božijoj je isto što i reći da ako ima Boga ne bi bilo ljudske patnje, posebno u takvim ogromnim razmjerama kao što vidjesmo tokom prošlog stoljeća.

Uzimajući Knepperove uvide o važnosti poimanja filozofije religije sa svjetskog stajališta, kakav je problem, ako je uopće, takozvana Božija tišina u islamskom metafizičkom univerzumu? Kao što kaže William Chittick, kad bi se islamskim metafizičarima iz prošlosti predstavila ova ideja, njihov odgovor bi vjerovatno bio: "Pokušaj bar jednom poslušati."⁴ Na kraju krajeva, jedno od osnovnih Božijih svojstava u islamskom mišljenju jeste svojstvo "govora" (*kelam*). Prema tome, Bog je Govoreći, što bi značilo da Bog govori vječno ne prekidajući govor ni u jednom trenu. Veliki mislioci islamske tradicije duboko zađoše u ono što taj božanski govor podrazumijeva te način kako se odnosi na Božiju samomisaonost i stvoreni poredak.

Ovdje neću pokušavati da se bavim ovim tvrdnjama jer će nas odvesti predaleko. Ono što je bitno imati na umu jeste da u islamskoj metafizici to što je Bog govoreći činilac uključuje kosmičku sliku u kojoj sve stvari nisu samo primaoci božanskog govora, već su i sama djela te utjelovljenja ovog govora. To znači da Božiji govor u islamskoj metafizici ima samomisaoni obzir a ima i uzročni, odnosno ontološki proizvodni obzir. Posebno za muslimanske mudrace, sve stvari u kosmičkom poretku čine tako mnogo pojedinačnih dijelova Božijeg govora. Svaka od njih nastaje unutar božanskog stvaralačkog daha (*nefes*) koji je stvorio kosmos. Ili, drugačije kazano, možemo reći da svaka stvar u kosmosu sačinjava odjek božanske naredbe (*emr*) koja je upravo stvorila kosmos. Otuda su ljudska bića i sama živi dokaz da Bog vazda govori, budući da postoje kao mnogobrojne riječi koje zajedno iskazuju jedan obzir Božijeg govora.⁵

4 "The Sound of Silence": <https://renovatio.zaytuna.edu/article/the-sound-of-silence> (pristupljeno 13. februara, 2020).

5 Ovo i nekoliko srodnih razmatranja vješto su predstavljena u: Chittick, "The Sound of Silence".

Otuda Bog nikad nije nečujan, kosmološki govoreći, niti šuti, antropološki govoreći. Ali šta je sa stvarnim problemom Božije prividne tišine uprkos ljudskoj patnji? Da bi se objasnio ovaj problem, na redu su neki komentari koji se tiču postojanja “zla”.

Zlo

Pokušaj da se usklade božanska dobrota i postojanje zla u svijetu poznat je kao problem *teodiceje* – termin koji naposljetku seže do Leibniza. Međutim, mnogo prije njega, osnovno pitanje temeljno za *teodiceju* rješavalo se u mnogim različitim civilizacijama i na različite načine. U islamskoj tradiciji, jedan od najranijih pokušaja predstavljanja snažne odbrane božanske dobrote naspram zla nalazi se u spisima Ibn Sinaa, koji su bili duga vijeka u islamskoj intelektualnoj tradiciji. Glavna obilježja njegove odbrane božanske dobrote vode nas do pitanja prisutnosti zla u svijetu. Pod “zlom” misli se na sve što je loše i što u određenoj mjeri prikazuje odsustvo onoga što je dobro.

Odgovor na pitanje: “da li postoji zlo?” jeste potvrđan. Jasno je da u kosmosu postoje svakovrsna zla, kako ogromnih tako i sićušnih razmjera. Ibn Sina razlikuje akcidentalna i suštinska zla u odjeljku “Metafizika” iz svoje *Knjige izlječenja*.⁶ Akcidentalna zla nastaju kao prirodna posljedica stvorenog poretka. To će reći da se loše stvari u svijetu zbivaju zahvaljujući tome što je svijet takav kakav jest.

Na osnovnom nivou, to znači da nešto poput vatre koja je od velike koristi za ljude, usljed svojih bitnih odlika, može nanijeti i nanosi mnogo štete. Tako vatra može zagrijati dom, ali može i spaliti neku osobu. Kad vatra ne bi mogla ugrijati kuću, ne bi mogla ni opeći čovjeka. No, snagom prirode, nužno će učiniti i jedno i drugo. Suštinska zla su prilično drukčija. Ona se svode na to da se neka stvar ne ozbiljuje u određenom podmetku koji bi po prirodi iziskivao da se ta stvar ozbilji u njemu. Ibn Sina nam daje dobro poznati slučaj sljepoće. To je primjer suštinskog zla jer ona podrazumijeva nedostatak, odnosno lišavanje vida u prijemniku

6 *The Metaphysics of the Healing*, prev. Michael Marmura (Provo: Brigham Young University Press, 2005), IX.6.

– očnoj sposobnosti – koji sam po sebi postoji da bi se cilj vida ostvario unutar njega.

Prema tome, “zla” su odlika svojstvena našem univerzumu. Pitati zašto postoji zlo, ako je Bog svedobar, jednako je pitanju zašto svijet postoji ukoliko je Bog svedobar. S obzirom na to kakvi su svijet i prirodni poredak, naravno da će postojati sve vrste nepodudarnosti, promjenâ pa čak i zala među stvarima u njima, da i ne govorimo o ljudskoj slobodi, koja je sama po sebi uzrok mnogih zala u svijetu. Težiti svijetu u kojem takve odlike nisu prisutne znači tražiti drukčiji svijet od sadašnjeg, a kad bismo bili kadri to učiniti, onda bi samo pitanje teodiceje – koje vjerovatno ima smisao samo u našem trenutnom kosmičkom uređenju – bilo besmisleno.⁷

Nakon što smo došli do osnovne slike o tome kako islamska metafizička tradicija *misli* o prisutnosti zala u svijetu, sad možemo skrenuti pažnju na način kako se, praktično govoreći, tradicija *bavi* njima.

Ljudska tišina

Pošto je već utvrđeno da, s islamskog metafizičkog motrišta, Bog nikad ne šuti, te da su zla stvarna i neophodna odlika kosmičkog poretka, šta se može kazati o ljudskoj patnji i božanskom odgovoru na nju? Drugim riječima, kad ljudi pate, naročito na najgore moguće načine, gdje je Božiji glas u svemu tome? Kako vidim, dio problema kad se govori o takozvanoj Božijoj “tišini” jeste to što pretpostavlja da prisutnost pa čak i postojanost ljudske patnje *zahtijeva* od Boga da odgovori *na određeni način*, a možda čak i *u određeno vrijeme*. Ovo je potpuno prirodna ljudska sklonost, a objelodanjena je i u Bibliji (tj. Job 30:20, Psalmi 22:1–2) i u Kur’anu (2:214).

No, u najslabijim i najmračnijim trenucima osobe, da li je Bog stvarno napušta ili je nešto drugo posrijedi? Zar On ne odgovara uvijek, čak i ako Ga ne “čujemo”? Ovdje se najbolje prisjetiti omiljene poeme iz dvadesetog stoljeća, *Footprints*: tokom naših mučnih i groznih vremena, kako nas poučava poema, vučemo se unaokolo misleći da sami podnosimo

7 Za pristup zlu koje naglašava njegovu varljivu (ali ne i nestvarnu) prirodu, vidjeti pronicljive opaske u: Ali Lakhani, “Editorial: The Problem of Evil”, *Sacred Web* 18 (2006): 7–12.

nevolje samo da bismo shvatili kako je Bog bio Taj Koji nas je sve vrijeme nosio.

Ovo također podsjeća na priču iz čuvene *Mesnevice* Dželaluddina Rumija. On kazuje priču o čovjeku koji svu noć istinski zaziva Boga u dovi. Ali čovjek ne čuje božanski odgovor. Upravo tad na pozornicu stupa šejtan i pokušava uvjeriti utučenu osobu kako nema Boga da je čuje i da se stoga skroz treba prestati nadati u božansko. U tom trenutku, sluga slomljenog srca zaspi i sanja kako saznaje da je Bog zapravo sve vrijeme odgovarao na njegov zov:

“Strah i ljubav koju izražavaš jesu ono što te veže za darežljivost Moju – Ispod svakog ‘o, Gospodaru’ od tebe jesu mnogi odazivi lebbejk od Mene.”⁸

“Lebbejk”, odnosno “evo me!” jeste dobro poznata uzrečica koju muslimani izgovaraju tokom hadžskih obreda u Meki. Za Rumija, nije čovjek taj koji kaže “evo me!” Umjesto toga, Bog je Taj Koji to govori čovjeku i to ne samo u nekim okolnostima, već uvijek i zauvijek. Drugim riječima, Božija prisutnost i pomoć jesu redovno tu, koliko god neprimjetljivi bili za naše ograničeno ljudsko razumijevanje i iskustvo svijeta. Na jednom prefinjenijem nivou, Rumi razjašnjava i da je sâmô naše zazivanje božanski odgovor na naše dove.

Prema muslimanskim metafizičarima, biti u mogućnosti čuti Božiji zov – “evo me,” vraća se na temeljnu važnost njegovanja pravog čuvenja. Kako se to može uraditi? Odgovor leži u *ljudskoj tišini*. Umirujući dušu i uklanjajući ono što islamski psiholozi nazivaju “unutarnjim blebetanjem” (*hadisun-nefs*), naše duše postaju sklonije pažljivom čuvenju Božijeg glasa unutar nas samih. U našem svijetu, već ispunjenom svakovrsnim neblaglasnim zvukovima i uznemirujućim slikama, njegovanje ovakve unutarnjosti je odista teško. No, što smo zaokupljeniji ovim zvucima i slikama, to ćemo manje moći čuti Božiji glas i vidjeti Njegove znake.

8 Rumi, *Masnavi-yi ma'navi*, ur. i prev. R. A. Nicholson kao *The Mathnawi of Jalal'uddin Rumi* (London: Luzac 1925–1940), knjiga 3, stih 197 (prijevod je moj).

Učiti sebe da šutimo ne samo da uklanja unutarnje buke u našem biću nego može i prigušiti buke izvana, a jedna od njih jesu naši glasovi. To ne znači da treba šutjeti u svijetu, ili pred ugnjetavanjem i slično. Radije, tišina o kojoj je riječ je duševni stav: ona je nešto od temeljnog duhovnog usmjerenja u svijetu koji omogućava da se čovjekov vlastiti "glas" gubi u pozadini. Zašuteći na ovaj način, čovjek otuda prestaje biti gluh na Božije vječno čuvenje.

Čuvenje Božijeg glasa usred strašne patnje zacijelo neće pomoći da se opravda patnja, ili nekako omalovaži, odnosno potcijeni. Isto tako, njegovanje sposobnosti da se čuje Božiji glas nije predujetovano time da čovjek umije shvatiti *zašto* i *kako* dolazi do patnje. Ono što je sigurno jeste da onima koji nisu duhovno gluhi na Božiji govor, sam zvuk božanskoga glasa sred sveg bola na svijetu može poslužiti kao ublažujući mehlem za dušu koji iscjeljuje čak i najdublje rane.

S engleskog preveo:
Haris Dubravac

محمد روستوم

حول الاستماع: استماع إلى صوت الله وسط العذاب

إن مسألة يمكن عدها من مسائل فلسفة الدين، من جانب، ومن مسائل اللاهوت، من جانب آخر، هي مسألة «صمت الله» الملاحظ عند ما يعيشه الناس من الأذى والعذاب. والكثير من علماء اللاهوت اليوم لا يرون في ذلك أن الله غافل عن مصائب الناس ومعاناتهم مع كونه يسمح بها وبالظلم بين الناس. والبحث عن معنى هذا الأمر ومغزاه ينتمي إلى النظر في ما يمكن تسميته «لاهوت صمت الله»، الأمر الذي تتناوله هذه المقالة.

Mohammed Rustom

About Listening: to Hear God's Voice in the Midst of Suffering

Summary

One of the questions that can fall into the field of philosophy of religion on the one hand, and the field of theology, on the other hand, is the question of «God's silence» that is noticed in the midst of human suffering. For many theologians today, this does not mean that God is somehow unaware or careless of people's misfortunes. Instead,

despite His omniscience and benevolence, God allows certain kinds of wrongs to happen to people. Searching for the meaning of that and why it is so and what it can mean in the long run belongs to thinking about what can perhaps be called «the theology of God's silence», which is discussed in this paper.

Gavran Ademovih, a.s., sinova

Dr. hfz. Adnan Srebrenica

glavni imam, miz busovača
hfzadnan.srebrenica@hotmail.com

Dr. Zuhdija Hasanović

profesor hadisa, fakultet islamskih nauka u sarajevu
zuhdija.hasanovic@fin.unsa.ba

Sažetak

Allah, dž.š., kroz brojna kazivanja i pripovijesti u Kur'anu, a.š., ukazuje na zakonitosti ovoga svijeta i života na njemu, na ljudsku narav i prirodu te na suptilan način potiče na ponašanje i aktivnosti koje su primjerenije za čovjeka, kao Božijeg halifu na Zemlji. Među poznatijim kazivanjima jeste ono o sinovima Adema, a.s., i h. Have, Habilu i Kabilu, prvom konfliktu, prinošenju kurvana i prvom zločinu na Zemlji. Iz cijelog tog kazivanja koje je puno različitih po(r)uka u ovom radu pažnja je usmjerena na gavrana kojeg je Uzvišeni Allah poslao da pokaže Kabilu šta da uradi s mrtvim tijelom svoga brata. Ne bez razloga, Allah, dž.š., je odabrao upravo gavrana. Iako je svaštojed, pa se hrani čak i strvinom, a Muhammed, s.a.v.s., ga ubraja među štetočine koje je dopušteno eliminirati, ipak gavran ima i pozitivnih osobina, između ostalih, naučnici su utvrdili da ima društveni sistem koji je sličniji ljudima više nego sistem bilo koje druge životinje, da spada među najinteligentnije ptice, da gavranovi sude svakom pojedincu koji izađe iz okvira sistema koji je uređen prema zakonima urođene pravde koju im je Allah, dž.š., podario, da se itekako, saosjećaju s drugima, pa kada se dogodi smrt u jatu, onda se svi okupe i na taj način održavaju svojevrzni pogreb za svoje mrtve. Posebno je interesantno da gavran provodi pravdu i na njoj uspostavlja život. Pravda je u životu gavrana jača od nagona.

Ključne riječi: gavran, Habil, Kabil, Adem, a.s., pokajanje, inteligencija, pravda.

U iščitavanju kur'anskih pripovijesti o Allahovim, dž.š., odabranicima nailazimo i na kazivanje o dvojici sinova Adema, a.s. Naša majka Hava uvijek je radala blizance, muško i žensko, a takvih poroda je, prema čuvenom mufessiru Et-Taberiju, bilo dvadeset, što znači da je rodila četrdesetero djece.¹

Među djecom Adema, a.s., najpoznatija su dvojica sinova koje Uzvišeni Allah spominje u suri El-Ma'ida. Iz predaja saznajemo da su se zvali Habil i Kabil. Prema Allahovom zakonu koji je propisan Ademu, a.s., njegovim sinovima je naređeno da se ne žene bliznakinjama, sestrama s kojima su u isto vrijeme bili u utrobi majke, nego sestrama iz drugog poroda. Prema tome, Habil je trebao oženiti Kabilovu bliznakinju, a Kabil Habilovu.

Ubistvo brata

Iklima, Kabilova bliznakinja, uopće nije ličila na Lejesu, Habilovu bliznakinju, koja je bila manje lijepa od Iklima.²

Zbog toga je Kabil htio uzeti Iklimu, koja je bila namijenjena Habilu, a Adem, a.s., naredio mu da oženi Habilovu bliznakinju Lejesu. Kada je to ovaj odbio, Adem im je naredio da prinesu žrtvu, ne želeći da sam presudi među njima, a on sam se uputio u Mekku kako bi obavio hadž. Prije nego je pošao, Adem je od nebesa tražio da mu čuvaju djecu, ali su to ona odbila. Zatim je to tražio od zemalja i brda, ali su to i oni odbili, pa se Kabil prihvatio tog emaneta. Kada je Adem otišao, njih dvojica su primijela žrtvu; Habil je imao stoku pa je zaklao jednu mladu ovcu, a Kabil je prinio žrtvu u svežnju najslabijeg žita. Kada je vatra sišla, progutala je Habilov kurban, a Kabilovu žrtvu nije ni dotakla. Na to se Kabil naljutio i rekao da će ubiti Habila, kako ne bi oženio njegovu sestru! Na to je Habil odgovorio da Allah prima žrtvu od bogobojažnih.³

Uzvišeni Allah u suri El-Ma'ida spominje ovaj događaj: *I ispričaj im o dvojici Ademovih sinova, onako kako je bilo, kada su njih dvojica žrtvu prinijeli, pa kada je od jednog bila primljena, a od drugog nije, ovaj je rekao: "Sigurno ću te ubiti!" – "Allah prima samo od onih koji su dobri" – reče*

1 Et-Taberi, *Et-Tarih*, Darut-turas, Bejrut, 1967, I, str. 145.

2 Ahmed Behdžet, *Priče o životinjama spomenutim u Kur'anu*, prijevod s arapskog: Isnam Kadić, El-Kalem, Sarajevo, 2001, str. 27.

3 Ibn Kesir, *Kazivanja o vjerovjesnicima*, s arapskog preveo: Ahmed Adilović, Ilum d.o.o., Bužim, 2007, str. 47.

onaj. *"I kad bi ti pružio ruku svoju prema meni da me ubiješ, ja ne bih pružio svoju prema tebi da te ubijem, jer ja se bojim Allaha, Gospodara svjetova. Ja želim da ti poneseš i moj i svoj grijeh i da budeš stanovnik u vatri. A ona je kazna za sve nasilnike."* I strast njegova navede ga da ubije brata svoga, pa ga on ubi i posta jedan od izgubljenih.⁴

Hafiz Ibn Kesir u svom čuvenom djelu *Kisasul-enbija'* navodi više predaja u kojima se kaže da je Habil fizički bio jači od svoga brata, ali ga je vjera u Allaha spriječila da digne ruku na njega, za razliku od Kabila koji nije imao takvu razinu vjere. I dok je Habil jednoga dana spavao u hladu krošnjatog stabla, došao je Kabil i ubio ga. Budući da je to prvo ubistvo uopće na Zemlji, Allahov Poslanik, a.s., rekao je: "Niko nikoga na pravdi Boga neće ubiti, a da dio krivice neće snositi stariji Ademov sin (Kabil), jer je on prvi koji je ubio."⁵

Pa Allah posla gavrana...

Dalje, saznajemo da je Kabil, nakon što je ubio svoga brata, nosio ga na leđima dugo vremena ne znajući šta s njime uraditi, pa je Allah, dž.š., poslao dva gavrana, koji su također bili braća te nakon što su se borili, jedan drugog je ubio, a potom iskopao rupu u zemlji i sahranio svoga brata. O tome Uzvišeni Allah kaže: *Allah onda posla jednog gavrana da kopa po zemlji da bi mu pokazao kako da zakopa mrtvo tijelo brata svoga. "Teško meni!" – povika on – "zar i ja ne mogu, kao ovaj gavran, da zakopam mrtvo tijelo brata svoga!" I pokaja se.*⁶

Nakon što je Kabil vidio ovaj prizor, gorko se pokajao, njegovo tijelo počelo se tresti od plača koji se potom pretvorio u bolno ridanje, a zatim je postupio na isti način sa svojim bratom kao što je uradio gavran.⁷

4 Kur'an, El-Mā'ide, 27.-30.

5 Prenose autori *El-Kutubus-sitta*, osim Ebu Davuda.

6 El-Mā'ide, 31.

7 O detaljnijem upoznavanju ovoga čina preporučujemo vam djela koja se šire bave ovom temom, među kojima je spomenuto djelo Ibn Kesira, koje je svjetlo dana na našem jeziku ugledalo zahvaljujući travničkom muftiji dr. Ahmedu Adiloviću, a štampano je pod naslovom *Kazivanja o vjerovjesnicima*.

Zašto gavran?

Sada ćemo se osvrnuti na spomenutog gavrana, jer uistinu je zanimljivo zašto je Uzvišeni Allah baš njega odabrao i *poslao*, kako se kaže u kur'anskom ajetu, da pokaže Kabilu postupak ukopa umrle osobe. Zašto to nije bila neka druga ptica ili, pak, neka druga životinja? Zašto gavran? U nastavku ćemo vas upoznati s osnovnim karakteristikama ove ptice, ali i nekim naučnim činjenicama koje ovu pticu izdvajaju od ostalih, što bi nam moglo pomoći u razumijevanju teme o kojoj govorimo.

Vrane i gavrani

Gavran (lat. *Corvus corax*, arap. *gurab*, eng. *raven*) ptica je iz porodice vrana. Zbog svoje veličine, boje, očigledne inteligencije i ishrane na leševima, vrane i gavrani imaju vrlo važno mjesto u folkloru mnogih društvenih zajednica. Ove elegantne, inteligentne i razigrane crne ptice spominju se u brojnim mitovima, legendama i bajkama. "U Evropi, gavranove i vrane često smatraju lošim predznakom, vjerovatno zbog

njihove uloge strvinara na bojnim poljima. Gavranovi, međutim, imaju pozitivniju ulogu u izvornoj tradiciji Sjeverne Amerike, gdje ih vide kao stvaraoce i narodne heroje.”⁸

Što se tiče samih gavrana, to je vrlo prilagodljiva ptica te ga možemo naći u umjerenim travnjacima, tundrama, crnogoričnim i listopadnim šumama, poljoprivrednom zemljištu, planinama, stepama i pustinjama. Također, nastanjuje obale i okeanske otoke. Može se nositi, gotovo, sa svim klimatskim uvjetovanostima, kako visokim, tako i niskim temperaturama. “Obični gavran je dužinom tijela koja može biti i do 64 cm, težinom između 1 i 1,5 kg te rasponom krila od 1,20 m značajno veći od svih drugih evropskih članova porodice vrana. Potpuno je crn, a pokrovna pera, naročito na krilima, imaju metalnocrni sjaj. Upadljiv klinasti oblik repa je posebno vidljiv u letu i po njemu ga se već izdaleka može razlikovati od vrlo slične vrste crnih vrana (*Corvus corone*). Kljun mu je snažan, i lagahno zakrivljen naprema dolje.⁹ Poznat je po svom akrobatskom letu, u toku kojeg se može okretati i prevrtati u velikoj brzini. Ptica proizvodi razne pozive, uključujući promuklo kreštanje.”¹⁰

Njegov jelovnik je uistinu raznovrstan. Odgovara mu gotovo svaki tip strvine i otpadaka, bilo da su to trupla sisara, poput zečeva, kunića, jelena, stoke (posebno ovaca), ali čak i nasukani kitovi. Ako je ova vrsta hrane oskudna, gavran će ubiti niz malih sisara i ptica, prije svega onih bolesnih, ranjenih ili mladih. Kada god je to moguće, gavran će ukrasti ptičija jaja, ili loviti rakove, reptile, puževe, gliste, ali će jesti i razne biljne sjemenke, kao i kosti.

Par gavrana gradi gnijezdo na nepristupačnoj litici, ili na vrhu visokog drveta. Budući da gavran gradi gnijezdo što je moguće više na drveću, uvijek ima privilegiran pogled na okolinu, odnosno svijet, daleko bolji od drugih. Rani uzgajivači polažu jaja u februaru kada iskorištavaju gubitke mladih domaćih životinja, kao i smrt novorođenčadi jelena i divlje ovce. Sama ženka inkubira 4-6 jaja, na kojima leži tri sedmice, oslanjajući se na svoga partnera koji joj donosi hranu. Zadatak hranjenja

8 Kristofer P., *Enciklopedija ptica II*, prevodioci: Anita Janković i dr., ZMAJ d.o.o., Novi Sad ATLANTIS d.o.o., Novi Sad, bez godine izdanja, str. 480.

9 https://hr.wikipedia.org/wiki/Obični_gavran (7. 8. 2022.)

10 *Animals: A Visual Encyclopedia*, DK Publishing, str. 155.

potomaka odnosi se na zajednički napor para i traje od 5 do 7 sedmica, kada mladi konačno napuštaju gnijezdo. Ako nisu preselili do jeseni, njihovi roditelji tjeraju ih daleko od svojih teritorija.¹¹

Naučnici su utvrdili da američke vrane imaju društveni sistem koji je sličniji ljudima zapadnog društva više negoli sistem bilo koje druge životinje na svijetu. Npr. američke vrane ostaju doživotno s istim partnerom. Parovi odaberu dio teritorije za podizanje mladih. U slučaju da imaju poteškoću s pronalaskom teritorija, djeca će ostati s roditeljima i pomoći im u odgoju mlađe braće. Bande vrana koje vidate u svojoj četvrti zapravo su porodice, odnosno mama, otac i djeca. Drže se zajedno i čuvaju jedni druge.

Testovi inteligencije

Na osnovu najnovijih istraživanja naučnici vrane i gavrane smatraju naj-inteligentnijim pticama. Prema tim istraživanjima, vrane i gavrani pokazuju visoku sposobnost učenja i upotrebe logike za rješavanje problema, a u nekim testovima nadilaze i čimpanzu. Posebnu inteligenciju pokazuju prilikom rješavanja testova u kojima trebaju doći do hrane. Osim toga, mogu uspješno rješavati testove sa slagalicama, kao i naučiti veliki broj riječi, ali i računanje. Sigurno je da nikada ne zaboravljaju lica, a imaju način kako da izgrde ljude.

Kada odgajate vrane i gavrane, držeći ih u zatvorenom prostoru, one počinju vremenom da oponašaju ljudski glas. Gavrani, također, oponašaju i druge zvukove, kao što su motor automobila, ili oglašavanje drugih životinja (posebno ptica). U prirodi su zabilježeni brojni slučajevi gavrana koji oponašaju vukove i lisice koje "zovu" do leša životinje koju sam gavran nije u stanju rastrgati. Kada to umjesto njih učini vuk ili lisica, gavran će čekati da oni završe svoju gozbu i zatim navaliti na ostatke.¹²

Često razgovaraju samo s jednom osobom. Vrane ljubimci, navodno, daju vlasnicima imena u obliku zvuka koji će koristiti samo blizu te osobe. S druge strane, u divljini, vrane i gavrani komuniciraju na jedinstven način. Imaju izrazito raznolik vokabular s oglašavanjem koje ima vrlo

¹¹ *The Encyclopedia of Birds*, International Masters Publishers, 2007, str. 735.

¹² <http://pixelizam.com/5-fascinantnih-cinjenica-o-gavranima/> (8. 8. 2022.)

određeno značenje. A neki istraživači su utvrdili da neke vrste vrana imaju i vlastite naglaske i regionalne dijalekte.

Istraživači tvrde da gavrani koriste vrlo sofisticirane bezvučne signale. Drugim riječima, oni gestikuliraju da bi komunicirali. Studija u Austriji otkriva da gavrani svojim kljunom ukazuju na objekat drugoj ptici, baš kao što to mi radimo prstima. Oni, također, podignu u zrak neki predmet da bi privukli pažnju druge ptice. Ovo je prvi put da su istraživači primijetili prirodnu prisutnost gestikulacija kod neke druge životinje osim primata.¹³

Stoljećima se vjerovalo da inteligentne misli mogu postojati samo u mozgu sisara. Međutim, 2013. godine njemački neuronaučnici otkrili su nešto neobično u mozgu vrane. Oni su spojili elektrode na mozgovu vrana i promatrali ih dok su rješavale niz složenih testova pamćenja. Ono što su saznali, prema njima, moglo bi dovesti do iznimnog ljudskog napretka.

S obzirom na veličinu tijela, mozak vrana i gavrana veličine je mozga majmuna. Kao i inteligentni primati, ove ptice mogu koristiti oruđa. Možda su čak bolje u tome od bilo koje čimpanze. Primjer za to imamo s vranama iz Nove Kaledonije, koje koriste dugačke štapiće da bi dosegle ukusne kukce. Također, neke vrane love ribu tako što bace mamac u vodu, zatim čekaju da riba dođe do površine vode i tada je zgrabe. Mnogi su eksperimenti pokazali da gavrani odlično rješavaju logičke testove koji uključuju više koraka i korištenje alata. Nešto što neka druga životinja nikada ne uspije riješiti, gavran često postigne već iz prvog pokušaja. Neki gavrani su čak naučili i brojati.

U prirodi, gavrani gađaju ljude kamenjem kako bi ih spriječili da se popnu do njihova gnijezda, ribarima krađu ribe, po potrebi se prave mrtvi, koriste razne alate, kao i druge životinje, da dođu do hrane.¹⁴

Osim što vrane i gavrani upotrebljavaju oruđe, oni ga i proizvode, praveći oruđe u obliku kuka, bodljikavo oruđe. Testovi rađeni s vranom Betty dokazuju spomenutu tvrdnju. Naime, vrana je pokušavala izvući košaricu s hranom iz dublje čaše, a jedino što je imala bio je ravni

13 <http://mentalfloss.com/article/53295/10-fascinating-facts-about-ravens> (2. 4. 2020.)

14 <http://pixelizam.com/5-fascinantnih-cinjenica-o-gavranima/> (8. 8. 2022.)

komadić žice. Uz malo razmišljanja, pretvorila je žicu u kuku te izvukla košaricu. Ono što je posebno zanimljivo jeste da prethodno nije rješavala sličan test, ali je, ipak, uspjela da ga uspješno položi. Radila je to korak po korak pokazujući kompleksno ponašanje. To podrazumijeva pronicljivost koju ne povezujemo s mnogo životinja kao što je povezujemo s ovom vranom.¹⁵ Gavrani se vole igrati. U ljudskim naseljima često su viđeni kako koriste snijegom prekrivene krovove kao tobogane, a ponekad se jednostavno vole kotrljati u snijegu. U prirodi se najviše igraju s vukovima (kojima to i nije baš igra) tako što ih zadirkuju sve dok ih vuk ne počne ganjati. Ali ove inteligentne ptice idu i korak dalje. Gavrani se igraju i s igračkama, odnosno štapovima, kamenčićima, šišarkama, ili čak lopticama za golf koje koriste da se igraju sami ili s drugim gavranima.¹⁶

Odnos gavranova prema članovima svoje vrste koji su počinili prijestup

Među saznanjima koja su potvrđena naučnim studijama jeste i ponašanje gavranova prema članovima svoje vrste koji su počinili određeni prijestup ili zločin. Naime, gavranovi sude svakom pojedincu koji izađe iz okvira sistema, koji je uređen prema zakonima urođene pravde koju im je Allah, dž.š., podario. Svaki zločin u zajednici gavrana ima svoju posebnu kaznu.

Kazna za gavrana koji otme hranu mladim ptićima jeste da skupina gavranova čupa perje prijestupniku sve dok ga ne učine nesposobnim za letenje, poput mladih gavranova koji još nisu u stanju letjeti.

Gavrana koji uzurpira ili uništi tuđe gnijezdo, sud gavranova obavezuje da izgradi novo gnijezdo ili novo sklonište vlasniku srušenog gnijezda.

Gavran koji izvrši nasilje ili preljubu nad ženkom drugog gavrana kažnjava se tako što ga dovedu među skupinu gavranova i oni ga udaraju kljunovima dok ga ne usmrte. Suđenje se obično održava na polju, odnosno na širokom prostoru, gdje se, u tačno određeno vrijeme, okupe

¹⁵ Podrobnije informacije o ovome možete pogledati na YouTube pod naslovom *Amazing Raven – Intelligence Test* i sl.

¹⁶ <http://pixelizam.com/5-fascinantnih-cinjenica-o-gavranima/> (8. 8. 2022.)

predstavnicima suda, a zatim se dovede osumnjičeni u pratnji posebnih čuvara. Kad počne suđenje, osumnjičeni mora oboriti glavu, spustiti krila i suzdržati se od graktanja u znak priznanja krivnje. Kada bude izdata presuda o pogubljenju, skupina gavranova prilazi osuđenom i udaraju ga svojim kljunovima dok ne umre. Nakon toga jedan gavran uzme ubijenog u svoj kljun i nosi ga do mjesta gdje mu iskopa grob koji odgovara veličini njegovog tijela. Zatim ga zatrpa zemljom iz poštovanja prema činu smrti. Tako gavranovi provode pravdu na Zemlji, bolje nego što je provode mnogi ljudi, jer pravda je u životu gavranova jača od nagona. U svijetu ljudi pravda je u osnovi stečena i relativna, dok je u svijetu gavranova instinktivna i apsolutna.¹⁷

Gavran pokazuje razne emocije i empatiju

Unatoč svojoj nestašnoj prirodi, gavrani pokazuju osjećaj empatije. Kad prijateljski gavran izgubi u borbi, njegovi prijatelji učinit će sve da ga utješe. Također, zapamtit će drugu pticu koja im je prišla na prijateljski način, ali će isto tako zapamtiti i one ptice koje su bile neprijateljski nastrojene. Proučavajući oglašavanje gavrana naučnici su otkrili da oni kroz njega mogu izraziti razne emocije, kao što su: nježnost, sreća, iznenađenje ili bijes.

Ono što je posebno zanimljivo, a itekako je vezano za slučaj Kabila i Habila, jeste ponašanje vrana i gavrana u slučaju smrti neke od ptica koja je pripadala jatru. Naime, kada se dogodi smrt u jatru, onda se svi okupe i na taj način održavaju svojevrstne pogrebe za svoje mrtve.

Kada vide mrtvu vranu na tlu, okupljaju se oko nje. Riječ je o društvenom okupljanju velikih razmjera. Ponekad je tu na hiljade ptica. Prema posmatračima, čini se da je riječ o nečemu većem od znatizelje. Ponekad neke vrane donose štapiće oko tijela uginule vrane. Nakon nekog vremena ptice se razilaze.

¹⁷ Više v: <https://saff.ba/zasto-je-allah-odabrao-gavrana-da-poduci-kabila-kako-ce-pokopati-brata-habila/> (7. 8. 2022); <https://sites.google.com/site/islamskisajt/gavran-sinova-ademovih> (8. 8. 2022.)

Muhammed, a.s., o gavranu

U više hadisa Božiji Poslanik, a.s., govori o gavranu. Iako smo u prethodnim rečenicama naveli mnogo rijetkih pozitivnih osobina gavrana koje se ne mogu naći kod drugih životinja, Muhammed, a.s., skreće nam pažnju i na negativnu stranu gavrana, pa ga na jednom mjestu ubraja među štetočine koje je dopušteno eliminirati gdje god se nađu,¹⁸ dok na drugom kaže da se treba otjerati, ali ne i ubiti.¹⁹ Pretpostavljamo da je razlog ovakve odluke Božijeg Poslanika, a.s., činjenica da je gavran svaštojed i da prenosi različite bolesti (virusne i bakterijske infekcije te parazitske zaraze) i da na druge načine nanosi štetu čovjeku i drugim životinjama. Poslanik, a.s., zabranjuje da se ruku' i sedžda obavljaju tako brzo kao što gavran kljuca hranu,²⁰ odnosno krv, u predaji koju prenosi Ebu Hurejre, r.a., ističe se da je njemu (a samim time i ostalim njegovim sljedbenicima) Muhammed, a.s., naredio troje, a zabranio troje. Naredio mu je da klanja dva rekata duha-namaza, da ne zaspi dok ne klanja vitr-namaz i da posti tri dana od svakog mjeseca, a zabranio mu je da u namazu sjeda na obje pete poput majmuna, da "kljuca" poput gavrana i da se okreće, kako to lisica čini.²¹ Ashabi, r.a., pitali su se da li je uopće dopušteno jesti meso gavrana, kada ga je Vjerovjesnik, a.s., nazvao štetočinom (*fasik*)?!²²

U jevrejskoj, kršćanskoj i islamskoj tradiciji, gavran je bio prva životinja oslobođena iz Nuhove, a.s., lađe. Tako se dogodilo, na kraju četrdeset dana, da je Nuh, a.s., otvorio prozor lađe koju je napravio, pa je poslao gavrana da leti naprijed-nazad kako bi našao kopno.

Simbolika gavrana

Gavran se smatra misterioznom i magičnom pticom i otuda je njegov simbolizam veoma bogat i raznovrstan. Gavran često ostavlja loš utisak, prije svega zato što je ptica lešinar i povezuje se sa smrću. Njegova inteligencija i prepoznatljiv glas povezivali su ga s prevarom, a boja perja za mračne sile i zloslutna upozorenja. Ali, u simbolici ove tajanstvene i

18 Više v.: El-Buhari, *Sahih*, "Kitab džeza'is-sajd", br. 1.828.; Ibn Madža, *Sunen*, "Ebvabul-menasik", br. 3.087.

19 Ahmed ibn Hanbel, *Musned*, "Musnedul-muksirin mines-sahaba", br. 10.990.

20 Ibn Madža, *Sunen*, "Ebvab ikametis-salevat ves-sunneti fiha", br. 1.429.

21 Et-Taberani, *El-Mu'džemul-evsat*, Babul-mim, br. 5.275.

22 Et-Taberani, *El-Mu'džemul-kebir*, Babul-ajn, br. 259.

inteligentne ptice postoji još mnogo više nego što je smrt, mrak i razaranja. Gavran je i zaštitnik, učitelj i mudrac.²³

Iako se kroz Kur'an ističe njegova pozitivna uloga, kako to kazuje Ibn Sirin, jedan od najpoznatijih muslimanskih tumača snova, gavran u snovima simbolizira podmuklog, narcisoidnog i oholog čovjeka, grješnika i lažova. Tako onaj ko sanja da je ulovio gavrana – zadobit će *haram* imetak svojim grijeshenjem i ohološću; ko sanja da je dobio gavrana ili da ga čuva – to označava laž i obmanu; ko sanja da gavran s njim razgovara – zapast će u brige; ko sanja gavrana u svojoj kući – žena ga vara, ili će mu kuća biti napadnuta; a ko sanja da jede meso gavrana – dobit će imetak od lopova.²⁴

Umjesto zaključka

S obzirom na navedeno, na nama je da prosudimo zbog čega je Uzvišeni Allah upravo ovu pticu *poslao* kako bi sinu Ademovom pokazala kako da sahrani svoga brata. Vrlo je moguće da je to upravo zbog njene inteligencije i superiornosti koju ima nad mnogim životinjama, a Allah najbolje zna.

Do tada, sljedeći put kada vidimo ovu pticu, ne sudimo o njoj samo na osnovu njenog crnog perja, jer kao takva ne bi zauzela visoku poziciju na ptičijim modnim pistama, kao i na osnovu njenog oglašavanja, jer u vokalnim sposobostima daleko je iza većine ptica. Očito da je njena prednost u odnosu na druge inteligencija kojom ju je obdario Svevišnji Stvoritelj.

Od gavrana možemo naučiti da budemo odvažni i hrabri. Ovo će nam biti posebno korisno ukoliko smo prirodno stidljivi i tihi, jer nas gavran može potaknuti da jačamo samopouzdanje koje nam je nedostajalo. Gavran nas uči da se iskazivanje znatizelje i hrabrosti isplati i da se ne trebamo bojati raditi ono što nam je povjereno da u tome sudjelujemo.

Važno je da prisustvo gavrana valja razumijevati da je od velike pomoći u čovjekovom svakodnevnom životu iz razloga što svima nama pokazuje da se mora preuzeti odgovornost za vlastiti život što prije, jer ako

²³ Više v.: <https://www.artnit.net/urbane-%C5%BEivotinje/item/214-simbolika-gavrana.html> (9. 8. 2022.)

²⁴ Više v.: <https://www.islamskisanovnik.com/gavran/> (8. 8. 2022.)

to ne učinimo, niko to ne može učiniti umjesto čovjeka, niti se može ići naprijed prema svome zadatom cilju.

I, što je posebno važno, gavran u svome ptičijem svijetu provodi pravdu i na njoj uspostavlja vlastiti život i svoju “misiju” na Zemlji. Pravda je u životu gavrana jača od nagona. Možemo li u tome pokazati da smo kao ljudi na višoj razini od gavrana?!

عدنان سربرنيتسا

زهديا حسانوفيتش

غراب ابني آدم عليه السلام

من القصص القرآنية المعروفة قصة ابني آدم وحواء عليهما السلام، هابيل وقابيل، بما فيها أول جريمة أقترفت في الأرض. وفي هذا السياق ذكر الغراب، الأمر الذي له سبب فإن للأغرب نظام اجتماعي يشبه نظام البشر أكثر مما يشبهه نظام أي حيوان آخر. فإن الأغرب تجري المحاكمة لكل فرد خرج عن إطار النظام الجاري بموجب قوانين العدالة المطبوعة من الله وتراحم فيما بينهم فعند وفاة أحدها تجتمع كلها وتقوم بتشييعه. ومن المثير للاهتمام بشكل خاص أن الأغرب تجري العدالة وتقيم عليها الحياة، فالعدالة في حياة الأغرب أقوى من الغريزة.

Hfz. Dr. Adnan Srebrenica

Dr. Zuhdija Hasanovic

Raven of Adam's, a. s., Sons

Summary

Among the more famous stories is the one about the sons of Adam, a. s., and hadhrat Hawa (Eve), Hābil and Qābil (Cain and Abel) and the first crime on Earth. In this context, the raven is mentioned. Not without reason. The raven has a social system that is more similar to humans than that of any other animal. Ravens judge every individual who steps outside the framework of the system that is governed by the laws of innate justice that Allah has given them. They sympathize with others, so when a death occurs in the flock, they all gather, and in this way hold a kind of funeral for their dead. It is especially interesting that the raven implements justice and establishes his life on it. In the life of a raven, justice is stronger than instinct.

Citativna egzegeza Kur'ana: Ka teorijskom okviru za konstrukciju značenja u klasičnoj islamskoj misli. Slučaj Poslanica Ihvanus-safa (Rasā'il Ikhwān al-Şafā')*

Omar Alí-de-Unzaga

Sažetak

Ovaj članak dio je zbornika radova: Abdou Filali-Ansary i Aziz Esmail (ur.), *The Construction of Belief: Reflections on the Thought of Mohammed Arkoun*, London: Saqi Books, 2012. – objavljenih prije deset godina kao nekrolog povodom smrti Muhammeda Arkuna, profesora islamskih studija na Sorboni, koji je umro 14. septembra 2010. godine. Rad tretira problem kombiniranja filozofije i svetog Teksta u Poslanicama Ihvanus-safa, pri čemu postavlja pitanje da li je Kur'an zapravo doktrinarna polazna tačka autorā Poslanica i da li oni, shodno tome, prihvaćaju filozofske ideje koje se podudaraju

* Ovaj članak napisan je kao omaž profesoru Arkunu od strane njegovog bivšeg studenta Omara Ali-de-Unzagija, i naglašava naročiti aspekt Arkunova rada. Prevodilac ovog članka na bosanski jezik podsjeća čitaoca na ono što je ključno u Arkunovu mišljenju, a to je proučavanje i tumačenje Kur'ana i islama pomoću tzv. metode dekonstrukcije (*manhaj tafkikiyy* / منهج تفكيكي). Najkraće kazano, ovaj Arkunov metod podrazumijeva horizontalno i vertikalno proučavanje kur'anskog teksta kako bi se islamsko mišljenje odvojilo od ortodoksije formulirane nakon prvih četiri ili pet stoljeća islama, pri čemu ortodoksija, umjesto da bude inspiracija, postaje "sistem vjerovanja" (kao i "sistem nevjerovanja") koji je zadobio status nepropitivanja i time ostao bez bilo kakva "natječućeg djelovanja iznutra ili izvana". Ugledajući se na Ibn Halduna, Muhammed Arkun se zalaže za uvažavanje historičnosti u proučavanju islama, pri čemu prošlost treba proučavati s ciljem da se razumije (*fahm* / فهم) sadašnjost, te da se gradi budućnost. Više vidjeti: Enes Karić (2018), "Muhammed Arkun i formuliranje savremene metodologije u tumačenju Kur'ana i islama", *Glasnik Rijaseta Islamske zajednice*, br. 7-8, str. 583-596.

s njihovim tumačenjem Kur'ana; odnosno – da li je njihov glavni cilj uspostavljanje filozofskih koncepata, pa tek nakon toga pronalaze utjehu u otkrivanju koincidencija u Kur'anu. Ova studija sugerira kako odgovor ne leži ni u jednom ni u drugom pristupu. Umjesto toga, odgovor nalazi u onome što se može opisati kao hermeneutika korespondencije, ili harmonizirajuća egzegeza.

Ključne riječi: Muhammed Arkun, Poslanice Ihvanus-safa, Me'arri, citativna egzegeza Kur'ana, konstrukcija značenja, rekreiranje značenja, semiotika, lingvistika, književna kritika, filozofija jezika, semantička lingvistika, pragmatika

... Primjer Kur'ana bio je posebno zanemaren, kako od učenjaka muslimana, tako i od onih orijentalističke erudicije. Načinjeno je veoma malo pokušaja za primjenu modernih lingvističkih alata i konceptualizacije na kur'anski diskurs bez ikakva ustupanja teološkom vokabularu. Što se tiče književnog pristupa, nema ništa ekvivalentno onome N. Fryea (*The Great Code*).

Muhammed Arkun¹

Niko ne bi pokušao proučavati islamsku kulturu a da ne započne s Kur'anom; ili proučavati hindu kulturu a da ne započne s Vedama i Upanišadama.

Northrop Frye²

Biblija je nazvana Velikim kodeksom kršćanske kulture [...] / *The Great Code of Christian Culture* [...]; ovo je istinito u barem sličnoj mjeri u kojoj je uloga Kur'ana u islamskoj kulturi. Stoga nije iznenađujuće da proučavanje Kur'ana nije samo posebna naučna disciplina pored drugih, nego ono istovremeno ispunjava i ulogu enciklopedije znanja za pobožnog muslimana. Nama to postaje izvor za muslimansku sliku o sebi.

Claude Gilliot³

Bio sam student Muhammeda Arkuna u periodu 1994.–1996. na novouspostavljenom Diplomskom programu islamskih i humanističkih

1 Mohammed Arkoun, *The Unthought in Contemporary Islamic Thought* (London: Saqi Books u saradnji sa The Institute of Ismaili Studies, 2002), p. 80 i p. 58.

2 Northrop Frye, *Words with Power*, kao druga studija "The Bible and Literature", ed. Michael Dolzani, Toronto, University of Toronto Press, 2008, p. 14.

3 Claude Gilliot, 'Kontinuität und Wandel in der "klassischen" islamischen Koranuslegung (II.VII.-XII./XIX. Jh.)', *Der Islam*, 85 (2010), p. 3. Želio bih da se zahvalim Gwendolin Goldblom za prijevod originala na njemačkom.

nauka (Graduate Programme in Islamic Studies and Humanities) na Institutu za ismailitske studije (Institute of Ismaili Studies). Profesor Arkun je svojim studentima ponudio pogled na mogućnost istraživanja tema – koje se tradicionalno obrađuju u okviru islamskih studija – na nov način, i pri tome nas kontinuirano pozivao na primjenu alata razvijanih u različitim disciplinama, u proučavanju historije, religije i misli predominantno muslimanskih društava (dugom cirkomlokucijom izbjegavam korištenje termina *islam* kao esencijaliziranog konstrukta). Ovaj članak predstavlja doprinos odavanju počasti profesoru Arkunu, i to primjenom koncepata iz lingvistike, književne kritike i filozofije jezika, na klasične arapske tekstove. To je dio većeg projekta o citiranjima Kur'ana i njihovoj filozofskoj egzezi u Poslanicama Ihvanus-safa (*Rasā'il Ikhwān al-ṣafā'*).

Veliki kod (*The Great Code*)

Dvije napomene korištene kao naslovni citati u ovom radu načinjene su u vezi s djelom iz kanadske književnosti *The Great Code* (Veliki kod), čiji je autor kanadski književni kritičar Northrop Frye (u. 1991). Knjiga govori o utjecaju Biblije na zapadnjačku književnost, umjetnost i kreativnu imaginaciju (ekvivalent za Arkunov franc. *imaginaire*) općenito.⁴ Frye, čiji je autoritet bio engleski pjesnik romantičar William Blake (u. 1827), oba ova citata kojima je bio inspirisan, utemeljio je na Blakeovu znamenitom aforizmu: “Stari i Novi Zavjet su Veliki kod umjetnosti” (*The Old & New Testaments are the Great Code of Art*).⁵

Muhammed Arkun je sa žaljenjem izražavao kako ni jedan tradicionalni muslimanski učenjak, kao ni oni koji se bave kritičkim islamskim studijama, nisu ponudili bilo šta što bi se moglo porediti s Fryeovim razumijevanjem toga kako tekst ili diskurs pretvoren u temeljni tekst (u njegovu slučaju Biblija, u našem slučaju Kur'an) postaje nadmoćni referent, intrinzično utkan u intelektualca i književni proizvod kulture (u njegovu slučaju anglosaksonske književnosti, u našem slučaju

4 Northrop Frye, *The Great Code. The Bible and Literature* (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1981).

5 Ovu rečenicu napisao je Blake u svom posljednjem iluminiranom djelu, anotiranom štampanom izdanju koje uključuje maksime koje su okruživale sliku klasične statue Laocoön. Vidi William Blake, *The Complete Poetry and Prose of William Blake*, ed. David V. Erdman, komentar Harolda Blooma (Garden City, NY: Doubleday, 1965), p. 271.

književnosti na arapskome, ali i perzijskome, turskome, itd.). Sam Frye je ovo nagovijestio (kao što se vidi iz naslovnih citata).

Ovdje ću kao datu pretpostavku uzeti to da se kultura ili kulturalna mreža najbolje vidi u intertekstualnim relacijama koje se javljaju između tekstova nastalih u sociolingvističkom okruženju, intertekstualnosti koja se u velikoj mjeri vrti oko osovinskog teksta koji je istovremeno glavni izvor intelektualne i kreativne inspiracije, ali i tačka na koju se sve ostalo odnosi – na jedan ili drugi način. Intertekstualnost se, međutim, ne odnosi samo na formalne književne pozajmice između tekstova, nego i objašnjava dinamiku čitave socio-religijsko-intelektualne kulturalne sfere (klasična islamska misao) i njen odnos s tekstovima koji se – u skladu s vremenom – smatraju “temeljnim”.⁶ Kultura, zatim, doživljava tekst kao svoj temeljni tekst, iako se u stvarnosti tekst oblikuje i preoblikuje zahvaljujući tome što se čita i iznova kreira, od strane narednih generacija i u različitim kontekstima. U tom smislu, možemo govoriti o rekreiranju značenja, što je rezultat duge historije recipiranja. Ovo također vrijedi i za Kur'an i islamsku kulturu. U ovom poglavlju, istražiti ću kako možemo pristupiti intertekstualnosti islamske literature i misli vis-à-vis Kur'ana i preoblikovanja njegovih značenja, posmatrajući fenomen citativne egzegeze. Arkun je, shodno svojoj prirodi, također bio zaprepašten oskudnošću primjene zaključaka iz društvenih nauka (posebno lingvistike, semiotike i književne kritike) na kritičku nauku islamske misli. Ovo poglavlje temelji se na dvije centralne ideje prema mišljenju Muhammeda Arkuna: primijenjenoj islamologiji na jednoj strani, i logocentrizmu na drugoj.

Djelo virtuoznog pjesnika Me'arrija (Abū'l-'Alā' al-Ma'arri) sadrži mnogo tragova intimne tematske i strukturalne intertekstualnosti s Kur'anom. Ovo posebno važi za njegovo djelo *Al-Fuṣūl wa'l-ghayāt*, knjigu koja je samo djelomično sačuvana.⁷ Neki su ga optužili za pokušaj

6 O konceptu intertekstualnosti vidi ispod, str. 185.

7 Abū'l-'Alā' al-Ma'arri, *Al-Fuṣūl wa'l-ghayāt fi tamjīd Allāh wa'l-mawā'iz*, ed. Maḥmūd Ḥasan Zanāfi (Cairo, Maṭba'at Ḥijāzī, 1356/1938); ed. al-Sa'īd al-Sayyid 'Ibāda kao *al-Fahāris al-mufaṣṣala li'l-fuṣūl wa'l-ghayāt* (Ma'had al-Makhtūṭāt al-'Arabiyya, 1999); o ovom djelu vidi August Fischer, *Der Koran des Abu 'l-'Alā' al-Ma'arri*, Verhandlungen der Sächsischen Akademie der Wissenschaft, Philologisch-Historische Klasse, 94 (Leipzig, 1942), no. 2, i Richard Hartmann, *Zu dem Kitāb al-Fuṣūl wa l-ghayāt des Abu 'l-'Alā' al-Ma'arri*, Abhandlungen der Preussischen Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse (Berlin, 1944)

oponašanja Kur'ana ili njegovog nadmašivanja;⁸ drugi, međutim, nisu vidjeli takvu namjeru.⁹ Bez obzira na pjesnikovu namjeru, ono što je interesantno za naš trenutni cilj jeste to da, zbog vjerske skrupule i teološke dogme i'džaza (*i'jāz*) ili neponovljivosti Kur'ana,¹⁰ Me'arrijevi kritičari nisu uspjeli analizirati ovu intertekstualnost, kako s književnog stanovišta, tako i sa stanovišta intelektualne neutralnosti. Uistinu, izvještava se da je pjesnik o svojoj knjizi, kada se suočio sa sličnostima svoga rada s Kur'anom, rekao:

لم تصقله المحارِب أربعمئة سنة

“Mihrabi ga nisu polirali četiri stotine godina”¹¹

- 8 Vidi, naprimjer, Kamāl al-Dīn Ibn al-'Adīm, *Bughyat al-talab fi ta'rikh Ḥalab*, ed. Suhayl Zakkār (Beirut, Dār al-Fikr, 1988-9), vol. 2, p. 879-880; Shams al-Dīn al-Dhahabī, *Ta'rikh al-islām*, ed. Bashshār 'Awwād Ma'rūf (Beirut, Dār al-Gharb al-Islāmī, 1424/2003), vol. 9, p. 726; Dhahabī, *Siyar al'am al-nubalā'*, ed. Muṣṭafā 'Abd al-Qādir 'Atā (Beirut, Dār al-Kutub al-'Ilmiyya, 14252003/), vol. 11, p. 388; Ibn Ḥajar al-'Asqalānī, *Lisān al-mizān*, ed. 'Alī Aḥmad 'Abd al-Mawjūd and 'Alī Muḥammad Mu'awwad (Beirut: Dār al-Kutub al-'Ilmiyya, 1996), vol. 1, p. 302; i Yāqūt al-Ḥamawī, *Mu'jam al-Udabā' Irshād al-arib ilā ma'rifat al-adīb*, ed. Iḥsān 'Abbās (Beirut: Dār al-Gharb al-Islāmī, 1993), vol. 1, p. 418; vidi također: Jār Allāh al-Zamakhsharī, *al-Kashshāf 'an ḥaqā'iq al-tanzil wa 'uyūn al-aqāwīl fi wujūh alta'wīl* (Beirut, Dār al-Ma'rifa, 139/197-), vol. 4, p. 204, koji tvrdi da je Me'arrijev stih koji ima kur'anski eho sastavljen kao imitacija kur'anskog ajeta 77: 32 – *On će kao kule bacati iskre (innahā tarmi bi-shararin ka'l-qasr)*. Radi se o stihu *hamrā'a sāti'ata'l-dhawā'ibi fī'l-dujā' / tarmi bi-kullī sharāratin ka-tīrāf* (“crvena, sa vlasima koje sijaju u mraku, koje izbacuju svaku iskru kao šator”). Kao što je istakao Ignaz Goldziher, *Mohammedanische Studien* (Halle: Max Niemeyer, 1888–90, repr. Hildesheim: Georg Olms, 1961) vol. 2, pp. 403–4; engleski prijevod Christa R. Barber and Samuel M. Stern (Chicago: Aldine, 1966), vol. 2, pp. 364–5, ovaj stih opisuje požare u kućama koje su skloništa za putnike, i dio je utješne kaside koju je Me'arri napisao nakon smrti renomiranog El-Musavija / 'Alid Abū Aḥmad al-Sharīf al-Ṭāhir al-Mūsawī (d. 400/1009), oca poznatog El-Murte'de / Al-Sharīf al-Raḍī and Al-Sharīf al-Murṭaḍā; vidi: Ma'arri, *Diwān Saqī al-Zand*, ed. N. Riḍā (Beirut: Manshūrāt Dār Maktabat al-Ḥayāt), poema br. 50, p. 152. Za tumačenje ajeta 77: 30-33. od strane Iḥvanus-safa, vidjeti ispod, str. 172. i bilješke 43-45.
- 9 Vidjeti, naprimjer, Ibn al-'Adīm, *Kitāb al-inṣāf wa'l-taḥarri fī daf 'al-zulm wa'l-tajarrī 'an Abī'l-'Alā' al-Ma'arri*, ed. Ṭāhā Ḥusayn, in *Ta'rīf al-qadamā' bi-Abī'l-'Alā'* (Kairo: Dār al-Kutub al-Miṣriyya, 1363/1944), p. 527, koji kaže da “knjiga apsolutno nema ništa s oponašanjem [Kur'ana]”; Fakhr al-Dīn al-Rāzī, *al-Tafsīr al-kabīr* (Teheran, Dār al-Kutub al-'Ilmiyya, 139/197-), vol. 30, p. 277, koji se ne slaže sa Zamahšerijem oko toga da je Me'arri pokušao imitirati Kur'an (iako vjeruje da je kur'ansko slikovito izlaganje retorički superiornije u odnosu na Me'arrija); Naṣir-i Khusraw, *Safarnāma*, urednik i prevodilac Wheeler M. Thackston, *Nāṣer-e Khosraw's Book of Travels* (Albany, NY, Bibliotheca Persica, 1986), p. 15, koji je opisuje kao knjigu “u kojoj on govori u zagonetnim parabolama. Iako elokventna i zadivljujuća, knjigu mogu razumjeti samo rijetki, i oni koji su je čitali s njim”; Alī b. al-Ḥasan al-Bākhari (u. 467/1074) također je spominje u svom djelu *Dumyat al-qasr wa 'usrat ahl al-aṣr*, ed. 'Abd al-Faṭṭāḥ Muḥammad al-Ḥuluww (Kairo: Dār al-Fikr al-'Arabī, 1971), vol. 1, p. 202.
- 10 Zastupnici i'džaza bili su protiv svega što bi moglo sličiti Kur'anu iz straha da će njegova jedinstvenost biti kompromitirana. O ovom konceptu vidi Gustav E. von Grunebaum, *Tdžāz, Elz*, vol. 3, pp. 1018–1020, i Richard C. Martin, *Inimitability*, *EQ*, vol. 2, p. 526–536.
- 11 Ibn al-'Adīm, *Bughyat al-talab*, vol. 2, p. 879, izvještava da je ovo bio odgovor pjesnika na pitanje *ayna hādihā min al-Qur'an?* (“gdje je ovo u Kur'anu?”). Drugi izvještaj koji je dao Ibn al-'Adīm (*ibid*, p. 880) nudi alternativni prikaz u kojem je neko navodno rekao “Ova [knjiga] je samo dobra (*malīh*), ali ne sadrži elegantnu ljepotu (*talāwa*) Kur'ana!”, na šta je Me'arri navodno uzvratio: “[Sačekaj] dok je jezici budu polirali četiri stotine godina, pa ćeš onda vidjeti kakva će biti!”

Kao što se može vidjeti iz ovog citata koji se pripisuje Me'arriju, on je navodno komentirao autoritet koji je Kur'an stekao kroz stoljeća. Ovo je djelomično bilo zbog izloženosti Kur'ana i njegova prihvaćanja od generacija i generacija umova kojima je Kur'an bio krajnji izvor autoriteta i istine.

Bilo bi poželjno pokrenuti projekat koji će unaprijediti razumijevanje konstrukcije značenja u klasičnoj islamskoj misli. Ova studija dio je projekta koji tendira analizirati angažman koji se tiče kur'anskog teksta autora iz različitih naučnih disciplina, s obzirom na to da njihove "citativne posuđenice" (*citational borrowings*), i posebno i s ciljem razumijevanja egzegeze koja se podrazumijeva u procesima citiranja. Ovo mora biti učinjeno na način oslobođen ograničenja religijske pripadnosti i ideološkog uvjerenja koje je dominiralo islamskim mišljenjem, tradicijski zauzetog brigom za "ortodoksnim" ili "ispravnim", a također i bez orijentalističke opsesije površnim porijeklom ideja, ili onim što se nazivalo "paralelomanija", iako bi se vrlo lahko moglo odrediti terminom "manija porijekla".¹² Ovim se ne žudi vidjeti kako je Kur'an utjecao, ili kako je obojio, kasniju literaturu i misao, nego razumjeti procese kroz koje su muslimanski autori, u svojim pokušajima razumijevanja Kur'ana, zapravo rekreirali njegova značenja (i nastavljaju to činiti) generaciju za generacijom i stoljeće za stoljećem, kroz sve škole, pristupe i discipline citirajući Kur'an u svojim djelima.

Citativna egzegeza

Ovo poglavlje predstavlja pokušaj da se doprinese konstruiranju teorijskog okvira koji teži da olakša analizu onoga što se može nazvati *citativna egzegeza*, što je termin koji se odnosi na umetanje ili "citativno pozajmljivanje" kur'anskih elemenata – ajeta, idioma, riječi, koncepata, slika i figura – doslovno, ili podsjećanjem, ili ehom Kur'ana u djelima klasične islamske misli. Ovaj proces citiranja podrazumijeva interpretaciju, posebno čitanje teksta koji je rezultat procesa transporta i adaptacije kojim se tekstualni element Kur'ana podvrgava od svoje prvobitne postavke do novog interpretativnog lokusa. Važno je napomenuti da ovdje ne

¹² O ovom konceptu vidi Samuel Sandmel, "Parallelomania", *Journal of Biblical Literature* 81 (1962), pp. 1–13. Želio bih da se zahvalim Stephenu Burgeu što mi je skrenuo pažnju na ovaj članak.

mislim na formalnu kur'ansku egzegezu (tefsir), pa čak ni na eksplicitna tumačenja pojedinih kur'anskih motiva u intelektualnim ili književnim djelima. Pod egzegezom mislim na intelektualni proces koji omogućava autorima da dodijele, dodaju ili nametnu značenje kur'anskom elementu u procesu njegova citiranja. Citiranje je, prema tome, transpozicija kur'anskog elementa u novu postavku (koju ćemo nazvati tekst recipijenta) što neminovno rezultira semantičkom transformacijom i recipijenta teksta, i interpretativnog čitanja Kur'ana. Jednom kada se kur'anski element ili tekstualna jedinica citira u drugom djelu s impliciranim značenjem, ovo odmah ukazuje na to da je način na koji se dati element razumijeva prilikom njegova čitanja u samom tekstu Kur'ana obojen i limitiran značenjem impliciranim u citiranju.

Naša studija slučaja ovdje će biti Poslanice Ihvanus-safa (*Rasā'il Ikhwān al-ṣafā'*), djelo iz 4./10. stoljeća, nastalo u Iraku.¹³ Poslanice su djelo anonimnog autorstva, iako ih je, najvjerojatnije, sačinila grupa mislilaca sa sjedištem u Basri, čija imena je identificirana Ebu Hajjana et-Tevhidija / Abū Ḥayyān al-Tawḥīdī (u. 414./1023).¹⁴ Sastoje se od pedeset dvije rasprave organizirane u četiri dijela: matematika-logika, prirodne nauke, discipline koje se odnose na dušu i traktati o religiji i božanskom pravu.¹⁵ Kako bih ilustrirao poentu onoga što želim kazati o citativnoj egzegezi, moguće je pozivanjem na kriptični kur'anski izraz:¹⁶ *'alayhā tis'ata 'ashara / Nad njim su devetnaesterica*, i način na koji se tumači u Poslanicama. Ovaj kur'anski tekst dio je sure El-Muddessir (Al-Muddaththir), jedne od najranije saopćenih sura Muhammeda, a.s., svojim ashabima u Mekki. U ovoj suri, kroz snažan niz kratkih ajeta uglavnom u rimi (prvi dio ajeta), glas komunikatora (Boga) obraća se osobi u jednini

13 *Rasā'il Ikhwān al-ṣafā' wa khullān al-wafā'*, ed. Buṭruṣ al-Bustānī (Beirut: Dār al-Šādir, 1957), repr. (Beirut, Dār Bayrūt, 1983). Prvo kritičko izdanje s prijevodom na engleski jezik izdaje Oxford University Press u saradnji s Institute of Ismaili Studies.

14 Abū Ḥayyān al-Tawḥīdī, *Kitāb al-Imtā' wa'l-mu'ānasa*, ed. Aḥmad Amīn and Aḥmad al-Zayn (Cairo: Maṭba at Lajnat al-Ta'līf wa'l-Tarjama wa'l-Nashr), 1939–1944, vol. 2, pp. 4–5.

15 O Poslanicama, vidjeti Godefroid de Callatay, *Ikhwan al-Safa': A Brotherhood of Idealists on the Fringe of Orthodox Islam* (Oxford: OneWorld, 2005) i Nader El-Bizri (ed.), *Epistles of the Brethren of Purity: the Ikhwan al-Ṣafā' and their Rasā'il: An Introduction* (Oxford: Oxford University Press in saradnji s Institute of Ismaili Studies, 2008); za detaljniju analizu o sadržaju, vidi Yves Marquet, *La philosophie des Ikhwān al-Ṣafā'*, 2nd rev. edn (Pariz i Milan, S.E.H.A. i Arche, 1999).

16 Kur'an, 74: 30. Pri citiranju Kur'ana navodim broj sure i ajeta. Prijevodi ajeta koje navodim moje su vlastite modificirane verzije prijevoda Arthur. J. Arberry, *The Koran Interpreted* (London: Allen and Unwin, 1955).

drugog lica (Muhammedu, a.s.) koji je opisan kao pokriven ogrtačem i podstican da ustane i poziva. Zatim se, dalje, odnosi na one koji su uspješni, ali oholo odbacuju Objavu kao da je “ništa doli govor smrtnika”. Ajet zatim opisuje strašnu sudbinu takvih ljudi: oni će biti spaljeni u “Sekaru” (*Saqar*), misteriozna riječ i mjesto o kome su nam rečene samo dvije stvari: *Ništa on neće poštediti / Kože će crnim učiniti / Nad njim su devetnaesterica* (*lā tubqī wa lā tadharu / lawwāhatun li'l-bashari / 'alayhā tis'ata 'ashara*). Nakon ove nejasne numeričke reference, tekst se nastavlja u ono što izgleda kao glos stih,¹⁷ koji sadrži potpuno drugačiju unutarnju strukturu i osjećaj. To je samoreferencijalni komentar na aluzivni i metaforički jezik Kur'ana. Slika (*mathal*) objašnjena je na ovaj način: Vatru (*al-nār*) čuvaju meleki, čiji je broj iskušenje (*fitna*) za sve, podjednako i vjernike i nevjernike. Zbog ovog glos ajeta, većina komentatora je ajet *Nad njim su devetnaesterica* tumačila kao da je u njemu sadržana elipsa koju treba razumjeti kao “devetnaest meleka”. Međutim, kada pročitamo kako je ovaj dio citiran od strane Ihvanus-safa, nalazimo drugačije tumačenje. U Poslanici 30, “O specifičnosti užitaka i o mudrosti i naročitosti života i smrti” (*On the Specificity of Pleasures and the Wisdom and Quiddity of Life and Death*), Ihvanus-safa definiraju pakao (Džehennem) kao “svijet stvaranja i propadanja” (*the world of generation and decay / 'ālam al-kawn wa'l-fasād*) koji korespondira sublunarnom svijetu, a raj (Džennet) kao “svijet duša i opseg nebesa” (*the world of spirits and the extent of heavens / 'ālam al-arwāḥ wa sa'at al-samāwāt*).¹⁸ Kao rezultat toga, stanovnici Džehennema su duše pridružene životinjskim tijelima koja su pogođena patnjom i bolom; stanovnici Dženneta su anđeoske duše koje naseljavaju svijet sfera. Za Ihvanus-safa moguće je izaći iz donjeg svijeta, s obzirom na to da Džehennem (ovdje navode kur'anski ajet koji se odnosi na sljedbenike Iblisa¹⁹) ima sedam kapija (*lahā sab'atu abwābin*). Zatim identificiraju sedam kapija sa sedam planeta (*al-sab'a al-sayyāra*), doslovno sedam lutajućih [zvijezda], izraz koji se koristi za referiranje na vidljive putanje nebeskih tijela – Mjesec, Sunce, Merkur, Venera, Mars, Jupiter i Saturn, za razliku od fiksiranih zvijezda. Utjecaj sedam planeta na predmetnosti i bića ovog svijeta, u astralnoj filozofiji

17 Kur'an, 74: 31.

18 *Rasā'il*, vol. 3, p. 63.

19 Kur'an, 15: 43-44.

Ihvanus-safa manifestira se kroz njihov prolazak pored dvanaest znakova zodijaka, što ih čini ukupno devetnaest.²⁰ Ovdje se zaključuje da, tek nakon što se kur'anski ajeta o "devetnaesterici" citira u ovom astralnom kontekstu, moguće je ponovo čitati Kur'an u novom svjetlu: *Ništa on neće poštedjeti / Kože će crnim učiniti / Nad njim su devetnaesterica (lā tubqī wa lā tadharu / lawwāḥatun li'l-bashari / 'alayhā tis'ata 'ashara)*, što bi značilo da je Zemlja mjesto patnje za duše zarobljene u tijela koje su pod utjecajem sedam planeta i dvanaest znakova. Implicitna egzegeza citiranja imala je utjecaj na usvojeno značenje kur'anskog teksta, te bi mnogi čitaoci nakon čitanja ovog navoda u Poslanicama Ihvanus-safa, kasnije drugačije razumjeli Kur'an.

Ovdje ću se ograničiti na predlaganje nekih linija istraživanja baziranih na mnogobrojnim alatima razvijanih posljednjih decenija u oblastima filozofije jezika, književne kritike i teorije značenja i pragmatike. Ovdje nije moguće pružiti materijal iz praktične tekstualne analize kojim bi se suprotstavilo takvoj teoriji.²¹ Ovo nije ni mjesto za elaboriranje filoloških i književnoteorijskih koncepata razrađenih u klasičnim arapskim izvorima u pogledu fenomena citiranja. Mislim na klasifikacije "citativne posuđenice", ili neoznačena, neeksplicitna citiranja – citiranja u poeziji i proznoj književnosti i općenito u intelektualnoj produkciji, poetskih stihova, a kasnije i kur'anskih ajeta, hadisa, izreka i aforizama. Glavni tehnički termini koji su korišteni bili su *taḍmīn* (ugrađeno citiranje) i *iqtibās* (neoznačeno citiranje), ali i drugi termini čije se pozitivne ili negativne konotacije mijenjaju shodno kritičarima – *tamaththul* i *tamthīl* ("citiranje"), *ijtilāb* i *istilhāq* (ubacivanje i pripajanje poznatih ajeta u novim slaganjima), *istizāda* ("suplementacija"), *ḥusn al-taḍmīn* (pohvalno umetanje), *intiḥāl* (plagijarizam), *di'āma* (podupiranje) i *iṣṭirāf* ("eksproprijacija" koja implicira polaganje prava na autorstvo), *ihtidām* ("kanibalizacija", supstancijalno posuđivanje s minornim izmjenama u odnosu na original), *iḥāla* ("insinuacija"), *ishāra* i *talmīh* ("aluzija"), *irād al-mathal* (pozajmljivanje dijelova izreke), *tasmīṭ*, *tawshīh*, *talmīh*, *talwīh* (kasniji termini ekvivalentni *taḍmīnu*), *isti'āna* (posuđivanje u cjelini jednog ili više ajeta), *idā'rafw* ("dopunjavanje", posuđivanje

²⁰ *Rasā'il*, vol. 3, p. 64.

²¹ Ovaj članak dio je moga većeg istraživačkog projekta na temu *Philosophical Reading of the Qur'an*, zasnovanog uglavnom na Poslanicama Ihvanus-safa.

manje od jednog reda), *istishhād* (“ilustrativno citiranje” poezije u prozi), *ḥall* (“prosifikacija”).²²

U tom pogledu, klasična arapska književna teorija, sofisticirana kakva jest, bezvrijedna je, nedovoljna pa čak i neadekvatna da se pozabavi predmetnim problemom, implicitnom citativnom egzegezom Kur'ana. Ilustracije radi, možemo se osvrnuti na spominjanje mutekellima iz 4.–5. / 10.–11. stoljeća – Eš'arija (Ash'arī), i pravnog stručnjaka El-Bakillanija (Abū Bakr Muḥammad b. al-Ṭayyib al-Baqillānī) Gustava E. Grunebauma,²³ “koje raspolaže bogatom terminologijom u pogledu poetskih figura i tropa”, a opet “nema pojmove kojima bi se označile različite vrste literarne zavisnosti koja je konstantni predmet njegovih rasprava o jedinstvenosti Kur'ana”.²⁴

Prijevod s engleskoga: **Ilma Delić**

(U narednom broju *Glasnika*: **III. Formule citiranja i njihove egzegetske provokacije. Slučaj Poslanica Ihvanus-safa / Citing the Qur'an: Quotation Formulas and their Exegetical Rile. The Case of the Epistles of the Pure Brethren (Rasā'il Ikhwān al-ṣafā')**)

²² Za studiju o citativnim posuđivanjima, odakle su uzeti prijevodi ovih tehničkih termina, vidi: Amidu Sanni, “Again on *taḍmīn* in Arabic theoretical discourse”, *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* 6ii (1998), pp. 1–19. Vidi i najopširniju studiju Amidu Sannija, *The Arabic Theory of Prosification and Versification: On Ḥall and Naẓm in Arabic Theoretical Discourse* (Bejrut, 1998).

²³ Baqillānī je umro 403./1013.

²⁴ Gustave E. von Grunebaum, “The Concept of Plagiarism in Arabic Theory”, *Journal of Near Eastern Studies*, 3iv (1944), p. 236, repr. in Gustave E. von Grunebaum, *Themes in Medieval Arabic Literature*, ed. Dunning S. Wilson (London: Variorum reprints, 1981), pozivajući se na Abū Bakr Muḥammad b. al-Ṭayyib al-Baqillānī's *Ijāz al-Qur'ān* (Cairo, 1930-1349), *passim*, esp. pp. 69ff, 129ff and 172ff.

عمر علي - دي - أونثاغا

التأويل الاقتباسي للقرآن: نحو الإطار النظري لإنشاء المعنى في الفكر الإسلامي الكلاسيكي - حالة رسائل إخوان الصفا

هذه المقالة جزء من مجموعة المقالات المنشورة منذ عشرة أعوام كنعى لمحمد أركون، مدرس الدراسات الإسلامية بجامعة سوربون. وتتناول المقالة مسألة الجمع بين الفلسفة والنص المقدس مع طرح السؤال هل القرآن هو النقطة العقائدية الانطلاقية للمفكرين وبالتالي هل المفكرون يقبلون الأفكار الفلسفية التي تتطابق مع تفسيرهم للقرآن الكريم.

Omar Ali de Unzaga

Citational Exegesis of the Qur'an: Towards a Theoretical Framework for the Construction of Meaning in Classical Islamic Thought - The Case of the Epistles of the Ikhwān al-Safā' (Rasā'il Ikhwān al-Safā')

Summary

This article is part of a collection of papers published ten years ago as an obituary on the occasion of the death of Muhammed Arkoun, professor of Islamic studies at the Sorbonne. The paper deals with the problem of combining philosophy and the sacred text, where it raises the question of whether the Qur'ān is actually the doctrinal starting point of the authors, and whether they, accordingly, accept philosophical ideas that coincide with their interpretation of the Qur'ān.

Kur'anski principi odgoja

Malik Memić

apsolvent na fakultetu islamskih nauka
memicmalik@gmail.com

Sažetak

Tema ovoga rada je "Kur'anski principi odgoja". Analizirani su određeni principi u procesu i metodologiji odgoja, a to su: postepenost, kontinuiranost, strpljivost, svrhovitost i aktivnost. Kur'an, kao sveobuhvatni koncept življenja, predstavlja izvor s kojega se napajaju muslimanski pedagozi, te na taj način razvijaju znanstvene teorije koje su u skladu s kur'anskim postavkama i principima. Cilj rada je predstaviti povezanost pedagogije (konkretno, religijska pedagogija svoje uporište gradi na religiji) i Kur'ana, odnosno, kako se pedagoški principi (postepenost, kontinuiranost, strpljivost, svrhovitost i aktivnost) funkcionalno prožimaju kroz kur'anski tekst i njegova temeljna načela. Na taj način, navedeni pedagoški principi odgoja poprimaju novo obilježje, te ih, bez imalo kolebanja, možemo nazvati kur'anskim principima odgoja. Cilj kur'anskih principa odgoja je internalizirati pedagoške vrijednosti, te odgojiti čovjeka koji neće zanemariti moralnu i duhovnu dimenziju svoje ličnosti.

Ključne riječi: Kur'an, principi, odgoj, postepenost, kontinuiranost, strpljivost, svrhovitost, aktivnost

Uvod

Potreba za kur'anskom pedagogijom u našem dobu je izuzetno važna. Imami i vjeroučitelji su odgajatelji naših novih generacija. Oni su "nasljednici Božijih vjerovjesnika", te u navedenom procesu, učestvuju

zajedno s roditeljima.¹ U svojoj knjizi *Od individue do ličnosti – uvođenje u teoriju konfluentnog obrazovanja* profesor Mujo Slatina naglašava da postoje četiri vrste znanja koja se sjedinjuju u svakom odgojnom procesu, u svakom pedagoškom postupku i metodi, te da ona predstavljaju osnovu za postavljanje i definiranje pedagoških principa. Te vrste znanja su: saznanje o onom koga učimo i podučavamo, saznanje o onome čemu učimo i podučavamo, saznanje o svrsi i smislu učenja/podučavanja i saznanje o onom kako učimo i podučavamo.²

Pedagoški principi su bili prisutni u teoriji i praksi odgoja i obrazovanja. Analizirajući pedagošku literaturu, često nailazimo na ime Jana Amosa Komenskog (1592–1670) koji je razvio čitav niz pedagoških principa.³ Osmislio je sistem odgoja i obrazovanja i uspostavio vezu između odgoja djeteta i njegova obrazovanja. Smatrali su ga najznačajnijim reformatorom u historiji odgoja i obrazovanja. Prema njegovu učenju, pedagogija i obrazovanje učenika nalaze se u sljedećim stavovima: škola treba biti obavezna za svako dijete bez obzira na materijalno stanje i djetetove sposobnosti; potrebno je prilagođavanje sadržaja i metoda rada u odnosu na uzrast i mogućnosti učenika; u cilju lakšeg i dugotrajnijeg pamćenja sadržaja, potrebno je da su sva čula tokom nastave uključena; ponavljanje je majka mudrosti; škola je igra, itd. Uspostavio je filozofski pravac, koji je nazvao *pansofija*, a to je traganje za spoznajom kroz enciklopedijska znanja.⁴

“Odgojna načela su opći regulativi i pristupi odgojnom radu, koji izražavaju znanstveno spoznate i općenito prihvaćene zahtjeve u odnosu na organizaciju, sadržaj, metode i sredstva odgojnog rada.”⁵ Na osnovu navedene definicije, možemo kazati da su pedagoški principi određena pravila kojima se rukovodi odgajatelj u odgojnom radu kako bi uspješno ostvario postavljene zadatke i ciljeve, te oni predstavljaju nezamjenjivu

1 Džemaludin Latić, “Osnove kur'anske pedagogije”, *Novi Muallim*, br. 5, 2001, str. 22.

2 Mujo Slatina, *Od individue do ličnosti – uvođenje u teoriju konfluentnog obrazovanja*, Dom štampe, Zenica, 2005, str. 19.

3 Dina Sijamhodžić-Nadarević, “Didaktičko-metodičke ideje Burhanuddina ez-Zernudžija”, *Novi Muallim*, br. 32, 2007, str. 82.

4 Jan Amos Komenski, *Didaktika Jana Amosa Komenskog*, Hrvatsko pedagoškijsko-književni sbor, Zagreb, 1871, str. 235-255.

5 Ante Vukasović, *Pedagogija*, “Zagreb” radna organizacija za grafičku djelatnost, Samobor, Zagreb, 1990, str. 339.

pomoć u efikasnom provođenju odgojnih postupaka. Cilj primjene pedagoških principa jeste da odgajnik što uspješnije prođe kroz proces odgoja. Obaveza svakog odgajatelja jeste da prouči pedagoške principe, jer oni u odgojnim okolnostima pomažu u odabiru odgojnih postupaka koji su u skladu s postavljenim ciljem. Njima se funkcionaliziraju opći zahtjevi o kojima ovise pozitivni rezultati odgajanja. Iz tog je razloga neophodno uvažavati pedagoške principe u svakom odgojnom radu i djelovanju.

Pedagoški principi uvjetovani su društveno i psihofizički, što znači da u njihovu određivanju, razradi i praktičnoj primjeni, treba uzeti u obzir društvene potrebe, ali i zakonitosti psihofizičkog razvoja odgajanika. Poznavanje ovih principa čini odgojni rad uspješnim, osmišljenim i svrsishodnim. Zahtjevi moralnog odgoja proizlaze iz pedagoških principa. Vrlo je važno da pedagozi, nastavnici, vjeroučitelji, odgajatelji, socijalni radnici i drugi stručnjaci, koji se na ovaj ili onaj način bave odgojem, poznaju pedagoške principe, da razumijevaju njihovo pravo značenje, da ih uvažavaju i primjenjuju u neposrednom odgojnom djelovanju. To je bitan preduvjet za ostvarivanje odgojnog cilja i uspješnu realizaciju njegovih konkretnih zadataka.⁶

Islamska perspektiva i razumijevanje pedagoških principa sastoji se u tome da oni čine osnovu za uspješno islamsko i potpuno odgojno djelovanje. Bez principa odgoja, nemoguće je zamisliti ličnost koja je odgojena u duhu vjere. Brojni islamski učenjaci bavili su se fenomenom odgoja, u njihovim djelima možemo zapaziti mnogo pedagoških principa. U red takvih učenjaka spadaju: Ibn Sahnun, El-Džahiz, El-Farabi, Ibn Sina, El-Gazali, Ez-Zernudži i drugi, koji su ostavili velikog traga na razvoj pedagogije kao nauke.

Sasvim je razumljivo da ukoliko odgajatelj odgaja sve odgajanike istom metodom, neizbježno dolazi do neuspjeha u samom odgojnom procesu. Muhammed, a.s., zagovarao je da se s ljudima razgovara u skladu s njihovim mogućnostima, da se svakom čovjeku prilazi individualno, te da ga se posmatra kao zasebnu jedinku. Svaki čovjek u sebi ima čitav niz vrijednosti i talenata koji trebaju biti otkriveni uz pomoć odgoja.

⁶ A. Vukasović, nav. djelo, str. 339.

Muslimanski odgajatelji, slijedeći Kur'an Časni i Božijeg Poslanika, a.s., sačuvali su niz islamskih principa. Krajnji cilj je odgojiti potpunog čovjeka! Navedena konstatacija prisutna je u samoj srži islamskog učenja. Neki od islamskih principa jesu: princip svrshodnosti, aktivnosti, pozitivne orijentacije, mnogostranosti, primjerenosti, individualizacije, socijalizacije, jedinstvenosti i dosljednosti. U nastavku ovoga rada bavit ćemo se detaljnije sljedećim kur'ansko-pedagoškim principima, te ih pokušati pobliže objasniti, a oni su: princip postepenosti, kontinuiranosti, strpljivosti, svrhovitosti i aktivnosti.

Kur'anski princip postepenosti

Princip postepenosti je, među brojnim pedagoškim principima, najviše istican u odgojnom i nastavnom procesu. Ovaj princip je prisutan i u kur'anskoj metodi, prije svega jer je Kur'an objavljan u periodu od dvadeset i tri godine i primjenjivan u potpunosti prilikom poučavanja.⁷ U svojoj knjizi, Muhamed Munir Mursi kaže da "islamski odgoj karakterizira postupnost i usklađenost s prirodom ljudskog razvoja. I sami islamski propisi kojima su podučavani prvi muslimani objavljeni su postepeno."⁸ U prilog tome navest ćemo nekoliko kur'anskih ajeta. Između ostalog, Uzvišeni Allah u Svojoj Knjizi kaže: *Oni koji ne vjeruju govore: 'Trebalo je da mu Kur'an bude objavljen čitav, i to odjednom!' A tako se objavljuje da bismo njime srce tvoje učvrstili, i Mi ga sve ajet po ajet objavljujemo. Oni ti neće nijedan prigovor postaviti, a da ti Mi nećemo odgovor i najljepše objašnjenje navesti.*⁹

Zamislimo da je Kur'an spušten Muhammedu, a.s., odjednom, kako bi ga on implementirao u svome životu, kako bi podučio svoje ashabe kur'anskim propisima? Štaviše, bi li bilo moguće prenijeti kur'ansku poruku čovječanstvu da nije uvažavan princip postepenosti? Ako se ukratko osvrnemo na ljude kojima bi trebao biti prenesen Kur'an odjednom i u cijelosti, možemo zapaziti kako njihova neodgojena duša to ne bi mogla podnijeti. Upravo u tome vidimo mudrost primjene principa

⁷ D. Sijamhodžić-Nadarević, nav. djelo, str. 83.

⁸ Muhammed Munir Mursi, "Odgoj djeteta u islamu", s arapskog preveo Amrudin Hajrić, *Glasnik*, br. 9-10, 2007, str. 807.

⁹ El-Furkân, 32-33.

postepenosti tokom objave Kur'ana, jer je Kur'an imao za cilj da ljudi prođu kroz proces sazrijevanja, nadovezivanja i pripremanja za njegovu primjenu u svakidašnjem životu. Također, u Kur'anu se spominje fenomen alkoholiziranja, te je vrlo zanimljivo zapaziti da i potpuna zabrana opijanja i konzumacije alkohola dolazi na kraju, te je sav taj proces tekao postepeno, od toga da se ne prilazi namazu u pijanom stanju, do toga da je svakom muslimanu zabranjeno piti alkohol.

Prvi objavljeni ajet o ovoj temi u Kur'anu je onaj gdje Allah, dž.š., kaže: *A od plodova palmi i loze pripremite piće i hranu prijatnu.*¹⁰ Iz činjenice da je hrana u ovom ajetu označena kao prijatna, za razliku od pića, neki autori izvode zaključak da piće, za razliku od hrane, nije dobro. Druga faza zabrane alkohola se spominje u suri El-Bekare, gdje se navodi da vino i kocka donose veliku štetu, te da je u njima veća šteta od koristi.¹¹ U trećoj fazi nam Gospodar spominje da pijani ne obavljamo molitvu, sve dok ne budemo znali šta izgovaramo.¹² Na kraju, četvrta i posljednja faza zabrane započinje objavom ajeta iz sure El-Mā'ide: *O vjernici, vino i kocka i kumiri i strjelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja molitve odvрати. Pa, hoćete li se okaniti?*¹³

Ovim ajetom je izrečena potpuna zabrana konzumiranja alkoholnih pića. Također, svima je poznata činjenica da se kur'anski ajeti dijele na mekanske i medinske, a suština toga je da su ti ajeti s razlogom dolazili u određenom periodu Objave, te na taj način postepeno pripremali čovjeka za promjenu koju Kur'an zagovara i prakticiranje šerijatskih propisa. U Kur'anu Časnom sve ima svoj duboki smisao, pa i činjenica da su kur'anski ajeti podijeljeni na mekanske i medinske. Od najčasnijih i najvrjednijih nauka je poznavanje objavljivanja Kur'ana, a o navedenoj temi je pisao veliki broj učenjaka, poput: En-Nejsaburija, Ibn el-Arebija, i drugih.

¹⁰ En-Nahl, 67.

¹¹ El-Bekare, 219.

¹² En-Nisā', 43.

¹³ El-Mā'ide, 90-91.

Ako se zagledamo u Kur'an, vidjet ćemo kako je proces stvaranja svijeta i čovjeka trajao postepeno!¹⁴ Da li je Allahu, dž.š., bilo teško stvoriti svijet i čovjeka odjednom? Ne! Upravo se u tome krije mudrost. Postepenost u stvaranju jedna je od kur'anskih istina koja se u cijelosti poklapa sa shvatanjima današnje nauke. Postepeno stvaranje svijeta i čovjeka u njemu veličanstveno je djelo Božije protkano određenom svrhom i smislom. Dakle, postepenost je skrivena u biti i prirodi odgoja, te se odgoj bez navedenog principa ne može ostvariti. Na osnovu navedenog, shvatamo važnost kur'anskog principa postepenosti. Postati potpuni insan nije moguće preko noći, do savršenstva je moguće doći samo postepeno, korak po korak.

Pedagoški princip kontinuiranosti u Kur'anu Časnom

Princip kontinuiranosti je vrlo važan i značajan pedagoški princip, zapravo, bez ovog principa, odgajatelj se ne može nadati pozitivnim rezultatima svoga odgojnog djelovanja. Biti kontinuiran u svojoj ideji i cilju, predstavlja suštinu misije kojom se bavimo. Kroz prizmu Kur'ana, sura El-Kadr predstavlja početak kontinuiteta objavljivanja, pa tako Allah, dž.š., kazuje: *Mi smo ga počeli objavljivati u noći Kadr. A šta ti misliš šta je noć Kadr? Noć Kadr je bolja od hiljadu mjeseci. Meleki i Džibril spuštaju se u njoj, s dozvolom Gospodara svoga, zbog odluke svake. Sigurnost je u njoj sve dok zora ne svane.*¹⁵

U navedenim ajetima spominje se noć Kadra u kojoj započinje kontinuirano objavljivanje kur'anskih ajeta, te je upravo zbog toga, navedena noć bolja od hiljadu drugih mjeseci. Princip kontinuiranosti podrazumijeva upornost u ostvarenju odgojnih zadataka, neposustajanje u odgojnim planovima, te kroz kur'ansku prizmu, oslonac na Allaha, dž.š., od Kojeg ovisi svaki naš uspjeh.¹⁶ Ukoliko odgajatelj i odgajanik ne poštuju princip kontinuiranosti, ne mogu se nadati uspješnom odgojnom djelovanju. Zbog toga, navedeni pedagoški princip naslanja se na princip dosljednosti koji pretpostavlja skladno odgojno djelovanje svakog

¹⁴ Pogledati sljedeće sure: Jünus, 3, Hüd, 7, El-Furkân, 59, Es-Sedžde, 4, Fussilet, 9-12, Kâf, 39, El-Hadîd, 4, Alu 'Imrân, 59, En-Nisâ', 1, El-Isrâ', 61, Ez-Zumer, 6.

¹⁵ El-Kadr, 1-5.

¹⁶ Hüd, 88.

pojedinih odgajatelja. Ukoliko smo nedosljedni prilikom ostvarivanja odgojnih mjera i postupaka, ako odustajemo od utvrđenog reda i postavljenih zahtjeva, time se odnos prema odgojnim postupcima gotovo prekida, a odgajnik samo formalno drži do svojih zacrtanih želja i namjera. Koliko je važan navedeni princip, govori nam činjenica da se dosljednost preporučuje u odgojnom radu čak i onda kada određeni odgojni postupci nisu sasvim opravdani. Primjenom ovog principa osiguravamo potpuniji uspjeh u odgojnom procesu. Obaveza odgajnika je da prihvati navedeni princip, navikne se na dosljednost, dosljedne postupke i stavove.¹⁷

Kroz kur'ansku prizmu, princip kontinuiranosti podrazumijeva da nema prekida i odstupanja. Mnogo je ajeta koji govore o ustrajnosti, posvećenosti, trudu, zalaganju i odricanju.¹⁸ Vrlo je važno znati da nema pauze u odgojnom djelovanju i objavljivanju Kur'ana. Iz navedenog shvatamo da su ajeti objavljivani u skladu s prilikama, potrebama i kontekstima, ali u različitim vremenskim intervalima. Ali, svi ti procesi odvijali su se u kontinuitetu, jer bi u suprotnom došlo do raznih devijacija i poremećaja. U prethodnim redovima objasnili smo šta navedeni princip podrazumijeva u toku odgojnog djelovanja, kakve rezultate možemo očekivati, te na taj način vidimo povezanost između kur'anskog i pedagoškog principa kontinuiranosti, njihovo međusobno nadopunjavanje i nemogućnost kontradiktornosti, te ga s razlogom možemo nazvati kur'ansko-pedagoški princip kontinuiranosti.

Biti strpljiv – kur'ansko-pedagoški pogled

U Kur'anu Časnom na mnogo mjesta proteže se princip strpljivosti.¹⁹ Zanimljivo je osvrnuti se na ajete u suri Jusuf, gdje Allah, dž.š., kaže: *I košulju njegovu lažnom krvlju okrvariše. "U vašim dušama je ponikla zla misao", reče on, a strpljivost je lijepa; od Allaha tražim pomoć u onome što*

17 A. Vukasović, nav. djelo, str. 350-351.

18 Fussilet, 6, El-Ahkāf, 13., Hūd, 112, En-Nahl, 125, Jūsuf, 108, Alu'Imrān, 64, El-Bekare, 250, Et-Tevbe, 105.

19 Alu'Imrān, 200, Ez-Zumer, 10, El-Bekare, 45, El-Beled, 17, El-'Asr, 3, El-A'rāf, 87, El-Enfāl, 46, Hūd, 115, El-Kehf, 28, Ta-ha, 130, Lukmān, 17, Sād, 6, El-Me'āridž, 5, El-Muddessir, 7, El-Insan, 24, itd.

*vi govorite.*²⁰ Također se kazuje: “Nije tako”, reče Jakub, “u dušama vašim ponikla je zla misao, a lijepa je strpljivost. Nadam se da će mi ih Allah sve vratiti; uistinu je On Sveznajući i Mudri.”²¹

Iz navedenih ajeta uočavamo kako nam Allah, dž.š., kroz riječi poslanika Jakuba poručuje, na dva mjesta u Kur'anu, kako je strpljivost lijepa. To je vrлина vrijedna divljenja i njome se mogu okтити samo pronicljivi ljudi. Iz navedenih ajeta razumijevamo da je strpljivost lijepa u svome kraju, tj. da su njeni plodovi ukusni u odgojnom procesu, a sama strpljivost izaziva čvrst stav i karakter odgajatelja i odgajanika, te nadu u uspješан odgojni proces koji donosi sa sobom mnoštvo pozitivnih rezultata. U jednom od poglavlja govorili smo o principu postepenosti, te kako je ovaj princip uvažavan prilikom stvaranja svijeta i čovjeka, te u tom pogledu možemo povući paralelu između navedenih principa postepenosti i strpljivosti.

Dakle, navedeni princip postepenosti sa sobom povlači i princip strpljivosti. Princip strpljivosti nije pohvaljeno svojstvo koje se odnosi samo na čovjeka, nego je i čitav svijet zasnovan na ovom principu! Strpljivost je, kao nužnost u ljudskoj komunikaciji, isprepletена kroz svaki trenutak našeg života i ona nam je prijeko potrebna. U određenim kur'anskim ajetima, Allah, dž.š., u imperativnoj formi naređuje strpljivost, pa kaže: *Ti izdrži kao što su izdržali odlučni poslanici i ne traži da im kazna što prije dođe!*²² Ako se zagledamo u život Vjerovjesnika, a.s., onoga kome je Kur'an Časni dostavljan, shvatit ćemo da je pojam strpljivosti obuzeo njegovo biće, te da ga Allah, dž.š., na Sebi svojstven način upućuje prema ovom pedagoškom principu.²³ Ova činjenica nam ukazuje na značaj strpljivosti u pedagoškom procesu. Ako pogledamo dio ajeta sure Ta-Ha, Allah, dž.š., kazuje nam da naredimo svojoj djeci namaz i da istrajemo u tome.²⁴ Naglašava se strpljivost u samom procesu uvježbavanja djeteta kako bi bili sigurni da ćemo postići određene pozitivne rezultate. Kada nam Allah, dž.š., kazuje da istrajemo u tome, to odmah znači da

20 Muhamed Mehanović, *Plemeniti Kur'an – Približno značenje prijevoda na bosanskom jeziku*, Lies Stiftung, 2013, str. 178, Jusuf, 18.

21 Jusuf, 83.

22 El-Ahkāf, 35.

23 Enesa Kadirić, *Odgoj i obrazovanje iz perspektive islamske etike*, Sarajevo, 2019, str. 73-80.

24 Tā-Hā, 132.

ne smijemo nikada posustati u svom odgojnom djelovanju na dijete. Potrebno je isprobati sve moguće načine uvježbavanja svoje djece i ostalih odgajanika da rade ono što je ispravno, te da se drže islamskih i pedagoških vrijednosti. Naravno, ukoliko jedna metoda ne djeluje, potrebno je ostati strpljiv i osmisliti kakvu drugu metodu, samo ne treba odustajati.²⁵

U knjizi *Odgoj djece u svjetlu Kur'ana i sunneta* kaže se: "Ovaj princip se odnosi na svaku naredbu. Očit primjer jeste podučavanje djeteta da veže pojas u autu. Ako roditelji zanemare da ga natjeraju da veže pojas, to može imati kobne posljedice."²⁶ Oni odgajatelji koje ne krase osobina strpljivosti i koji nisu usadili navedeni princip u svome životu i odgojnom radu, onda oni ne zaslužuju da nose titulu odgajatelja, tj. onoga koji mijenja ljudsko ponašanje i u njega usađuje pozitivne strane.

Princip svrhovitosti kroz prizmu kur'anskih ajeta

Bez jasnog smisla, bez prihvatanja principa svrhovitosti, nije moguće ni zamisliti uspješno odgojno djelovanje. Ciljevi moraju biti uvijek jasni i konkretni, te ih odgajatelji moraju dobro poznavati, njihovu društvenu i individualnu uvjetovanost.²⁷ Ukoliko nema svrhe prilikom procesa odgajanja, tj. odgajatelj i/ili odgajnik ne znaju zašto čine određene stvari, onda je nezamislivo nadati se pozitivnom odgojnom ishodu. Svaki korak u navedenom procesu mora biti isplaniran, djelotvoran, svrsishodan i provjeren. Samim tim, sve se to odnosi na odgoj, što upućuje da djeca trebaju znati zašto nešto rade, koja je svrha toga i sl. Nezamislivo je da su ljudi stvoreni bez svrhe, da je ovaj život besmisao i puko životarenje. Upravo tome Kur'an poklanja veliku pažnju – smislu ljudskog života i postojanja.²⁸ U skladu s tim, možemo govoriti o odgojnoj svrsi vjere, a to znači da Allah, dž.š., želi od svakog čovjeka da pomoću vjerovanja dođe do savršenstva duše, smisla i svrhe svoga vlastitog života, te da postigne sreću na oba svijeta.

25 Ekrem Bešir i Muhammed Rida Bešir, *Odgoj djece u svjetlu Kur'ana i sunneta*, Ilum d.o.o., Bužim, 2007, str. 93-94.

26 *Ibid.*, str. 96.

27 A. Vukasović, nav. djelo, str. 340.

28 El-'Asr, 1-2, El-Mu'minūn, 15-16, El-Kehf, 49.

Ovdje ćemo navesti nekoliko ajeta koji govore o svrsi. Naravno, nepobitna je činjenica da svaki ajet u Kur'anu ima svoju svrhu, a to je najevidentnije u ajetima gdje se nešto naređuje ili zabranjuje, te se nakon toga objašnjava svrha određene upute. Allah, dž.š., kaže: *Džine i ljude sam stvorio samo zato da Meni u ibadetu budu.*²⁹ Na drugom mjestu kaže: *O ljudi, vi ste siromasi, Allah vama treba, a Allah je Neovisni i Hvaljeni.*³⁰ Vrlo je zanimljivo pogledati dio ajeta u suri Fatir: *A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebalo da razmisli imao vremena da razmisli, a bio vam je došao i upozoritelj?*³¹

Na koncu, Allahov prijatelj, Ibrahim, a.s., tragao je za smislom, te je na tom putu shvatio da zvijezde, Sunce i Mjesec nisu dostojni da budu Gospodari, te da to može biti samo Onaj Koji je nebesa i Zemlju stvorio.³² Odgoj mora težiti najvišim i uzvišenim ljudskim idealima, njegova svrha je potpuni čovjek. Konačna svrha odgoja uvijek mora biti čovjek, te se odgoj uvijek vraća na čovjeka, istog onog čovjeka kojem je upravo Kur'an Časni i objavljen!

Kur'nski čovjek je aktivan čovjek

Stara tradicionalna škola je isticala znanje, puko usvajanje činjenica. Činjenica da je dijete radno, a ne samo intelektualno biće, nije bila ostvarena u praksi, uprkos nastojanjima određenih pedagoga i odgajatelja. Princip aktivnosti je idejno zasnovan na mnogim kur'anskim pozivima, a onda primijenjen u islamskom sistemu obrazovanja i odgajanja.³³ Kada nam Allah, dž.š., kazuje: *O vi koji vjerujete,*³⁴ ili *O ljudi,*³⁵ ti pozivi zahtijevaju aktivnost od svakog čovjeka i vjernika, budnost i spremnost na postupanje u skladu s intencijama kur'anskih propisa. Samim tim, neophodno je uvažiti princip aktivnosti. Na osnovu navedenog možemo

²⁹ Ez-Zarijāt, 56.

³⁰ Fätir, 15.

³¹ Fätir, 37.

³² El-En'am, 76-79.

³³ D. Sijamhodžić-Nadarević, nav. djelo, str. 83.

³⁴ Neki od ajeta koji počinju sintagmom *O vi koji vjerujete*: El-Bekare, 172, 183., 278, Ali Imrān, 102, 149, El-Ahzāb, 9, El-Hudžurāt, 6, 12, El-Džumu'a, 9.

³⁵ Neki od ajeta koji počinju sintagmom *O ljudi*: El-Bekare, 21, En-Nisā', 1, El-A'rāf, 158, El-Hadždž, 73, Lukmān, 33, El-Hudžurāt, 13.

kazati da je kur'anski čovjek aktivan čovjek!³⁶ Od njega se očekuje da mijenja društvo nabolje, da donosi dobro sa sobom, te na koncu, da mijenja ljudska stanja i odgaja generacije koje će biti simbol pravog odgoja, ne samo vjernicima, nego i čitavom ljudskom rodu. Muslimani treba da su paradigma i uzor u pitanju davanja značaja odgoju i odgojnom procesu.

Primjena principa aktivnosti ima izuzetan utjecaj na ispravno razumijevanje odgoja, te na taj način odgajanje izlazi iz stanja pasivnosti i strogo određenih formi. Odgajnik mora aktivno sudjelovati u procesu odgoja. To znači da, zahvaljujući brizi i vođenju odgajatelja, mora stići od onoga što je naučio do onoga što treba naučiti.

U okviru navedenoga, možemo govoriti o fenomenu živog odgajanja, tj. da odgajnik nije samo onaj ko učestvuje u procesu odgajanja i prima savjete svoga odgajatelja, nego da upravo on samostalno traga i uči o tome na koji način može postići što kvalitetniji odgoj. Primjenom ovog principa, u odgajatelju se stvara samopouzdanje i odvažnost, te ostale kvalitete i karakterne osobine koje odgajatelj želi probuditi i razviti u toku odgojnog procesa. Ovaj princip s razlogom možemo nazvati odgajanje na aktivan način. Primjenom principa aktivnosti, odgajnici stiču oštroumnost i pronicljivost, te vrlo brzo mogu razlikovati dobar odgoj od lošeg. Odgajanje izlazi iz stanja pasivnosti i dolazi do procesa internalizacije.

Zaključak

Za kraj, neminovno je da se dolazi do zaključka kako svi navedeni pedagoški principi zapravo predstavljaju i kur'anske principe, međusobno se nadopunjuju i izgrađuju. Neophodno je pedagoške principe uvažavati u svakom odgojnom radu i djelovanju. Islamska perspektiva i razumijevanje pedagoških principa sastoji se u tome da oni čine osnovu za uspješno islamsko i potpuno odgojno djelovanje. Bez principa odgoja, nemoguće je zamisliti ličnost koja je odgojena u duhu vjere. Muslimanski odgajatelji, slijedeći Kur'an Časni i Božijeg Vjerovjesnika, a.s., sačuvali su niz islamskih principa. Krajnji cilj je odgojiti potpunog čovjeka!

36 Pogledati: Berin Bajrić, "Kur'anski čovjek i njegov svjetlosni let", *Znakovi vremena*, vol. 10, br. 38, 2007.

Dakle, kur'anski principi, koje smo obrađivali u ovom radu, direktno su utemeljeni u kur'anskim ajetima. Zato, s pravom možemo govoriti o kur'anskim principima koji se u potpunosti slažu s pedagoškim principima odgoja. Ukoliko dođe do spajanja pedagoškog i kur'anskog shvatanja navedenih principa (postepenost, kontinuiranost, strpljivost, svrhovitost i aktivnost), te njihove primjene u svakodnevnom životu (odgojnom djelovanju), onda s pravom možemo ustanoviti kako smo na dobrom putu da odgojimo potpunog insana i uspijemo u svojoj pedagoškoj misiji. U suprotnom, ukoliko se udaljimo od kur'anskog shvatanja odgoja i kur'anskih principa odgoja, ne možemo se nadati pozitivnim rezultatima u procesu odgoja odgajanika, jer jedna ili više dimenzija njegove ličnosti neće biti ispunjena i kompletirana.

Obaveza savremenih pedagoga jeste da prihvate kur'anski pogled na određene pojave u toku odgajanja i kur'anske principe koji su duboko ukorijenjeni u kur'anskom tekstu i praksi muslimana! Također, trebaju priznati i ispoštovati značaj i ulogu određenih muslimanskih mislilaca, koji su prije svega, na osnovu Kur'ana, razvijali svoju pedagošku misao, te svoje ideje ostavili u naslijeđe određenim pedagogima, koji se danas smatraju "utemeljiteljima pedagogije". U red takvih muslimanskih mislilaca spadaju: Ibn Sahnun, sa prvim *Priručnikom* koji je napisao za učitelje, kao i knjigom *Pravila ponašanja za učitelje*. Također, knjigu o učiteljima, prilično drugačiju od Ibn Sahnunove, napisao je El-Džahiz i naslovio je kao *Knjiga za učitelje*. El-Farabi je predložio integrirani kurikulum za visoko obrazovanje "stranih" i "vjerskih" nauka, a određene ideje o teoriji nastave uključene su u njegovu raspravu *Demonstracija*. Ibn Sina je bio zainteresiran za obrazovanje mladih, a o navedenom je pisao u *Kanonu Medicine*. Najrazrađenije stavove o poučavanju i učenju, a samim tim i odgajanju, nalazimo u Gazalijevu monumentalnom djelu *Oživljavanje vjerskih nauka*.³⁷

Neprijemljeno je govoriti o tome kako su pedagoški koncepti bili razrađeni i ispoštovani još u najranijem dobu islama, u periodu Objave i kasnije. Naša obaveza jeste da navedene principe usadimo u svoj vlastiti

37 D. Sijamhodžić-Nadarević, "Glavne odrednice klasične islamske pedagoške teorije (Ibn Sahnun, Al-Džahiz, Al-Farabi, Ibn Sina, Al-Gazali, Ez-Zernudži...)", u: Dina Sijamhodžić-Nadarević, ur., *Religijska pedagogija (islamska perspektiva)*, Centar za napredne studije, Sarajevo, 2017, str. 131-161.

život i život ljudi koji nas okružuju. Sam odgajatelj treba biti pravi primjer i model koji će svaki odgajanik željeti dosegnuti. Tek tada, navedeni kur'ansko-pedagoški principi izlaze iz teorijskih okvira, miješaju se s dušom odgajanika, te završavaju preobrazbom ličnosti. Samo u ovom slučaju, može se kazati da je odgojni proces uspio ostvariti svoj odgojni duh i namjeru.

مالك مميّش

مبادئ التربية القرآنية

هذه المقالة عبارة عن تحليل لبعض مبادئ التربية من أمثال التدريجية والتواصل والمتابعة والمعنية والنشاط. ويشير المؤلف فيها إلى العلاقة ما بين التربية والقرآن لأن التربية الدينية مبنية على هذا الكتاب المقدس. وما دام الأمر على ذلك فبإمكاننا أن نسميها مبادئ التربية القرآنية.

Malik Memić

Quranic Principles of Upbringing

Summary

The paper analyzes certain principles, namely: gradualism, continuity, patience, purposefulness and activity. The author presents the connection between pedagogy (specifically, religious pedagogy is based on religion) and the Qur'an. In this way, the mentioned pedagogical principles of upbringing take on a new feature and prefix in front of their name, and we can rightly and without any hesitation call them Quranic principles of upbringing.

Ko su bili najbogatiji ashabi

Jusuf Džafić

behram-begova biblioteka, tuzla
jusuf_dz91@hotmail.com

Sažetak

U radu se govori o najbogatijim ljudima među ašhabima. Tako su najimućniji ashabi, peterica od deseterice kojima je obećan Džennet: Osman ibn Affan, Talha ibn Ubejdullah, Zubejr ibn el-Avvam, Abdurrahman ibn Avf i Sa'd ibn Ebu Vekkas. Njih je Vjerovjesnik, a.s., nabrojao među deset istaknutih ashaba koji su obradovani Džennetom.

Bogatstvo koje je hzr. Osman imao moglo se procijeniti na približno 34,1 milion dirhema ili 3 miliona i 410 hiljada dinara. To bi, u nekoj sadašnjoj vrijednosti, bilo preko jedne milijarde i sedam stotina pet miliona KM, odnosno 170,5 hiljada nisaba zekata. Imetak koji je posjedovao hzr. Talha procjenjuje se na približno trideset miliona dirhema ili tri miliona dinara. To je preko 1,5 milijardi KM, odnosno 150 hiljada nisaba zekata. Imovina koju je imao hzr. Zubejr procjenjuje se na oko 52 miliona dirhema ili 5 miliona i 200 hiljada dinara. To je preko dvije milijarde i šest stotina miliona KM, odnosno dvije stotine šezdeset hiljada nisaba zekata. Bogatstvo koje je bilo u rukama hzr. Abdurrahmana ibn Avfa procjenjuje se na oko 38,4 miliona dirhema ili 3 miliona i 840 hiljada dinara. To je preko jednu milijardu i devet stotina dvadeset miliona KM, odnosno 192 hiljade nisaba zekata. Bogatstvo koje je stekao hzr. Sa'd iznosilo je najmanje 250 hiljada dirhema ili 25 hiljada dinara. To je preko 12,5 miliona KM, odnosno 1250 nisaba zekata.

Ključne riječi: bogatstvo, ashabi, Osman ibn Affan, Talha ibn Ubejdullah, Zubejr ibn el-Avvam, Abdurrahman ibn Avf, Sa'd ibn Ebu Vekkas.

Uvod

Nažalost, društvenim mrežama, pogotovo na Facebooku, prema principu *copy-paste*, godinama kruže raznorazne dezinformacije o bogatstvu ashaba. Tako je nedavno objavljen neistinit podatak da je ashab Abdurrahman ibn Avf, r.a., kada je preselio na ahiret, posjedovao čak tri milijarde i sto tri miliona dinara, te da taj imetak u današnjim valutama iznosi nevjerovatnih 501 milijardu dolara!

Toliko bogatstvo je nemoguće ostvariti u okvirima tadašnje Arabije, odnosno Mekke i Medine. Naime, prema savremenim procjenama, cijela tadašnja Arabija imala je oko jedan milion stanovnika, Mekku je naseljavalo deset do dvadeset hiljada žitelja, dok Medina nije imala više od trideset hiljada građana, i to u trenutku Vjerovjesnikova preseljenja na ahiret.¹ Da je dotični podatak od 3 milijarde dinara (zlatnika) ekonomski nemoguć, potvrđuje i orijentalista Spranger, koji je iznio svoj sud, kako su u tom periodu privrednici Mekke zarađivali 250 hiljada dinara godišnje od izvoza.²

Ovo spomenuto baratanje basnoslovnim iznosima ponukalo nas je da napišemo jedan kratak rad u kojem ćemo se osvrnuti na neke od najbogatijih ashaba, na osnovu podataka spomenutih u relevantnoj literaturi za proučavanje rane povijesti islama. Naime, budući da se uglavnom radi o procjenama klasičnih historičara, teško je utvrditi tačnu veličinu bogatstva najbogatijih ashaba, pa samim time i neku rang listu ashaba-bogataša.

Zanimljiva činjenica jeste da najbogatiji ashabi spadaju u ašere mu-beššere- desetericu ashaba koje je Muhammed, a.s., obradovao Džennetom još za njihova života. Tako su najimućniji ashabi, ustvari, peterica od deseterice kojima je obećan Džennet bili: Osman ibn Affan, Talha ibn Ubejdullah, Zubejr ibn el-Avvam, Abdurrahman ibn Avf i Sa'd ibn Ebu Vekkas. Njih je Vjerovjesnik, a.s., nabrojao među deset istaknutih ashaba koji su obradovani Džennetom. Tako Abdurrahman ibn Avf, r.a.,

1 Vidi detaljnije o tadašnjem stanovništvu Mekke i Medine: Ahmed Ibrahim eš-Šerif, *Mekke ve el-Medine fi el-džahilije ve ahd er-Resul*, Dar el-Fikr el-arebijj, Kairo, 1985; Binimad al-Ateeqi, *Makkah at the Time of Prophet Muhammad (PBUH)*, autor, Kuvajt, 2020.

2 Mukhan Isakhan et al., *The Meaning and the Historical Prerequisites of Appearing the "Madina's Constitutions"*, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 131/2014, str. 392.

i Seid ibn Zejd, r.a., prenose da je Allahov Poslanik, a.s., kazao: “Ebu Bekr je u Džennetu, Omer je u Džennetu, Osman je u Džennetu, Alija je u Džennetu, Talha je u Džennetu, Ez-Zubejr je u Džennetu, Abdurrahman ibn Avf je u Džennetu, Sa'd je u Džennetu, Seid je u Džennetu i Ebu Ubejde ibn el-Džerrah je u Džennetu.”³

U nastavku ćemo se ukratko osvrnuti na biografije spomenutih ashaba i koliko je bilo njihovo bogatstvo.

Osman ibn Affan, r.a.

Hazreti Osman ibn Affan (576-656)⁴ dolazi iz kurejšijske porodice Emevija (Benu Umejje). Istaknuti je ashab. Bio je dvostruki Poslanikov zet, pošto je oženio dvije njegove kćerke: prvo Rukajju, a onda i Ummu Kulsum, nakon smrti njezine sestre. Tako je zaradio i nadimak Zunnurejn (Posjednik dva nura – svjetla). Spada u prvih osam muslimana. Bio je jedan od rijetkih pismenih ljudi u džahilijetu (paganskom dobu). Stoga ne treba čuditi da je bio i pisar Objave. Treći je pravedni halifa (644-656) i jedan od deseterice ashaba kojima je još za života obećan Džennet (*ašere mubeššere*).

Bogatstvo koje je hzr. Osman imao možemo procijeniti na približno 34,1 milion dirhema (srebrenjaka) ili 3 miliona i 410 hiljada dinara (zlatnika). To je preko jednu milijardu i 705 miliona KM, odnosno 170,5

-
- 3 Hadis bilježe, između ostalih: Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, Dar el-Garb el-islamijj, Bejrut, 1998, sv. 6, str. 101, br. 3747; Ahmed, *El-Musned*, Muessese er-Risale, Bejrut, 2001, sv. 3, str. 209, br. 1675; Id., *Fedail es-sahabe*, Muessese er-Risale, Bejrut, 1983, sv. 1, str. 229, br. 278; En-Nesai, *Es-Sunen el-kubra*, Muessese er-Risale, Bejrut, 2001, sv. 7, str. 334, br. 8153; Ibn Hibban, *Es-Sahih*, Muessese er-Risale, Bejrut, 1993, sv. 15, str. 463, br. 7002; Ebu Ja'la, *El-Musned*, Dar el-Me'mun li et-turas, Damask, 1984, sv. 2, str. 147, br. 835; El-Adžurri, *Es-Šeria*, Dar el-Vetan, Rijad, 1999, sv. 4, str. 1700, br. 1174-1176, sv. 5, str. 2287, br. 1768; Et-Taberani, *El-Mudžem el-avsat*, Dar el-Haremejn, Kairo, 1994/95, sv. 2, str. 350, br. 2201; Id., *El-Mudžem es-sagir*, El-Mekteb el-islamijj, Bejrut, 1985, sv. 1, str. 59, br. 62; El-Muhallis, *El-Muhallisijjat ve Edžza' uhra*, Vizare el-evkaf ve eš-šun el-islamijje li Devle Katar, Doha, 2008, sv. 2, str. 99, br. 1120, sv. 4, str. 139, br. 3122; Temmam, *El-Fevaid*, Mektebe er-Rušd, Rijad, 1991/92, sv. 1, str. 344, br. 882; El-Begavi, *Šerh es-sunne*, El-Mekteb el-islamijj, Damask-Bejrut, 1983, sv. 14, str. 128, br. 3925.
- 4 Vidi detaljnije o hzr. Osmanovoj biografiji: Ez-Zehebi, *Tarih el-islam*, Dar el-Garb el-islamijj, Bejrut, 2003, sv. 2, str. 169-172, 174-182, 198, 202, 225, 228, 232-255, 257-269; Id., *Sijer e'lam en-nubela'*, Muessese er-Risale, Bejrut, 1985, sv. 0 hulefai-rašidunima, str. 149-222; Alija Muhammed es-Sallabi, *Tejsir El-Kerim el-Mennan fi sire Usman ibn Affan, r.a.*, Dar et-Tevzi' ve en-nešr el-islamijje, 2002; Muhammed Hejkel, *Bejne el-hilafe ve el-mulk: Usman ibn Affan*, Dar el-Mearif, Kairo, 1990; Abbas el-Akkad, *Zu en-Nurejn Usman ibn Affan*, Nehda Misr, Kairo, 2005.

hiljada nisaba zekata. Ili, bolje rečeno, 6 miliona i 820 hiljada ovaca moglo se kupiti za taj imetak.⁵

Za gore spomenutu vrijednost imetka nalazimo potvrdu u relevantnoj literaturi. Tako, historičari bilježe, kako je na dan kada je ubijen, hzr. Osman posjedovao sljedeću imovinu: 30,5 miliona dirhema (3,05 miliona dinara, 152,5 hiljada nisaba zekata, preko 1 milijardu i 525 miliona KM, vrijednost 6 miliona i 100 hiljada ovaca), 150 hiljada dinara (1,5 miliona dirhema, 7,5 hiljada nisaba zekata, preko 75 miliona KM, vrijednost 300 hiljada ovaca), te hiljadu deva (100 hiljada dirhema, 10.000 dinara, 500 nisaba zekata, preko 500.000 KM, vrijednost 20.000 ovaca).⁶ Usto, njegovi vakufi, koji su se sastojali, između ostalog, iz bunara Eris (Bi'r Eris)⁷ u Medini, te nekretnina u Vadil-Kura⁸ i Hajberu⁹, procijenjeni su na 200 hiljada dinara (2 miliona dirhema, 10 hiljada nisaba zekata, preko 100 miliona KM, vrijednost 400 hiljada ovaca).

Nažalost, svi ti silni dirhemi i dinari koje je hzr. Osman posjedovao ubrzo su pokradeni (preko 1 milijardu i 525 miliona KM, vrijednost 6 miliona i 100 hiljada ovaca) u danima smutnje (fitne), koji su uslijedili u Medini nakon atentata. Na svu sreću, vakufski posjedi su opstali, kao i deve koje su se nalazile u Rebezi,¹⁰ daleko od Medine. Tako Ubejdullah

5 Treba naglasiti da ovo nije konačna procjena njegova bogatstva, jer, kao što ćemo vidjeti iz priloženog, u procjenu ulaze samo zlatnici, srebrenjaci, deve u Rebezi (što ne znači da hzr. Osman nije posjedovao još deva, te drugu stoku) i dio vakufa (npr. bunar Rume nije uračunat u procjenu).

6 U doba Muhammeda, a.s., i ashaba, kao novčana valuta u poslovnim transakcijama korišteni su, uglavnom, dinari (zlatnici) i dirhemi (srebrenjaci). Dalje, cijene stoke (ovaca, krava i deva) također su uzimane u obzir kao orijentir stvarne vrijednosti dinara i dirhema. Budući da nisab zekata u šerijatskom pravu iznosi 20 dinara ili 200 dirhema, ili 40 ovaca, što danas iznosi preko 10.000 KM, za izražavanje približne vrijednosti dotičnih transakcija u bosanskim markama koristili smo se nisabom zekata.

7 Bunar Eris (Bi'r Eris), poznat i kao Bi'r el-Hatem (Bunar Prstena), jedan je od historijskih medinskih bunara. Nalazi se u neposrednoj blizini džamije Kuba', svega 38 metara zapadno od džamije. Nazvan je Bunarom Prstena, pošto je halifi hzr. Osman slučajno ispao Poslanikov prsten sa ruke u zdenac, i nikada nije više pronađen.

8 Vadil-Kura je povijesna dolina između Hajbera i Tejmaa. Identificira se sa današnjom dolinom Vadil-Džizl, u saudijskoj provinciji Medina.

9 Hajber je oaza na sjeveru Hidžaza, 153 km sjeverno od Medine. U doba Muhammeda, a.s., u toj oazi je postojalo više arapskih i jevrejskih naselja, ali su jevrejska naselja bila brojnija i ekonomski jača. Neka od tih naselja bila su utvrđena. Tako su Jevreji u Hajberu imali najmanje 8 tvrđava: tri u oblasti En-Nitat (Naim, Es-Sa'b ibn Muaz, Ez-Zubej), dvije u oblasti Eš-Šikk (Ubej, En-Nizar), tri u oblasti El-Kutejbe (El-Kamus, En-Netih (El-Vetih), Es-Sulalim (Es-Sulalin)). Muhammed, a.s., vodio je pohod na Hajber 629. godine (7. h.g.). Jevreji su iseljeni iz Hajbera za vrijeme hilafeta hzr. Omera.

10 Rebeza je nekadašnji grad 170 km istočno od Medine, na hadžijskom putu Kufa – Mekka. Grad su uništili 931. godine Karmati, ekstremna šiitska ismailijska sekta koja je oko 150 godina (899-1067) terorizirala Arabiju. U gradu je posljednje godine svoga života proveo poznati ashab Ebu Zerr el-Gifari.

ibn Abdullah ibn Utbe ibn Mesud, prabratič hzr. Abdullaha ibn Mesuda priča: “Osman ibn Affan je imao kod svoga rizničara, na dan kada je ubijen, 30 hiljada (miliona) dirhema (srebrenjaka) i 500 hiljada dirhema, te 150 hiljada dinara (zlatnika). To je opljačkano i nestalo. Ostavio je i hiljadu deva u Rebezi. Ostavio je i vakufe (sadake), iz kojih je bio udjeljivao, u Bi'r Erisu, Hajberu i Vadil-Kura, u vrijednosti 200 hiljada dinara.¹¹ Ibn Kesir dodaje: I (ostavio je) bunar Rume (Bi'r Rume),¹² koji je bio kupio za života Vjerovjesnika, a.s., i uvakufio.¹³

Naravno, postoje i druge procjene hzr. Osmanovog imetka. Tako, neki historičari navode da je hzr. Osman iza sebe ostavio milion dirhema (100 hiljada dinara, 5 hiljada nisaba, preko 50 miliona KM, vrijednost 200 hiljada ovaca), dok drugi spominju 100 miliona dirhema (10 miliona dinara, 500 hiljada nisaba, preko 5 milijardi KM, vrijednost 20 miliona ovaca), ne računajući brojne konje, brave i deve. No, i ti historičari se slažu da je cjelokupno ogromno hzr. Osmanovo bogatstvo pokradeno nakon njegove smrti. Tako Sibt Ibn el-Dževzi navodi: Hišam veli: “Osman je ostavio hiljadu hiljada (milion) dirhema (srebrenjaka). Spominje se: sto hiljada hiljada (sto miliona) dirhema. I konje u hergeli i brave (ovce i koze), čiji se broj ne zna, te deset hiljada deva. Sve je to opljačkano.”¹⁴

Osman, r.a., obradovan je Džennetom više puta zbog izuzetne darežljivosti i finansijskog pomaganja mlade muslimanske zajednice. Prvi put je zaslužio Džennet, kada je uvakufio medinski bunar za potrebe opskrbe medinskih muslimana vodom, odmah po dolasku muhadžira u Medinu, otprilike 1. god. po Hidžri (622/623. godine). Naime, tada se medinska muslimanska zajednica uvećala za 1500 muslimana

11 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, Dar Sadir, Bejrut, 1968, sv. 3, str. 76; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, Dar el-Fikr, Bejrut, 1995, sv. 39, str. 442; Sibt Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, Dar er-Risale el-alemijje, Damask, 2013, sv. 6, str. 110; Ez-Zehebi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 252; Id., *Sijer e'lam en-nubela'*, sv. 0 hulefai-rašidunima, str. 210; Ibn Kesir, *El-Bidaje ve en-nihaje*, Dar el-Fikr, Bejrut, 1986, sv. 7, str. 192.

12 Bunar Rume (Bi'r Rume), poznat i kao Osmanov bunar (Bi'r Usman), odnosno Stari Muzenijev bunar (Kalib el-Muzeni) jedan je od historijskih medinskih bunara. Nalazi se 6 km sjeverozapadno od Poslanikove džamije, te manje od 2 km sjeverno od Džamije s dvije Kible (Mesdžidul-Kibletejn). Napaja se vodom od podzemnih izvora. Pripadao je ashabu Rometu el-Gifariju ili jevreju po imenu Muzeni. Osman, r.a., otkupio ga je i uvakufio za potrebe medinskih muslimana. Danas bunar pripada hzr. Osmanovom vakufskom kompleksu. Dotični vakuf se sastoji iz: starog bunara, više palmovnika, ostatka osmanskog rezervoara, džamije, koja se zove Mesdžid Bi'r Sejjidina Usman ibn Affan (Džamija Bunara našeg vođe Osmana ibn Affana), savremenog bunara, rezervoara i vodenog tornja.

13 Ibn Kesir, *El-Bidaje ve en-nihaje*, sv. 7, str. 192.

14 Sibt Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 110.

koji su učinili hidžru iz Mekke, pa su potrebe za pitkom vodom naglo porasle.¹⁵

Postoje dvije verzije dotičnog događaja. Prema prvoj verziji, bunar je pripadao ashabu Rumetu el-Gifariju, r.a., iz plemena Gifar, jevreju koji je primio islam. Osman, r.a., od njega je kupio bunar za 35.000 dirhema (3500 dinara, 175 nisaba zekata, preko 1,75 miliona KM, vrijednost 7000 ovaca). Prema drugoj verziji, bunar je pripadao jednom jevreju. Prema izvjesnim predajama, jevrej se zvao Muzeni. Osman, r.a., prvo je kupio polovinu bunara za 12 000 dirhema (1200 dinara, 60 nisaba zekata, preko 600 000 KM, vrijednost 2400 ovaca), a onda kasnije i drugu polovinu za 8000 dirhema (800 dinara, 40 nisaba zekata, preko 400.000 KM, vrijednost 1600 ovaca).

O ovom vakufljenju govore i hadiske zbirke i sire. Tako, Bešir el-Eslemi, r.a., prenosi prvu verziju: "Kada su muhadžiri došli u Medinu, nisu imali vode. Jedan čovjek iz Benu Gifara imao je izvor koji se zvao Rume. On bijaše prodavao vedro iz izvora za mudd (0,835 kg, vjerovatno mudd žitarica). Stoga mu je Allahov Poslanik, a.s., predložio: 'Prodaj mi ga za jedan izvor u Džennetu!' Čovjek je na to kazao: 'Allahov Poslaniče, nemam ni ja, a ni moja obitelj drugi izvor. Nisam u stanju to da uradim.' To je doprlo do Osmana, r.a. Stoga je kupio izvor za trideset pet hiljada dirhema (srebrenjaka). Onda je došao Vjerovjesniku, a.s., te ga pitao: 'Allahov Poslaniče, hoćeš li meni dati isto što si dao njemu: jedan izvor u Džennetu, ako ga kupim?' Vjerovjesnik je odgovorio: 'Naravno.' Osman je kazao: 'Ja sam ga već kupio i dajem ga muslimanima.'¹⁶

Drugu verziju prenosi hzr. Alija ibn Ebu Talib: "...I Osman, r.a., kupio je bunar Rume (Bi'r Rume), koji je pripadao jednom jevreju. Taj jevrej je prodavao muslimanima vodu iz bunara. Stoga je Allahov Poslanik, a.s.,

15 Inače, vidi detaljnije o Muhammedu, a.s., i njegovoj biografiji: Ibn Hišam, *Es-Sire*, Mektebe ve matbe'a Mustafa el-Babi el-Halebi ve evladuhu, Kairo, 1955; El-Vakidi, *El-Megazi*, Dar el-A'lemi, Bejrut, 1989; Ibn Hazm, *Dževami' es-sire en-nebevije*, Dar el-Kutub el-ilmijje, Bejrut; Ibn Sejjidunnas, *Ujun el-eser*, Dar el-Kalem, Bejrut, 1993; El-Meletaj, *Gaje es-sulfi sire er-Resul*, Alem el-kutub, Bejrut, 1988; El-Halebi, *Es-Sire el-Halebijje*, Dar el-Kutub el-ilmijje, Bejrut, 2006; Es-Salihi eš-Šami, *Subul el-huda ve er-rešad*, Dar el-Kutub el-ilmijje, Bejrut, 1993; El-Hudari Bek, *Nur el-jekin fi sire sejjid el-murselin*, Dar el-Fejha', Damask, 2004; Ebu Zehre, *Hatem en-nebijjin, a.s.*, Dar el-Fikr el-arebijj, Kairo, 2004; Muhammed el-Gazali, *Fikh es-sire*, Dar el-Kalem, Damask, 2006; Ramadan el-Buti, *Fikh es-sire mea mudžez li tarih el-hilafje er-rašide*, Dar el-Fikr, Damask, 2005; El-Mubarekfuri, *Er-Rehik el-mahtum*, Dar el-Hilal, Bejrut; Ebu el-Hasan en-Nedvi, *Es-Sire en-nebevije*, Dar Ibn Kesir, Damask, 2004; Alija Muhammed es-Sallabi, *Es-Sire en-nebevije*, Dar Ibn Kesir, Damask, 2009.

16 Et-Taberani, *El-Mu'džem el-kebir*, Mektebe Ibn Tejmijje, Kairo, sv. 2, str. 41, br. 1226.

kazao: 'Ko kupi Rumu, pa ga dadne muslimanima i stavi njegovo vedro s njihovim vedrima, imat će zbog toga pojilo u Džennetu.' Tako je Osman došao jevreju, pa se cjenkao za bunar. No, jevrej je odbio da proda cijeli bunar. Stoga je Osman kupio pola bunara za dvanaest hiljada dirhema (srebrnjaka), te ga poklonio muslimanima. Onda je Osman, r.a., pitao jevreja: 'Ako hoćeš, ja ću načiniti za svoj udio dva roga, a ako hoćeš, ja ću imati jedan dan (za korištenje bunara), a ti ćeš imati drugi dan?' Jevrej je odgovorio: 'Neka, ti ćeš imati jedan dan, a ja ću imati drugi dan.' Međutim, kada bi bio Osmanov dan, muslimani bi uzeli količinu vode koja im je dovoljna za dva dana. Kada je jevrej to vidio, kazao je Osmanu: 'Upropastio si moj bunar. Stoga kupi i drugu polovinu!' Tako je Osman kupio tu polovinu za osam hiljada dirhema.¹⁷

Osman, r.a., drugi put je zaslužio Džennet 7. god. po Hidžri (629. godine), kada je Muhammed, a.s., proširivao svoju džamiju u Medini. Naime, tada je hzr. Osman otkupio tor za deve, koji se nalazio pored Vjerovjesnikove džamije za 25.000 dirhema (2500 dinara, 125 nisaba zekata, preko 1,25 miliona KM, vrijednost 5000 ovaca) ili za 20.000 dirhema (2000 dinara, 100 nisaba zekata, preko jedan milion KM, vrijednost 4000 ovaca), te istu tu nekretninu uvakufio za potrebe proširenja džamije. Brzorastuća medinska muslimanska zajednica imala je potrebu za većom džamijom. Tako su prvobitne dimenzije džamije sa 35x30 m površine (1050 m²) povećane na 50x50 m (2500 m²), odnosno površina džamije je povećana za skoro dva i pol puta. Inače, broj muslimana u Medini je 7. god. po Hidžri bio višestruko veći od njihovog broja 1. god. po Hidžri usljed više faktora: stalnog pristizanja novih muhadžira iz Mekke; konstantnog doseljavanja muslimana iz drugih dijelova Arabijskog poluotoka u Medinu, kako bi živjeli s Poslanikom, a.s.; prelazak na islam ostatka medinske arapske populacije, te dijela jevrejskih Medinjana i sl.

Ovaj slučaj uvakufljenja spominje se u više različitih predaja. U nastavku ćemo navesti dva rivajeta:

Ahnef ibn Kajs, prenosi: 'Došli smo u Medinu. Tada je došao Osman, pa je neko kazao: 'Ovo je Osman.' Tako je Osman ušao. Na sebi je imao

17 Ibn Abdullerr, *El-Istiaab fi ma'rifet el-ashab*, Dar el-Džil, Bejrut, 1992, sv. 3, str. 1039-1040; Ibn Kutejbe ed-Dineveri, *El-Mearif*, El-Hej'e el-misrije el-amme li el-kutub, Kairo, 1992, sv. 1, str. 192; Es-Safedi, *El-Vafi bi el-vefejat*, Dar Ihja' et-turas el-arebijj, Bejrut, 2000, sv. 20, str. 29.

šal. Imao je žutu boju, pošto je njome oknio svoju glavu. Pitao je: 'Je li ovdje Alija.' Prisutni su odgovorili: 'Jeste.' Pitao je: 'Je li ovdje Talha?' Prisutni su odgovorili: 'Jeste.' Pitao je: 'Je li ovdje Zubejr?' Prisutni su odgovorili: 'Jeste.' Pitao je: 'Je li ovdje Sa'd?' Prisutni su odgovorili: 'Jeste.' Osman je kazao: 'Zaklinjem vas Allahom, nema drugog božanstva osim Njega, znate li da je Allahov Poslanik, a.s., kazao: 'Ko kupi tor za deve od te i te porodice, Allah će mu oprostiti grijeh?' Tako sam ja kupio taj tor za dvadeset hiljada ili za dvadeset pet hiljada. Onda sam otišao Vjerovjesniku, a.s., pa sam mu kazao: 'Već sam ga kupio (tj. taj tor).' Na to je Vjerovjesnik kazao: 'Dodaj ga našoj džamiji, pa će nagrada tebi pripasti.' Prisutni su odgovorili na to pitanje: 'Gospodaru naš, znamo!'"¹⁸

Ahnef ibn Kajs, prenosi: "Krenuli smo na hadž, pa smo došli do Medine. I tako, dok smo bili u našem odmaralištu, došao nam je jedan čovjek i kazao: 'Ljudi su u panici u džamiji.' Stoga smo ja i moj prijatelj krenuli. Kad tamo, ljudi su se okupili oko jedne grupe u džamiji." Ahnef dalje prenosi: "Tako sam se probio sve dok nisam došao do te grupe. Kad tamo, Alija ibn Ebu Talib, Zubejr, Talha i Sa'd ibn Ebu Vekkas." Ahnef dalje prenosi: "Nije mnogo prošlo, a došao je Osman, hodajući. Onda je pitao: 'Je li ovdje Alija.' Prisutni su odgovorili: 'Jeste.' Pitao je: 'Je li ovdje Zubejr?' Prisutni su odgovorili: 'Jeste.' Pitao je: 'Je li ovdje Talha?' Prisutni su odgovorili: 'Jeste.' Pitao je: 'Je li ovdje Sa'd?' Prisutni su odgovorili: 'Jeste.' Osman je kazao: 'Zaklinjem vas Allahom, nema drugog božanstva osim Njega, znate li da je Allahov Poslanik, a.s., kazao: 'Ko kupi tor za deve od te i te porodice, Allah će mu oprostiti grijeh?' Tako sam ja kupio taj tor. Onda sam otišao Vjerovjesniku, a.s., pa sam mu kazao: 'Doista sam ga već kupio (tj. taj tor). Na to je Vjerovjesnik kazao: 'Dodaj ga našoj džamiji, pa će nagrada tebi pripasti. Prisutni su odgovorili na to pitanje: 'Gospodaru naš, znamo!...'"¹⁹

18 Ovu i slične verzije hadisa bilježe: Ibn Ebu Šejbe, *El-Musannef*, Mektebe er-Rušd, Rijad, 1988/89, sv. 6, str. 359, br. 32023, sv. 7, str. 539, br. 37798; Ahmed, *Fedail es-sahabe*, sv. 1, str. 506, br. 827; En-Nesai, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 4, str. 306, br. 4376, sv. 6, str. 142-143, br. 6400-6401; Id., *Es-Sunen*, Mekteb el-Matbuat el-islamijje, Halep, 1986, sv. 6, str. 46, br. 3182, str. 233-234, br. 3606-3607; Ibn Hibban, *Es-Sahih*, sv. 15, str. 363, br. 6920; Ibn Ebu Asim, *Es-Sunne*, El-Mekteb el-islamijj, Bejrut, 1980, sv. 2, str. 593-594, br. 1303; El-Bezzar, *El-Musned*, Mektebe el-Ulum ve el-hikem, Mosul, 1988-2009, sv. 2, str. 45-46, br. 390-391; El-Adžurri, *Eš-Šeria*, sv. 4, str. 1973-1974, br. 1452; Ed-Darekutni, *Es-Sunen*, Muessese er-Risale, Bejrut, 2004, sv. 5, str. 345, br. 4436; El-Bejheki, *Es-Sunen el-kubra*, Dar el-Kutub el-ilmijje, Bejrut, 2003, sv. 6, str. 276, br. 11935.

19 Ahmed, *El-Musned*, sv. 1, str. 535-536, br. 511.

Osman, r.a., treći je put zaslužio Džennet, kada je opremio muslimansku vojsku za pohod na Tebuk²⁰ 9. god. po Hidžri (630. godine). Tačnije, opremio je polovinu vojske – 15.000 vojnika od 30.000, koliko je krenulo muslimana u vojni pohod na Tebuk. Historičari se razilaze koliki je iznos kojim je hzr. Osman finansirao dotični pohod. Ibn Hišam i Ibn Kesir navode, a tako stoji i u hadisima, kako je uložio 1000 dinara (10.000 dirhema, 50 nisaba zekata, preko 500 hiljada KM, vrijednost 2000 ovaca).²¹ Salih Šami spominje isto 1000 dinara, ali naglašava: “Ne računajući deve, potrepštine i *što se odnosi na njih*”.²² Belazuri govori o većoj cifri: “Tako ih je opremio sa 70 hiljada.”²³ To znači, 70 hiljada dirhema (7000 dinara, 350 nisaba zekata, preko 3,5 miliona KM, vrijednost 14 000 ovaca). Drugi autori navode i drugačije iznose:

Kelbi: 1.000 deva (10.000 dinara, 500 nisaba zekata, preko 5 miliona KM, vrijednost 20 hiljada ovaca) sa svom opremom.²⁴

Katade: 1.000 deva i 70 konja (12.800 dinara, 640 nisaba zekata, preko 6,4 miliona KM, vrijednost 25.600 ovaca).²⁵ Ibn Asakir i Muhibbuddin et-Taberi, prenose od Huzejfe: 10.000 dinara (500 nisaba zekata, preko 5 miliona KM, vrijednost 20.000 ovaca).²⁶

Taberani: 200 deva sa svom opremom i 200 ukija zlata (3.400 dinara, 170 nisaba zekata, preko 1,7 miliona KM, vrijednost 6. 800 ovaca).²⁷

O ovome hzr. Osmanovom hajratu govori veliki broj predaja. Mi ćemo u nastavku spomenuti samo četiri rivajeta.

20 Tebuk je pokrajina na krajnjem sjeverozapadu Arabijskog poluotoka (i S. Arabije) i predstavlja najsjevernije krajeve veće oblasti Hidžaz. Tebuk se graniči, na zapadu, s Crvenim morem i Akabskim zalivom, na sjeveru s Jordanom, na istoku s Hailom (sjeverni dio Nedžda) i Dževfom, drugim saudijskim regionima, te na jugu s ostatkom Hidžaza. Glavni grad pokrajine nosi isti naziv Tebuk i danas ima skoro milion stanovnika. Pokrajina je bila poprište posljednjeg i najmasovnijeg Poslanikova vojnog pohoda. Naime, čuvši glasine o velikoj bizantskoj vojsci koja se spremala da ga napadne, Muhammed, a.s., u redžebu 9. god. po Hidžri (oktobar/novembar 630. godine), poveo je vojsku od 30.000 muslimana na Tebuk da se suprotstavi bizantskoj invaziji. No, pokazalo se da glasine nisu bile tačne. Tako se Poslanik, a.s., vratio nazad u Medinu, nakon što je proveo dvadeset dana u oblasti i sklopio sporazume s oblasnim plemenima.

21 Ibn Kesir, *El-Bidaje ve en-nihaje*, sv. 5, str. 4.

22 Es-Salih eš-Šami, *Subul el-huda ve er-rešad*, sv. 5, str. 435.

23 El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, Dar el-Fikr, Bejrut, 1996, sv. 5, str. 494.

24 *Es-Sahih min sire en-Nebij el-A'zam*, www.mezan.net/sayed_amei/books/s_nabi/29/05.html, 7. 6. 2022, 16:09.

25 Muhibbuddin et-Taberi, *Er-Rijad en-nedire fi menakib el-ašere*, Dar el-Kutub el-ilmijje, Bejrut, sv. 3, str. 17; Ibn Abdulberri, *El-Istiab fi ma'rifet el-ashab*, sv. 3, str. 1040; El-Mizzi, *Tehzib el-kemal fi esma' er-ridžal*, Muessese er-Risale, Bejrut, 1980, sv. 19, str. 450.

26 Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 39, str. 65; Muhibbuddin et-Taberi, *Er-Rijad en-nedire fi menakib el-ašere*, sv. 3, str. 17.

27 Ed-Dijarbekri, *Tarih el-hamis fi ahval enfus en-nefis*, Dar Sadir, Bejrut, sv. 2, str. 123.

Kesir, štićenik Abdurrahmana ibn Semure ibn Abdurrahmana ibn Semure, prenosi: "Osman je došao Vjerovjesniku, a.s., a u njegovu rukavu je bilo hiljadu dinara (zlatnika). Onda je istresao dinare u Vjerovjesnikovo krilo." Abdurrahman dalje prenosi: "Tako sam vidio Vjerovjesnika, a.s., kako okreće dinare u svome krilu i govori dva puta: 'Osmanu neće naštetiti šta bude radio nakon ovog dana.'"²⁸

Abdurrahman ibn Habbab es-Sulemi prenosi: "Allahov Poslanik, a.s., držao je hutbu, pa je motivaciono besjedio o Džejšul-usre (Vojsci muke, tj. vojsci za pohod na Tebuk). Stoga je Osman ibn Affan kazao: 'Ja preuzimam dužnost za stotinu deva s njihovim podsedlicama i samarima.'" Abdurrahman dalje prenosi: "Onda je Poslanik motivaciono besjedio. Na to je Osman kazao: 'Ja preuzimam dužnost za stotinu drugih s njihovim podsedlicama i samarima.'" Abdurrahman dalje prenosi: "Zatim je Poslanik sišao jednu stepenicu na minberu, pa je motivaciono besjedio. Na to je Osman kazao: 'Ja preuzimam dužnost za stotinu drugih s njihovim podsedlicama i samarima.'" Abdurrahman dalje prenosi: "Tako sam vidio Vjerovjesnika, a.s., kako govori, pomjerajući ovako ruke, kao čovjek koji se čudi: 'Osman nije odgovoran za ono što uradi nakon ovoga.'"²⁹

Ebu Seleme ibn Abdurrahman ibn Avf prenosi kako se Osman, r.a., pojavio iznad zavjerenika, kada su ga opkolili. Tada im je kazao: "Zaklinjem Allahom onoga čovjeka koji je čuo Allahova Poslanika, a.s., kako govori na Dan planine (tj. dan Bitke na Uhudu), kada se planina zatresla, pa ju Poslanik udario svojom nogom. Tada je kazao: 'Smiri se! Naime, zaista su na tebi samo Vjerovjesnik, Istinoljubivi (Siddik) i šehid.' Inače, ja sam bio zajedno s njim. Tako su se ljudi zakleli Osmanu. Onda je Osman kazao: 'Zaklinjem Allahom onoga čovjeka koji je svjedočio kada je Allahov Poslanik, a.s., kazao na dan bej'atur-Ridvan (prisege Ridvan). Ovo je Allahova ruka, a ovo je Osmanova ruka.' Tako su se ljudi zakleli Osmanu. Potom

28 Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, sv. 6, str. 67, br. 3701; Ahmed, *El-Musned*, sv. 34, str. 231, br. 20630; Id., *Fedail es-sahabe*, sv. 1, str. 457, br. 738; El-Hakim, *El-Mustedrek*, Dar el-Kutub el-ilmijje, Bejrut, 1990, sv. 3, str. 110, br. 4553; Ibn Ebu Asim, *Es-Sunne*, sv. 2, str. 587, br. 1279; Ebu Bekr Ibn el-Hallal, *Es-Sunne*, Dar Er-Raje, Rijad, 1989, sv. 2, str. 320, br. 403; Et-Taberani, *El-Mu'džem el-evsat*, sv. 6, str. 235, br. 6281, sv. 9, str. 94, br. 9226; Ebu Nuajm, *Hilje el-evlija*, Es-Seade, Kairo, 1974, sv. 1, str. 59, sv. 6, str. 133; Et-Tujuri, *Et-Tujurijjat*, Mektebe Edva' es-selef, Rijad, 2004, sv. 1, str. 100-101, br. 81.

29 Ahmed, *El-Musned*, sv. 27, str. 247, br. 16696; Ibn Ebu Asim, *El-Ahad ve el-mesani*, Dar er-Raje, Rijad, 1991, sv. 3, str. 102, br. 1419; Id., *Es-Sunne*, sv. 2, str. 587, br. 1280; Ebu Nuajm, *Hilje el-evlija*, sv. 1, str. 58.

je Osman kazao: ‘Zaklinjem Allahom onoga čovjeka koji je čuo Allahova Poslanika, a.s., na dan Džejšul-usre (Vojske muke, tj. dan pripreme za pohod na Tebuk), kako govori: ‘Ko će udijeliti sadaku koja je primljena (kabal)?’ Stoga sam opremio pola vojske iz svoga imetka. Tako su se ljudi zakleli Osmanu. Zatim je Osman kazao: ‘Zaklinjem Allahom onoga čovjeka koji je čuo Allahova Poslanika, a.s., kako govori: ‘Ko proširi ovu džamiju, konačit će u Džennetu.’ Stoga sam ja kupio (zemljište) iz svoga imetka. Tako su se ljudi zakleli Osmanu. Onda je Osman kazao: ‘Zaklinjem Allahom onoga čovjeka koji je svjedočio kada se Rume prodavao (tj. voda iz njega prodavala). Stoga sam kupio Rume iz svoga imetka, te ga učinio dostupnim putniku namjerniku.’ Tako su se ljudi zakleli Osmanu.’³⁰

Sumame ibn Hazn el-Kušejri prenosi: “Bio sam u kući, kada se Osman pojavio iznad njih (tj. iznad zavjerenika). Tada je kazao: ‘Dovedite mi vašu dva druga koji su vas okupili protiv mene!’ El-Kušejri, dalje, prenosi: Tako su njih dvojica dovedeni kao da su dvije deve ili kao da su dva magarca. Onda se Osman pojavio iznad njih, pa je pitao: Zaklinjem vas Allahom i islamom! Da li znate kako je Allahov Poslanik, a.s., došao u Medinu, a u njoj nije bilo pitke vode pored bunara Rume (Bi’r Rum), pa je Allahov Poslanik, a.s., pitao ko će kupiti bunar Rume, pa će staviti njegovo vedro zajedno s vedrima muslimana, u zamjenu za bolje od toga za sebe u Džennetu? Tako sam ja kupio taj bunar iz glavnine svoga imetka. No, vi meni danas branite da pijem iz njega, pa ja pijem vodu iz mora?’ Oni su odgovorili: ‘Gospodaru naš, znamo!’ Zatim je Osman pitao: ‘Zaklinjem vas Allahom i islamom! Da li znate kako je džamija bila tijesna za svoje džematlije, pa je Allahov Poslanik, a.s., pitao ko će kupiti komad zemlje od te i te porodice, pa ga dodati u džamiju, u zamjenu za bolje od toga za sebe u Džennetu? Tako sam ja kupio taj komad zemlje iz glavnine svoga imetka. No, vi meni danas zabranjujete da u njoj klanjam dva rekata?’ Oni su odgovorili: ‘Gospodaru naš, znamo!’ Osman je pitao: ‘Zaklinjem vas Allahom i islamom! Da li znate kako sam pripremio Džejšul-usre (Vojsku muke, tj. vojsku za pohod na Tebuk) iz svoga imetka?’ Oni su odgovorili: ‘Gospodaru naš, znamo!’ Potom je Osman pitao:

³⁰ En-Nesai, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 6, str. 145, br. 6403; Id., *Es-Sunen*, sv. 6, str. 236, br. 3609; Ahmed, *El-Musned*, sv. 1, str. 478, br. 420; Id., *Fedail es-sahabe*, sv. 1, str. 463, br. 751, str. 495, br. 805; Ed-Darekutni, *Es-Sunen*, sv. 5, str. 353-354, br. 4443.

‘Zaklinjem vas Allahom i islamom! Da li znate kako je Allahov Poslanik, a.s., bio na mekanskom Sebiru³¹, a zajedno s njim su bili Ebu Bekr, Omer i ja? Onda se planina uzdrmla, pa su njene stijene počele da padaju u kotlinu.’ Kušejri dalje prenosi da je tada Poslanik udario u planinu nogom i kazao: ‘Smiri se, Sebiru! Naime, doista su na tebi Vjerovjesnik, Istino-ljubivi (Siddik) i dva šehida.’ Oni su odgovorili: ‘Gospodaru naš, znamo!’ Osman je kazao tri puta: ‘Allahu ekber (Allah je najveći)! Posvjedočili su, tako mi Gospodara Kabe! Ja sam doista šehid.’³²

Ebu Abdurrahman es-Sulemi prenosi kako je Osman, r.a., kada je bio opkoljen, stao iznad njih (tj. iznad zavjerenika) i pitao: “Zaklinjem vas Allahom, a jedino pitam ashabe Vjerovjesnika, a.s., zar ne znate kako je Allahov Poslanik, a.s., kazao: ‘Ko iskopa bunar Rume (Bi’r Rum), dobit će Džennet.’ Onda sam ga ja iskopao? Zar ne znate da je on kazao: Ko opremi Džejšul-usre (Vojsku muke, tj. vojsku za pohod na Tebuk), dobit će Džennet. Onda sam je ja opremio? Sulemi dalje prenosi, kako su oni potvrdili, kako je on kazao istinu...”³³

Talha ibn Ubejdullah, r.a.

Hazreti Talha ibn Ubejdullah (595-656)³⁴ pripada kurejšijskoj porodici Tejmija (Benu Tejm). Istaknuti je ashab. Spada u prvih osam muslimana. Bio je jedan od rijetkih pismenih ljudi u džahiljetu. Stoga ne treba da čudi da je bio i pisar Objave. Jedan je od deseterice ashaba kojima je još

31 Sebir je planinski lanac kod Mekke. Sastoji se od osam planina: 1. Sebir el-Esbire (lijevo od puta ka Arefatu); 2. Sebir Gajna’ (najveća planina koja se nalazi nasuprot planine Hira/Nur); 3. Sebir el-E’aredž (na putu ka Arefatu); 4. Sebir en-Nas’ (kod Muzdelife, lijevo od puta ka Mini); 5. Sebir el-Ahdar (u mjesto El-Hadra’, na putu ka Mini); 6. Sebir en-Nehil (poznata i kao El-Ukhuvane, na njoj se nalazi Es-Senijje el-Hadra’); 7. Sebir ez-Zendž (u donjem dijelu Mekke, poznata i kao Džebel en-Nubijj – Nubijska planina, Planina Nubijaca); 8. Sebir el-Ahdeb (kod Mine, nalazi se u blizini Sebir el-Esbire, nasuprot Mesdžidul-Hajf, lijevo od puta prema Arefatu).

32 Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, sv. 6, str. 68, br. 3703; En-Nesai, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 6, str. 144, br. 6402; Id., *Es-Sunen*, sv. 6, str. 235, br. 3608; Et-Tahavi, *Šerh muškil el-asar*, Muessese er-Risale, Bejrut, 1994, sv. 13, str. 14-18, br. 5019; Ed-Darekutni, *Es-Sunen*, sv. 5, str. 348-352, br. 4437-4441; El-Bejhaki, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 6, str. 277, br. 1936.

33 El-Buhari, *Es-Sahih*, Dar Tavk en-nedžat, Bejrut, 2001, sv. 4, str. 13, br. 2778; Ed-Darekutni, *Es-Sunen*, sv. 5, str. 355, br. 4447; El-Bejhaki, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 6, str. 276, br. 1933.

34 Vidi detaljnije o hzr. Talhinoj biografiji: Ez-Zehebi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 293-297; Id., *Sijer e’lam en-nubela’*, sv. 1, str. 23-40; Hafiz Esdrem, *Talha ibn Ubejdullah*, Meberre el-al ve el-ashab, Kuvajt, 2014; Salah Nedžib ed-Dekk, *El-Mudžahid el-dževad Talha ibn Ubejdullah*, Ensar es-Sunne, Belbis, 2017; Muavvad Muhammed Abdullah, *Talha ibn Ubejdullah, r.a.*, Dar el-Ilm ve el-Iman, Kefrusšejh, 2010.

za života obećan Džennet (*ašere mubeššere*). Učestvovao je u radu šure u doba prve trojice pravednih halifa.

Bogatstvo koje je hzr. Talha posjedovao se procjenjuje na oko 30 miliona dirhema, ili 3 miliona dinara. To je preko 1,5 milijardi KM, odnosno 150 hiljada nisaba zekata. Ili, bolje rečeno, 5 miliona ovaca se moglo kupiti za taj imetak.³⁵

Navedeni iznos potvrđen je u literaturi. Tako, historičari bilježe, a na osnovu izjave njegova unuka Ibrahima ibn Muhammeda ibn Talhe, kako je hzr. Talha ostavio nekretnina, pokretnina i novca u vrijednosti od 30 miliona dirhema. Konkretno, među njegovom ostavštinom je 2,2 miliona dirhema (220 hiljada dinara, 11.000 nisaba zekata, preko 110 miliona KM, vrijednost 440 hiljada ovaca), te 200 hiljada dinara (2 miliona dirhema, 10.000 nisaba zekata, preko 100 miliona KM, vrijednost 400 hiljada ovaca).³⁶ Slično prenosi i Ummu Jahja: "Ubijen je Talha ibn Ubejdullah, Allah mu se smilovao, a u rukama njegova rizničara je bilo hiljadu hiljada (milijon) dirhema (srebrenjaka) i dvjesto hiljada dinara (zlatnika). Njegovi zemljišni posjedi i nekretnine su procijenjeni na trideset hiljada hiljada (milijona) dirhema."³⁷

Zanimljivi su podaci o hzr. Talhinim приходима. Tako je zabilježeno kako je godišnje prihodovao od svojih nekretnina u Iraku 100 hiljada dirhema (10 hiljada dinara, 500 nisaba zekata, preko 5 miliona KM, vrijednost 20 hiljada ovaca).³⁸ Prema drugim podacima, iz Iraka je dobijao godišnje između 400 i 500 hiljada dirhema (između 40 i 50 hiljada dinara, između 2000 i 2500 nisaba zekata, između 20 i 25 miliona KM, vrijednost između 80 i 100 hiljada ovaca).³⁹ Procijenjeno je kako su njegovi

35 Treba naglasiti kako ovo nije konačna procjena imućstva hzr. Talhe, budući da dotičnom procjenom nije obuhvaćen cijeli imetak, isto kao što je maloprije bio slučaj sa bogatstvom hzr. Osmana.

36 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 222; El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, sv. 10, str. 125; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 25, str. 120; Ebu el-Feredž Ibn el-Dževzi, *El-Muntezam fi tarih el-muluk ve el-umem*, Dar el-Kutub el-ilmijje, Bejrut, 1992, sv. 5, str. 114; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 251; El-Mizzî, *Tehzib el-kemal fi esma' er-ridžal*, sv. 13, str. 423.

37 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 222; El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, sv. 10, str. 125; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 25, str. 120; Ebu el-Feredž Ibn el-Dževzi, *El-Muntezam fi tarih el-muluk ve el-umem*, sv. 5, str. 114; El-Mizzî, *Tehzib el-kemal fi esma' er-ridžal*, sv. 13, str. 423; Ez-Zehebi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 297.

38 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 221; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 25, str. 103; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 251.

39 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 221; El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, sv. 10, str. 124; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 25, str. 101-102; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 250; Muhibbuddin et-Taberi, *Er-Rijad en-nedire fi menakib el-ašere*, sv. 4, str. 262; Ez-Zehebi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 296; Id., *Sijer el'am en-nubela'*, sv. 1, str. 32; Es-Safedi, *El-Vafi bi el-vefejat*, sv. 16, str. 273.

dnevni prihodi prelazili 1000 dirhema (100 dinara, 5 nisaba zekata, preko 50 hiljada KM, vrijednost 200 ovaca).⁴⁰

Svakako, postoje i druge procjene imetka hzr. Talhe. Tako neki historičari bilježe da je Amr ibn el-As, r.a., kazao kako je Talha, r.a., ostavio iza sebe 100 kantara zlata.⁴¹ To je 30.000 funti (ratlova) zlata, odnosno 12.500 kg zlata (12,5 tona, 136 462,88 nisaba zekata), što vrijedi danas preko 1,36 milijardi KM. Treći opet navode kako je Talha ostavio u nasljedstvo 300 tovara zlata.⁴² Ako protumačimo da se ovdje pod 300 tovara misli na težinsku mjeru, onda je to 90.000 funti (ratlova) zlata, odnosno 37.500 kg zlata (37,5 tona, 409 388,64 nisaba zekata), što vrijedi danas preko 4,1 milijardu KM.

Talha, r.a., obradovan je Džennetom još za svoga života zbog velike darežljivosti, finansijskog pomaganja mlade muslimanske zajednice i pokazanog junaštva u Vjerovjesnikovim pohodima. Već tokom Bitke na Uhudu⁴³ 3. god. po Hidžri (625. godine), hzr. Talhi je Džennet obećan, pošto je bio jedan od rijetkih koji se nisu odvajali od Muhammeda, a.s., i koji nisu ustuknuli, kada su kurejšijski mušrici krenuli u kontranapad. Štaviše, u bici je, braneći Vjerovjesnika, a.s., zadobio više desetina rana (24⁴⁴, 37⁴⁵ ili 75 rana⁴⁶), usljed čega mu se i ruka osušila. O tome govore i predaje. Tako Zubejr ibn Avvam, r.a., prenosi: "Vjerovjesnik, a.s., na dan Uhuda imao je na sebi dva oklopa. Onda se htio popeti na stijenu. No, nije mogao. Stoga je Talha čučnuo ispod njega. Tako se Vjerovjesnik, a.s.,

40 Ibn Kutejbe ed-Dineveri, *El-Mearif*, sv. 1, str. 231; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 250; Ez-Zehebi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 296.

41 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 222; Ebu el-Feredž Ibn el-Dževzi, *El-Muntezam fi tarih el-muluk ve el-unem*, sv. 5, str. 114; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 251.

42 Ez-Zehebi, *Sijer e'lam en-nubela'*, sv. 1, str. 40; El-Fasi, *El-Ikd es-semin fi tarih el-beled el-emin*, Dar el-Kutub el-ilmijje, Bejrut, 1998, sv. 4, str. 299.

43 Uhud je planina sjeverno od Medine. Visoka je 1077 m. U podnožju ove planine 7. ševvala 3. god. po Hidžri (23. mart 625. godine) odigrala se poznata Bitka na Uhudu.

44 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 217; El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, sv. 10, str. 122; Ebu el-Feredž Ibn el-Dževzi, *El-Muntezam fi tarih el-muluk ve el-unem*, sv. 5, str. 113; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 246; Ez-Zehebi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 294; Id., *Sijer e'lam en-nubela'*, sv. 1, str. 32.

45 El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, sv. 10, str. 122; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 25, str. 79; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 246; Muhibbuddin et-Taberi, *Er-Rijad en-needire fi menakib el-ašere*, sv. 4, str. 254.

46 Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 25, str. 79; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 246.

uspinjao sve dok se nije uspravio na stijeni. Zubejr dalje prenosi da je čuo Vjerovjesnika, a.s., kako (tada) govori: “Talhi je obećan Džennet.”⁴⁷

Zubejr ibn Avvam, r.a.

Hazreti Ez-Zubejr ibn el-Avvam (594-656)⁴⁸ pripada kurejšijskoj porodici Esedija (Benu Esed). Istaknuti je ashab. Vjerovjesnikov je tečić, tj. sin njegove tetke Safije ibn Abdulmuttalib. Spada u prvih osam muslimana. Bio je jedan od rijetkih pismenih ljudi u doba džahilijeta. Stoga ne treba čuditi da je bio i pisar Objave. Jedan je od deseterice ashaba kojima je još za života obećan Džennet (*ašere mubeššere*). Učestvovao je u muslimanskom osvajanju Perzije, Egipta, Šama, Sudana i Libije, kao i u radu šure u vrijeme prve trojice pravednih halifa.

Bogatstvo koje je hzr. Zubejr posjedovao procjenjuje se na oko 52 miliona dirhema ili 5 miliona i 200 hiljada dinara. To je preko 2 milijarde i 600 miliona KM, odnosno 260 hiljada nisaba zekata. Ili bolje rečeno, 10 miliona i 400 hiljada ovaca moglo se kupiti za taj imetak.⁴⁹

Spomenuta brojka je navedena u literaturi. Tako muhaddisi i historičari bilježe kako je hzr. Zubejr iza sebe ostavio imovinu čija cjelokupna vrijednost dostiže 50 miliona dirhema (5 miliona dinara, 250 hiljada nisaba zekata, preko 2,5 milijarde KM, vrijedno 10 miliona ovaca) i 200 hiljada dinara (2 miliona dirhema, 10 hiljada nisaba zekata, preko 100 miliona KM, vrijednost 400 hiljada ovaca). Nakon što su iz njegovog imetka podmireni dugovi (podmirenje dugova je trajalo čak četiri godine) i iz ostatka izdvojena trećina za oporukoprimatele, zaostavština je

47 Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, sv. 3, str. 253, br. 1692, sv. 6, str. 95, br. 3738; Ahmed, *El-Musned*, sv. 3, str. 33, br. 1417; Id., *Fedail es-sahabe*, sv. 2, str. 743-744, br. 1288-1290; Ibn Hibban, *Es-Sahih*, Muessese Er-Risale, Bejrut, 1993, sv. 15, str. 436, br. 6979; Ibn Ebu Šejbe, *El-Musannef*, sv. 6, str. 376, br. 32160; Ibn Ebu Asim, *Es-Sunne*, sv. 2, str. 612, br. 1397-1398; El-Bezzar, *El-Musned*, sv. 3, str. 188, br. 972; Ebu Ja'la, *El-Musned*, sv. 2, str. 33, br. 670; Eš-Šaši, *El-Musned*, sv. 1, str. 94, br. 31; El-Adžurri, *Eš-Šeria*, sv. 5, str. 2291, br. 1774; El-Hakim, *El-Mustedrek*, sv. 3, str. 28, br. 4312, str. 421, br. 5602-5603, str. 423, br. 5610; El-Lalikai, *Šerh usul itikad ehl es-sunne ve el-džemaa*, Dar Tajbe, Rijad, 2003, sv. 8, str. 1492, br. 2709; El-Bejheki, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 6, str. 601, br. 13099, sv. 9, str. 80, br. 17932; El-Begavi, *Šerh es-sunne*, sv. 14, str. 119-120, br. 3915.

48 Vidi detaljnije o hzr. Zubejrovoj biografiji: Ez-Zehebi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 279-285; Id., *Sijer e'lam en-nubela'*, sv. 1, str. 41-67; Ibn el-Mibred, *Mahd el-meram fi fedail Ez-Zubejr ibn el-Avvam*, Letaif li en-nešr el-kutub ve er-resail el-ilmijje, Kuvajt, 2013; Džemil Ibrahim Habib, *Sire Ez-Zubejr ibn el-Avvam ve mevakifuhu min mearik et-tahrir ve el-futuhat el-arebijje el-islamijje*, Dar el-Arebijje li el-mevsuat, Bejrut, 1985; Fatima Hanim Taha, *Ez-Zubejr ibn el-Avvam: Faris el-islam*, Dar el-Mearif, Kairo, 2007.

49 Treba naglasiti kako ovo nije konačna procjena hzr. Zubejrova imućstva, budući da dotičnom procjenom nije obuhvaćen cijeli imetak, isto kao što je maloprije bio slučaj s bogatstvom hzr. Osmana.

podijeljena njegovim nasljednicima: njegovoj djeci i suprugama. Inače, Zubejr, r.a., imao je četiri žene. Tako je svaka od njih dobila 1,2 miliona dirhema (120 hiljada dinara, 6 hiljada nisaba zekata, preko 60 miliona KM, vrijednost 240 hiljada ovaca). Budući da, prema šerijatskom nasljednom pravu (feraižu), suprugama pripada 1/8, odnosno svakoj od njih 1/32, ukoliko ih je bilo četiri, dolazimo do zaključka da je ostavština koja je dijeljena baštinicima 660. godine iznosila 38,4 miliona dirhema (3,84 miliona dinara, 192 hiljade nisaba zekata, preko 1,92 milijarde KM, vrijednost 7,68 miliona ovaca). Ako uzmemo u obzir da je jedna trećina nasljedstva dodijeljena oporukoprimateeljima, dolazimo do ukupne brojke od 57,6 miliona dirhema (5,76 miliona dinara, 288 hiljada nisaba zekata, preko 2,88 milijarde KM, vrijednost 11,52 miliona ovaca).

Muhaddisi i historičari ističu kako hzr. Zubejr nije ostavio novac, ni dinare, ni dirheme, već nekretnine. Tačnije, njegovu zaostavštinu su činili, između ostalog: šuma, jedanaest kuća u Medini, dvije kuće u Basri, jedna kuća u Kufi, te kuća u Egiptu (vjerovatno Fustatu). O koliko se vrijednoj imovini radi dovoljno govori činjenica da je Zubejr, r.a., gore spomenutu šumu kupio za 170 hiljada dirhema (17 hiljada dinara, 850 nisaba zekata, preko 8,5 miliona KM, vrijednost 34 hiljade ovaca), dok ju je njegov sin Abdullah ibn Zubejr prodao za 1,6 miliona dirhema (160 hiljada dinara, 8 hiljada nisaba zekata, preko 80 miliona KM, vrijednost 320 hiljada ovaca). Tako Abdullah ibn ez-Zubejr, r.a., prenosi o hzr. Zubejrovoj zaostavštini: "...Onda je Ez-Zubejr, r.a., ubijen. On nije ostavio ni dinara (zlatnika), ni dirhema (srebrenjaka), već zemljišta. Među njima su: šuma, jedanaest kuća u Medini, dvije kuće u Basri, jedna kuća u Kufi i jedna kuća u Egiptu... Ibn ez-Zubejr dalje prenosi: Zubejr bijaše kupio dotičnu šumu za stotinu i sedamdeset hiljada (dirhema). Onda ju je Abdullah (Ibn ez-Zubejr) prodao za hiljadu hiljada (milijon) i šesto hiljada (dirhema)... Kada je Ibn ez-Zubejr završio sa izmirenjem Zubejrova duga, Zubejrovi sinovi su kazali: Razdijeli naše nasljedstvo između nas: Ibn ez-Zubejr je kazao: Ne, tako mi Allaha, neću vam razdijeliti sve dok u doba sezone (hadža) tokom četiri godine ne razglasim: Kome Zubejr bijaše nešto dugovao, neka nam dođe, pa ćemo mi izmiriti dug! Ibn ez-Zubejr dalje prenosi: Tako se svake godine oglašavao u doba sezone

(hadža). Kada su prošle četiri godine, razdijelio je nasljedstvo među njima. Inače, Zubejr je imao četiri žene. Kada je trećina otišla (na ime oporuke), tada je svakoj ženi pripalo hiljadu hiljada (milion) i dvjesto hiljada (dirhema). Tako je cjelokupna Zubejrova imovina iznosila 50 hiljada hiljada (milion) i dvjesto hiljada (dirhema).⁵⁰

Inače, Zubejr, r.a., obradovan je Džennetom još za svoga života zbog velike darežljivosti, finansijskog pomaganja mlade muslimanske zajednice i pokazanog junaštva u Vjerovjesnikovim pohodima.

Abdurrahman ibn Avf, r.a.

Hazreti Abdurrahman ibn Avf (581-654)⁵¹ također dolazi iz kurejšijske porodice Zuhrija (Benu Zuhra). Istaknuti je ashab. Spada u prvih osam muslimana. Bio je jedan od rijetkih pismenih ljudi u džahilijetu. Stoga ne treba da nas čudi da je bio i pisar Objave. Jedan je od deseterice ashaba kojima je još za života obećan Džennet (*ašere mubeššere*). Učestvovao je u muslimanskom osvajanju Perzije, kao i u radu šure u vrijeme prve trojice Pravednih halifa.

Bogatstvo koje je hzr. Abdurrahman posjedovao procjenjuje se na oko 38,4 miliona dirhema ili 3 miliona i 840 hiljada dinara. To je preko 1 milijarde i 920 miliona KM, odnosno 192 hiljade nisaba zekata. Ili, bolje rečeno, 7 miliona i 680 hiljada ovaca se moglo kupiti za taj imetak.⁵² Taj navedeni iznos je indirektno spomenut u literaturi. Tako, historičari navode kako je Abdurrahman ibn Avf, r.a., imao četiri žene, te kako se svaka od njih nagodila za 80 hiljada dinara (800 hiljada dirhema, 4000 nisaba zekata, preko 40 miliona KM, vrijednost 160 hiljada ovaca) radi svoga

50 El-Buhari, *Es-Sahih*, sv. 4, str. 87, br. 3129; Ibn Ebu Šejbe, *El-Musannef*, sv. 7, str. 543, br. 37814; Ebu Nuajm, *Hilje el-evlija*, sv. 1, str. 90-91; El-Bejheki, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 6, str. 467-468, br. 12682.

51 Vidi detaljnije o hzr. Abdurrahmanovoj biografiji: Ez-Zehabi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 210-214, sv. 5, str. 918; Id., *Sijer e'lam en-nubela*, sv. 1, str. 68-92; Alija et-Tantavi, Abdurrahman ibn Avf, Dar el-Fikr, Damask, 1997; Hašim es-Sejjid, *Abdurrahman ibn Avf fi alem es-sera*, autor, Doha, 2016; Abdullah el-Vezzan, *Miljardir es-sahabe Abdurrahman ibn Avf*, autor, Kuvajt, 2015; Muhammed Šerif Adnan es-Savvaif, *Abdurrahman ibn Avf, radijallahu anhu: El-Ganijj eš-šakir ve ahbar evladihi*, Mektebe el-Ubejkan, Rijad, 2000.

52 Treba naglasiti kako ovo nije konačna procjena hzr. Abdurrahmanova imućstva, budući da dotičnom procjenom nije obuhvaćen cijeli imetak, isto kao što je maloprije bio slučaj s imetkom hzr. Osmana.

udjela u nasljedstvu.⁵³ Slično se navodi i u predajama. Tako se Tumadir, žena Abdurrahmana ibn Avfa, r.a., u vrijeme hilafeta Osmana ibn Affana, r.a., nagodila sa drugim nasljednicima radi svoga udjela u muževljevoj zaostavštini, za 80.000 dinara (preko 32 miliona KM) ili 80.000 dirhema (preko 3,2 miliona KM).⁵⁴ S obzirom da, prema šerijatskom nasljednom pravu, suprugama pripada 1/8, odnosno svakoj od njih 1/32, ukoliko ih je bilo četiri, zaključujemo kako je ostavština koja je dijeljena baštinicima iznosila najmanje 25,6 miliona dirhema (2,56 miliona dinara, 128 hiljada nisaba zekata, preko 1,28 milijarde KM, vrijednost 5,12 miliona ovaca). Ako uzmemo u obzir da je jedna trećina nasljedstva dodijeljena oporokoprimatejima, dolazimo do ukupne brojke od, najmanje, 38,4 miliona dirhema (3,84 miliona dinara, 192 hiljade nisaba zekata, preko 1,92 milijarde KM, vrijednost 7,68 miliona ovaca).

Međutim, neki historičari spominju kako su Avfove žene dobile veće iznose. Tako, Salih ibn Ibrahim ibn Abdurrahman ibn Avf, Ibn Avfov unuk, prenosi kako je Tumadir dobila 100.000 hiljada dinara, na ime 1/32 zaostavštine.⁵⁵ Ukoliko prihvatimo ovaj podatak kao tačan, onda dolazimo do zaključka da je Avfov imetak iznosio najmanje 48 miliona dirhema (4,8 miliona dinara, 240 hiljade nisaba zekata, preko 2,4 milijarde KM, vrijednost 9,6 miliona ovaca).

Među Ibn Avfovom ostavštinom, pored gotovine, bilo je i hiljadu deva (10.000 dinara), stotinu konja (4000 dinara) i tri hiljade ovaca (1500 dinara).⁵⁶ Dakle, radi se o stoci koja dostiže vrijednost 15.500 dinara (155 hiljada dirhema, 775 nisaba zekata, preko 7,75 miliona KM, vrijednost 31 hiljadu ovaca).

53 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 136; El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, sv. 10, str. 38; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 35, str. 303-304; Ibn el-Esir, *Usd el-gabe fi ma'rife es-sahabe*, Dar el-Fikr, Bejrut, 1989, sv. 1, str. 381; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 20; En-Nevevi, *Tehzib el-esma' ve el-lugat*, Dar el-Kutub el-ilmijje, Bejrut, sv. 1, str. 302; Ez-Zehabi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 214; Ibn Kesir, *El-Bidaje ve en-nihaje*, sv. 7, str. 164; El-Fasi, *El-Ikd es-semin fi tarih el-beled el-emin*, sv. 5, str. 50.

54 Seid ibn Mensur, *Es-Sunen*, Ed-Dar es-Selefijje, Bombaj, 1982, sv. 2, str. 66-67, br. 1959.

55 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 136; El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, sv. 10, str. 38-39; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 35, str. 303; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 20; Ez-Zehabi, *Sijer e'lam en-nubela'*, sv. 1, str. 90.

56 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 136; El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, sv. 10, str. 38; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 35, str. 305; Ibn el-Esir, *Usd el-gabe fi ma'rife es-sahabe*, sv. 1, str. 381; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 20; En-Nevevi, *Tehzib el-esma' ve el-lugat*, sv. 1, str. 302; Ibn Kesir, *El-Bidaje ve en-nihaje*, sv. 7, str. 164; El-Fasi, *El-Ikd es-semin fi tarih el-beled el-emin*, sv. 5, str. 50.

Abdurrahman ibn Avf, r.a., trećinu svoga ogromnog imetka je uvasijetio većem broju oporukoprimatelja. Tako je zavještao 50 hiljada dinara (500 hiljada dirhema, 2,5 hiljada nisaba zekata, preko 25 miliona KM, vrijednost 100 hiljada ovaca) za potrebe na Allahovu putu.⁵⁷ Učesnicima Bedra je oporučio 40.000 dinara, tačnije svakom učesniku po 400 dinara, a bilo ih je još ostalo 100 u životu.⁵⁸ Također, uvasijetio je 1000 konja za svrhe na Allahovu putu.⁵⁹

Abdurrahman ibn Avf, r.a., obradovan je Džennetom još za svoga života zbog velike darežljivosti, finansijskog pomaganja mlade muslimanske zajednice i pokazanog junaštva u Vjerovjesnikovim pohodima. Kako navode historičari, hzr. Abdurrahman je obaviješten da je postao dženetlija onda kada je cijeli svoj trgovački karavan darovao muslimanima. Naime, on je u Poslanikovo doba više puta značajno potpomogao muslimansku zajednicu. Tako je prvo udijelio četiri hiljade dirhema (400 dinara, 20 nisaba zekata, preko 200 hiljada KM, vrijednost 800 ovaca), što je tada predstavljalo pola njegova imetka. Onda je udijelio 40 hiljada dirhema (4 hiljade dinara, 200 nisaba zekata, preko 2 miliona KM, vrijednost 8 hiljada ovaca), zatim 40 hiljada dinara (400 hiljada dirhema, 2 hiljade nisaba zekata, preko 20 miliona KM, vrijednost 80 hiljada ovaca), pa 500 konja (20 hiljada dinara, 200 hiljada dirhema, hiljadu nisaba zekata, preko 10 miliona KM, vrijednost 40 hiljada ovaca). Vrhunac njegove darežljivosti dogodio se kada je poklonio cijeli svoj trgovački karavan, koji

57 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 136; El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, sv. 10, str. 38; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 35, str. 299; Ebu el-Feredž Ibn el-Dževzi, *El-Muntezam fi tarih el-muluk ve el-umem*, sv. 5, str. 34; Ibn el-Esir, *Usd el-gabe fi ma'rife es-sahabe*, sv. 3, str. 380; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 20; En-Nevevi, *Tehzib el-esma' ve el-lugat*, sv. 1, str. 302; Muhibbuddin et-Taberi, *Er-Rijad en-ndire fi menakib el-ašere*, sv. 4, str. 311; Ez-Zehebi, *Sijer e'lam en-nubela'*, sv. 1, str. 90; El-Fasi, *El-Ikd es-semin fi tarih el-beled el-emin*, sv. 5, str. 50.

58 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 136; El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, sv. 10, str. 38; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 35, str. 299-300; Ebu el-Feredž Ibn el-Dževzi, *El-Muntezam fi tarih el-muluk ve el-umem*, sv. 5, str. 34; Ibn el-Esir, *Usd el-gabe fi ma'rife es-sahabe*, sv. 3, str. 380; Sibte Ibn el-Dževzi, *Mir'at ez-zeman fi tevarih el-e'jan*, sv. 6, str. 20; En-Nevevi, *Tehzib el-esma' ve el-lugat*, sv. 1, str. 302; Muhibbuddin et-Taberi, *Er-Rijad en-ndire fi menakib el-ašere*, sv. 4, str. 311; Ez-Zehebi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 214; Id., *Sijer e'lam en-nubela'*, sv. 1, str. 90; El-Fasi, *El-Ikd es-semin fi tarih el-beled el-emin*, sv. 5, str. 50.

59 Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 35, str. 300; Ibn el-Esir, *Usd el-gabe fi ma'rife es-sahabe*, sv. 3, str. 380; En-Nevevi, *Tehzib el-esma' ve el-lugat*, sv. 1, str. 302; Ez-Zehebi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 214; Id., *Sijer e'lam en-nubela'*, sv. 1, str. 90; El-Fasi, *El-Ikd es-semin fi tarih el-beled el-emin*, sv. 5, str. 50.

se vraćao s poslovnog putovanja iz Šama (Levanta⁶⁰). Tako Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi: Abdurrahman ibn Avf je u doba Allahova Poslanika, a.s., udijelio polovinu svoga imetka – četiri hiljade dirhema (srebrenjaka). Onda je udijelio četrdeset hiljada dirhema. Potom je udijelio četrdeset hiljada dinara (zlatnika), pa petsto konja na Allahovu putu. Zatim mu je došla karavana od trgovine u Šamu. Tako ju je on predao Allahovu Poslaniku, a.s., pa je Vjerovjesnik, a.s., dovio da on dobije Džennet. Tada je Džibril sišao i kazao: ‘Doista ti Allah šalje selam i veli prenesi selam Abdurrahmanu i obraduj ga Džennetom.⁶¹

Sa’d ibn Ebu Vekkas, r.a.

Hazreti Sa’d ibn Ebu Vekkas (595/599-675)⁶² pripada kurejšijskoj porodici Tejmija (Benu Tejm). Istaknuti je ashab. Spada u prvih osam muslimana. Bio je jedan od rijetkih pismenih ljudi u džahilijetu. Stoga ne treba da nas čudi što je bio i pisar Objave. Jedan je od deseterice ashaba kojima je još za života obećan Džennet (*ašere mubeššere*). Učestvovao je u muslimanskom osvajanju Perzije kao glavnokomandujući. Naročito su značajne njegove pobjede u bici kod Kadisije⁶³ 636. i bici kod Nehavenda⁶⁴ 642. godine.

Sudjelovao je i u radu šure u vrijeme prve trojice pravednih halifa.

Bogatstvo koje je h. Sa’d posjedovao procjenjuje se na, najmanje, 250 hiljada dirhema, ili 25 hiljada dinara. To je preko 12,5 miliona KM,

60 Šam, u bukvalnom prijevodu, sjeverna zemlja, lijeva zemlja, ili Levant, kako je poznat u Evropi. poznata je oblast koja se nalazi između Anadolije na sjeveru, Iraka na istoku, Arabije i Sinaja na jugu, te Sredozemlja na zapadu. Dakle, oblast Šama čine današnji Jordan, Palestina, Izrael, Liban, Sirija i turska pokrajina Hataj sa gradovima Antakija, Iskenderun i dr.

61 Muhibbuddin et-Taberi, *Er-Rijad en-nedire fi menakib el-ašere*, sv. 4, str. 311-312.

62 Vidi detaljnije o hzr. Sa’dovoj biografiji: *Ez-Zehebi, Tarih el-islam*, sv. 2, str. 490-495, sv. 5, str. 918; Id., *Sijer e’lam en-nubela’*, sv. 1, str. 92-124; Salah Abdulfettah el-Halidi, *Sa’d ibn Ebu Vekkas: Es-Sebbak li el-islam, el-mubeššer bi el-dženne ve el-kaid el-mudžahid*, Dar el-Kalem, Damask, 2003; Bessam el-Aseli, *Sa’d ibn Ebu Vekkas*, Dar en-Nefais, Bejrut, 2007; Amal Ived es-Sejjid Abdullah, *Sa’d ibn Ebu Vekkas: Hal er-Resul ve fatih eš-šerk*, Daire es-sekafe ve el-’ilam, Šarika, 2014.

63 Kadisija je povijesni grad u južnom Iraku, jugozapadno od Kufe i Hille. Kod Kadisije se 636. godine odigrala velika bitka između Islamske države i Sasanidskog (Perzijskog) carstva. Muslimansku vojsku prevodio je hzr. Sa’d ibn Ebu Vekkas, a sasanidsku vojskovođa Rustem Farohzad. Bitka se završila blistavom pobjedom muslimana, što im je omogućilo da zavladaju današnjim Irakom.

64 Nehavend je grad kod Hemedana (sjev. zap. Iran). Danas ima oko 75.000 stanovnika. U blizini grada dogodila se odlučujuća bitka između Hilafeta i Sasanidskog (Perzijskog) carstva. Muslimanima je komandovao hzr. Sa’d ibn Ebu Vekkas, a Sasanidima vojskovođa Piruz Husrev. Muslimanska vojska je izvojevala blistavu pobjedu i nanijela završni udarac Sasanidima.

odnosno 1250 nisaba zekata. Ili, konkretnije kazano, 50 hiljada ovaca moglo se kupiti za taj imetak.⁶⁵

U literaturi nalazimo potvrdu za navedeno bogatstvo. Tako Aiša bint Sa'd ibn Ebu Vekkas govori o imovini svoga oca: "Sa'd ibn Ebu Vekkas je poslao Mervanu ibn el-Hakemu zekat iz srži svoje imovine od pet hiljada dirhema (srebrenjaka). Inače, Sa'd je ostavio, na dan kada je umro, dvjesto i pedeset hiljada dirhema."⁶⁶

I Sa'd, r.a., bio je među onima koji su obradovani Džennetom još za svoga života, i to zbog velike svoje darežljivosti, finansijskog pomaganja mlade muslimanske zajednice i pokazanog junaštva u Vjerovjesnikovim pohodima.

يوسف جافيتش

من كانوا أكثر الصحابة مالا

تتناول المقالة مسألة أغنى الأفراد من بين صحابة رسول الله صلى الله عليه وسلم. في الواقع كان أكثر الصحابة مالا هم خمسة من العشرة المبشرين بالجنة وهم عثمان بن عفان وطلحة بن عبيد الله والزبير بن العوام وعبد الرحمن بن عوف وسعد بن أبي وقاص. وهؤلاء الخمسة قد ذكرهم رسول الله صلى الله عليه وسلم من بين العشرة المبشرين بالجنة.

Jusuf Dzafic

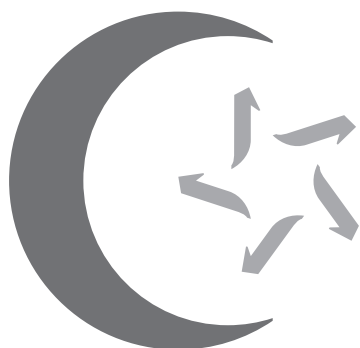
Who Were the Richest Companions?

Summary

The paper talks about the richest people among the Companions of the Prophet Muhammed, a. s. Thus, the wealthiest Companions are actually five out of ten who were promised paradise. They are: 'Uthmān ibn 'Affān, Talha ibn 'Ubaydullāh, Zubayr ibn al-'Awwām, 'Abdurrahmān ibn 'Awf and Sa'd ibn Abī Waqqāṣ. The Prophet, may God bless him and grant him peace, listed them among the 10 prominent companions who will be blessed with paradise.

65 Treba naglasiti kako ovo nije konačna procjena bogatstva hzr. Sa'da, budući da dotičnom procjenom nije obuhvaćen cijeli imetak, isto kao što je maloprije bio slučaj s bogatstvom hzr. Osmana.

66 Ibn es-Sa'd, *Et-Tabekat el-kubra*, sv. 3, str. 149; El-Belazuri, *Ensab el-ešraf*, sv. 10, str. 23; Ibn Asakir, *Tarih Dimešk*, sv. 20, str. 363; Ebu el-Feredž Ibn el-Dževzi, *El-Muntezam fi tarih el-muluk ve el-umem*, sv. 5, str. 282; Ez-Zehebi, *Tarih el-islam*, sv. 2, str. 495.

Službeni dio

Aktivnosti Vijeća muftija

Broj: 04-1-177-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Tabaković Bjelevac Mirsad, sin Sulejmana, iz Stoca, može za potrebe harema (mezarja) u džematu Crnići-Aladinići, Medžlis IZ Stolac, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1865, zv. „Starine”, u naravi pašnjak 2. klase, površine 274 m² i k.č. br. 1866/2 zv. „Starine” u naravi šuma 2. klase površine 80 m² upisane u zk. ul. br. 2888 K.O. Crnići, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Stolac – vakuf džemata Crnići-Aladinići..

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Stolac i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-178-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Tabaković Zahir, sin Alije, iz Stoca i Tabaković Zulfo, sin Alije, iz Stoca, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 2/15, Tabaković Meho, sin Halila, iz Stoca i Tabaković Omer, sin Halila, iz Stoca, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 4/15 i Filandra Raza ud. Hajdara, kći Halila, iz Stoca, može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu 3/15, za potrebe harema (mezarja) u džematu Crnići-Aladinići, Medžlis IZ Stolac, i to zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1870, zv. „Starine”, u naravi šuma 2. klase, površine 299 m² i pašnjak 2. klase površine 150 m² upisane u zk. ul. br. 1773 K.O. Crnići, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Stolac – vakuf džemata Crnići-Aladinići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Stolac i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-179-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Šabanović rođ. Julardžija Alma, kći Hajrudina, iz Bosanske Gradiške, može za potrebe mezarja u džematu Dubrave I, Medžlis IZ Bosanska Gradiška, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 275/1, zv. „Potkućnica”, u naravi kuća i zgrada, površine 30 m², k.č. br. 275/1, zv. „Potkućnica”, u naravi dvorište, površine 870 m² i k.č. br. 275/2, zv. „Potkućnica”, u naravi njiva, površine 39 m², upisane u p.l. br. 1416/2 K.O. Dubrave, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bosanska Gradiška – vakuf džemata Dubrave I.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bosanska Gradiška i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-180-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Kucalović Ibrahim, sin Hamida, iz Čelića i Kucalović Mehmedalija sin Hamida, iz Čelića, mogu za potrebe džemata Brdo, Medžlis IZ Čelić, uvakufiti zemljišne parcele označene kao k.č. br. 487, zv. „Štala”, u naravi dvorište površine 115 m² i pomoćna zgrada br. 11 površine 25 m², k.č. br. 488, zv. „Dvorište”, u naravi dvorište površine 180 m² i stambena zgrada 1 površine 50 m², upisane u pl. br. 1031 i zk. ul. br. 1031 i 2061 K.O. Čelić, koje bi kupili od Mehaković Begajete, Šadić Hamide, Šadić Šide i Kucalović Zelkide, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Čelić – vakuf džemata Brdo.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Čelić i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-181-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Misaljević Hasibe – Hasiba, kći Ibri, iz Cazina, može za potrebe džemata Horozovići, Medžlis IZ Cazin, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1744, zv. „Bara”, u naravi oranica/njiva 2. klase, površine 2766 m², upisane u pl. br. 2522 K.O. BEGOVE KAFANE, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Horozovići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Cazin i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-182-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Dilaver Mesud, sin Muharema, iz Mandina Sela, može za potrebe džemata Mandino Selo, Medžlis IZ Tomislavgrad, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 754, zv. „Vrta”, u naravi voćnjak 3. klase, površine 230 m², upisane u pl. br. 377 i zk ul. br. 98 K.O. Mandino Selo, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad – vakuf džemata Mandino Selo.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tomislavgrad i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-183-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bajrić Fetah, sin Husnije, iz Breze, može za potrebe Medžlisa IZ Breza, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1604, zv. „Urankamen”, u naravi voćnjak 5. klase, površine 414 m2, k.č. br. 1605, zv. „Urankamen”, u naravi livada 4. klase, površine 3994 m2 i k.č. br. 1606 zv. „Urankamen”, u naravi livada 4. klase, površine 2762 m2, upisane u pl. br. 70 i zk ul. br. 1464, 1465, K.O. Koritnik, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Breza – vakuf.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Breza i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-184-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Lemeš Salih, sin Esada, iz Uvorića, može za potrebe džamije Uvorići, Medžlis IZ Gračanica – Visoko, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 331/5, zv. „Gradilište”, u naravi pašnjak 3. klase, površine 1824 m2, upisanu u pl. br. 345 i zk. ul. br. 1609 K.O. Uvorići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica-Visoko – vakuf džamije Uvorići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gračanica -Visoko i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-185-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Halilović Osman, sin Emina, iz Tuholja, može u svoje ime i u ime i pred dušu rahmetli sina Halilović Muhidina, uvakufiti za potrebe izgradnje mesdžida u džematu Tuholj, Medžlis IZ Kladanj, svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1083/2, zv. „Podrapat”, u naravi livada 3. klase, površine 211 m², upisana u pl. i zk. ul. br. 128 K.O. Tuholj, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kladanj – vakuf džemata Tuholj.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Kladanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-186-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj re-

dovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Vršajević Ibrahim sin Mustafe, iz Gračanice i Vršajević Rasim, sin Mustafe, iz Gračanice, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{2}$, za potrebe mezarja u džematu Lukavica-Ograđenica, Medžlis IZ Gračanica, zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1502/1, zv. „Jasik”, u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 3606 m², upisana u pl. br. 830 K.O. Lukavica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica – vakuf džemata Lukavica-Ograđenica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gračanica i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-187-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Džemat Lukavica – Prnjavor može za potrebe mezarja u džematu Lukavica - Prnjavor, Medžlis IZ Gračanica, uvakufiti zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1506/2, zv. „Greblje”, u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 1871 m², upisana u p.l. br. 758 i zk. ul. br. 95 K.O. Lukavica, koju bi kupili od Kakeš Fikrete rođ. Omerović, Duraković Zlate rođ. Aljić, Omerović Mufada, Omerović Bedina, Omerović Hanke rođ. Aljić i Omerović Aide rođ. Arnaut, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica – vakuf džemata Lukavica-Prnjavor.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gračanica i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-188-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hodžić Asim, sin Mehmeda, iz Donje Koprivne, može za potrebe proširenja vakufskog mezarja u džematu Donja Koprivna, Medžlis IZ Cazin, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1264/3, zv. „Strana”, u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 910 m2, upisana u pl. br. 372 K.O. Donja Koprivna, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Donja Koprivna.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Cazin i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-189-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Tešanj, može za potrebe vakufa Hamzibegove džamije, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 193/2, zv. „Kahvička”, u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 2818 m², upisana u pl. br. 2284 K.O. Tešanj I, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf Hamzibegove džamije.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-190-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Tešanj, može za potrebe vakufa džamije Tešanjka, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 139/3, zv. „Gornji Hrastik”, u naravi groblje/mezarje, površine 1000 m², upisana u pl. br. 157 K.O. Tešanjka, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Tešanjka.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-191-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Lipovača Sulejman, sin Nihada, iz Bihaća i Lipovača Vahida, kći Osmana, iz Bihaća, mogu u svoje ime i u ime pred dušu rahmetli Lipovača Sulejmana, Rahile i Nihada, za potrebe džemata Ripač, Medžlis IZ Bihać, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{2}$ zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1322/2, zv. „Okučnica”, u naravi dvorište, površine 168 m², upisana u zk. ul. br. 882 K.O. Ripač, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bihać – vakuf džemata Ripač.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bihać i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-192-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da džematlije džemata Repnik mogu za potrebe pristupnog puta mezarju Kosica u džematu Repnik, Medžlis IZ Banovići, uvakufiti zemljišnu parcelu koju bi kupili od Alić Ismeta, označenu kao k.č. br. 552/2, zv. “Kosica”, u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 445 m², upisana u zk. ul. br.

1195 K.O. Repnik, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banovići – vakuf džemata Repnik.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banovići i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-193-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj tridesetoj i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Rizvić Mustafa, sin Osmana, iz Repnika, može za potrebe džamije i mezarja u džematu Repnik, Medžlis IZ Banovići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 879, zv. „Jasik”, u naravi njiva 5. klase, površine 3175 m² i njiva 6. klase površine 3155 m², upisane u zk. ul. br. 801 K.O. Repnik, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banovići – vakuf džemata Repnik.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Banovići i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-194-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj re-

dovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mujkanović Mehmed, sin Huseina, iz Novih Miljanovaca, može za potrebe mezarja u džematu Novi Miljanovci, Medžlis IZ Tešanj, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1448/2, zv. „Srednja njiva”, u naravi groblje/mezarje, površine 870 m², upisane u p.l. br. 414 K.O. Miljanovci Gornji i zk. ul. br. 201 K.O. SP_Miljanovci uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Novi Miljanovci.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-195-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Zolota rođ. Grabus Seida, kći Ejuba, iz Travnika i Zolota Nijaz, sin Mehe, iz Travnika, mogu za potrebe mezarja u džematu Brajići, Medžlis IZ Travnik, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/2, zemljišne parcele označene kao k.č. br. 547, zv. „Miljakovina”, u naravi groblje/mezarje, površine 1260 m², upisane u p.l. br. 293 K.O. Brajići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Travnik – vakuf džemata Brajići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Travnik i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-196-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Kalčo Ahmet, sin Hamde, iz Viteza, može za potrebe džemata Vitez, Medžlis IZ Vitez, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 391/2, zv. „Harnice”, u naravi oranica/njiva 4. klase, površine 330 m², upisane u p.l. br. 893 K.O. Večerska, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Vitez–vakuf džemata Vitez.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Vitez i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-197-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mujčin Aznaida, kći Islama, iz Nove Kasabe, može za potrebe izgradnje gasulhane i ukopa članova njene porodice i drugih džematijskih u džematu Nova Kasaba, Medžlis IZ Vlasenica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1200/2, zv. „Ovlagija”, u naravi njiva 4. klase, površine 572 m², upisane u p.l. br. 165/3 K.O. Nova Kasaba, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Vlasenica – vakuf džemata Nova Kasaba.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Vlasenica i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-198-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bevrnja Jusuf, sin Sulje, može za potrebe džemata Vesela, Medžlis IZ Bugojno, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 51, zv. „Čardak”, u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 2035 m² upisane u p.l. br. 85 K.O. Vesela, što po starom premjeru odgovara parceli označenoj kao k.č. br. 305/1 upisanoj u zk. ul. br. 1094 K.O. SP_VESELA, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bugojno – vakuf džemata Vesela.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bugojno i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-199-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Karagić Mirsad, sin Huseina, iz Bugojna, može za potrebe džemata Sultanovići, Medžlis IZ Bugojno, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 595/2, zv. „Ošanjak”, u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 2000 m2 upisane u p.l. br. 1379 K.O. Vesela i zk. ul. br. 366 K.O. SP_VESELA, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bugojno – vakuf džemata Sultanovići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bugojno i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-200-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Tešanj, može za potrebe vakufa džamije Šije, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1040/4, zv. „Podkojnicica”, u naravi groblje/mezarje, površine 83 m2 i k.č. br. 1040/53, zv. „Podkojnicica” u naravi prilazni put površine 493 m2 upisane u p.l. br. 1615 K.O. Šije, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Šije.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-201-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Kljajić Derviša, kći Huse, iz Čarakova, može za potrebe džemata Čarakovo, Medžlis IZ Prijedor, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2/1, zv. „Bara”, u naravi livada 2. klase, površine 3448 m², upisane u p.l. br. 229/4 K.O. Zecovi, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prijedor – vakuf džemata Čarakovo.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Prijedor i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-202-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Tabaković Ibro, sin Ibre, iz Stoca, može za potrebe harema (mezarja) u džematu Crnići-Aladinići, Medžlis IZ Stolac, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1867, zv. „Starine”, u naravi šuma 2. klase, površine 170 m² i pašnjak 2. klase, površine 319 m², upisane u zk. ul. br. 1771 K.O. Crnići, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Stolac – vakuf džemata Crnići-Aladinići..

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Stolac i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-203-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Tabaković Huso, sin Ahmeta, iz Stoca, može za potrebe harema (mezarja) u džematu Crnići-Aladinići, Medžlis IZ Stolac, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1866/1, zv. „Starine”, u naravi šuma 2. klase, površine 229 m², upisane u zk. ul. br. 2889 K.O. Crnići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Stolac – vakuf džemata Crnići-Aladinići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Stolac i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-204-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Pejak Salko, sin Mehe, iz Stoca, može za potrebe harema (mezarja) u džematu Crnići-Aladinići, Medžlis IZ Stolac, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1382, zv. „Mušinovac”, u naravi šuma 3. klase, površine 1283 m² upisane u zk. ul. br. 1560 K.O. Crnići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Stolac – vakuf džemata Crnići-Aladinići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Stolac i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-205-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Ćuprija Medo, sin Šahme, iz Višegrada, može za potrebe Medžlisa IZ Višegrad, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 438, zv. „Lokva”, u naravi livada 8. klase, površine 3985 m², k.č. br. 1004, zv. „Brijeg”, u naravi livada 7. klase, površine 8683 m² i k.č. br. 1005, zv. „Brijeg”, u naravi pašnjak 4. klase, površine 3454 m², upisane u list nepokretnosti broj 52/4 K.O. Kočarim, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Višegrad – Vakuf.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Višegrad i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-206-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Živinice, može za potrebe gradnje mesdžida u naselju Sjever II, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 135/8, zv. „Čifluk”, u naravi oranica/njiva 2. klase, površine 423 m², k.č. br. 135/24, zv. „Čifluk”, u naravi oranica/njiva 2. klase, površine 415 m² i k.č. br. 135/25, zv. „Čifluk”, u naravi oranica/njiva 2. klase, površine 343 m², upisane u p.l. br. 1994 i zk. ul. br. 2277 K.O. Živinice, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Živinice – Vakuf džemata Živinice Centar.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Živinice i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-207-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj re-

dovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Okerić Edhem, sin Muharema, iz Sarajeva, može za potrebe izgradnje džamije i imamske kuće, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 664/24, zv. „Bratunačka”, u naravi građevinska parcela, površine 280 m², k.č. br. 664/918, zv. „Bratunačka”, u naravi građevinska parcela, površine 895 m², k.č. br. 664/919 zv. „Gradilište”, u naravi gradilište, površine 596 m² i k.č. br. 664/920 zv. „Bratunačka”, u naravi ostalo neplodno zemljište, površine 63 m², upisane u zk. ul. br. 12086 K.O. SP_DOLAC, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Sarajevo – Vakuf.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Sarajevo i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-208-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Tuzla da u cilju kreditnog zaduženja firme Urban point d.o.o. Tuzla u iznosu od maksimalno 4 miliona KM kod BBI banke dd Sarajevo, a za potrebe realizacije projekta izgradnje stambeno-poslovne zgrade može uspostaviti hipoteku u korist BBI banke na vakufskoj nekretnini upisanoj u ZK izvadak Općinskog suda u Tuzli, ZK uložak broj 13825, KO TU-ZLA I, k.č. 90/87, u naravi Dvorište površine 1701 m², k.č. 195, u naravi ostalo neplodno zemljište površine 230 m² i k.č. 90/88, u naravi Dvorište površine 129 m², u vlasništvu Islamska zajednica u BiH-Medžlis IZ Tuzla-Vakuf Sagrdžijan džamije sa dijelom 1/1, uz upis predbilježbe založnog prava prvog reda-hipo-

teke na objektu u izgradnji, koji se gradi na parcelama k.č. broj 90/87 i k.č. broj 195, a u skladu sa građevinskom dozvolom broj: 06/11-19-7959-2022 MA od 18.04.2022. godine, koja je pravomoćna sa danom 05.05.2022. godine.

Saglasnost za uspostavu hipoteke se daje pod sljedećim uvjetima:

Obavezuju se Medžlis IZ Tuzla i Urban point d.o.o. Tuzla da 1/3 ostvarene dobiti predmetnog projekta dodijele založenom vakufu Sagrdžijan džamije na ime kolateral a koja će se investirati u založeni vakuf kroz kupovinu stambenog ili poslovnog prostora u korist založenog vakufa, u zgradi koja se gradi ili na nekoj drugoj zgradi;

Obavezuje se Medžlis IZ Tuzla da na ime garancije obezbjeđenja založenog vakufa Sagrdžijan džamije potpiše mjenicu na iznos od 1.024.400,00 KM;

Obavezuje se Muftijstvo tuzlansko da na ime garancije obezbjeđenja založenog vakufa Sagrdžijan džamije potpiše mjenicu na iznos od 500.000,00 KM.

Obavezuju se Medžlis IZ Tuzla i Urban point d.o.o. Tuzla da u ugovoru sa BBI bankom o kreditu, nakon etažiranja objekta, izdvoje iz hipoteke stambeno poslovni prostor koji pripada vakufu Sagrdžijan džamije na osnovu transformacije vakufske imovine;

Obavezuju se Medžlis IZ Tuzla i Urban point d.o.o. Tuzla da Vakufskoj direkciji dostave prijedlog ugovora sa BBI bankom kako bi Vakufska direkcija mogla dati mišljenje na dio ugovora koji se odnosi na zaštitu vakufske imovine;

Obavezuju se Medžlis IZ Tuzla i Urban point d.o.o. Tuzla da potpišu Anex ugovora o partnerstvu kojim će regulisati uslove davanja saglasnosti za uspostavu hipoteke.

Zadužuje se Medžlis IZ Tuzla da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije zaključka.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Muftijstvo tuzlansko, Medžlis IZ Tuzla i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-209-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Breza da može izvršiti transformaciju vakufskih nekretnina označenih kao k.č. broj 2499 u naravi njiva 1. klase i njiva 2 klase, površine 1854 m² i k.č. broj 2500 u naravi njiva 3. i 4. klase, površina 2121, upisane u ZK uložak broj 797, KO Župča, na način da se iste ustupe firmi Neka d.o.o. za iznos od 119.250,00 KM.

S obzirom da Medžlis IZ Breza nema adekvatne nekretnine koja bi se kupila za novčana sredstva, obavezuje se Medžlis IZ Breza da sredstva dobijena od transformacije vakufske imovine uplati na račun Vakufske direkcije.

Obavezuje se Medžlis IZ Breza da u roku od 6 mjeseci pronade adekvatnu nekretninu koju će kupiti i uknjižiti na istoimeni vakuf.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Breza i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 04-1-210-2/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Živinice da može izvršiti uklanjanje vakufskog objekta mekteba u džematu Donje Dubrave s ciljem izgradnje novog mekteba na parceli označenoj kao k.č. broj 669/10 upisana u ZK uložak broj 218, KO Dubrave Donje i PL broj 637 KO Dubrave Donje.

Zadužuje se Medžlis IZ Živinice da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije ovog zaključka.

Za provođenje ovog zaključka zadužuju se Medžlis IZ Živinice i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-2-211/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, razmatrajući dopis dr. Ševki Ibrahim Allama, muftije egipatskog, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Članovi Vijeća muftija prihvatili su prijedlog Generalnog sekretarijata za muftijstva u svijetu da Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini bude jedno od predstavništava Generalnog sekretarijata muftijstava u svijetu.

Zadužuje se sekretar Vijeća muftija da, u ime Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, koordinira saradnju i prati komunikaciju sa Generalnim sekretarijatom muftijstava u svijetu.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-2-212/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h. g.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, razmatrajući prijedlog Ureda za zekat za određivanje nisaba, donijelo sljedeću:

ODLUKU

**o utvrđivanju visine nisaba za
rebi'ul-evvel, rebi'ul-ahir i džumadel-ula 1444. hidžretske godine**

Član 1.

Nisab za rebi'ul-evvel, rebi'ul-ahir i džumadel-ula 1444. hidžretske godine iznosi 9.787,00KM / 5.007,00 € / 4.850,00 \$

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Cijena zlata na dan 1. rebiu-l-evvela 1444. h.g. odnosno, 27. septembra 2022. godine, na svjetskoj berzi plemenitih metala (New York) i na tržištu u Bosni i Hercegovini iznosila je 106,85 KM/, 54,66 €/, 52,94 \$ za jedan gram (g), što za 91,6 g zlata iznosi 9.787,46 KM (zaokruženo 9.787,00 KM), 5.006,85 € (zaokruženo 5.007,00 €), 4.849,30 \$ (zaokruženo 4.850,00 \$)

Cijena jednog grama srebra na dan 01. rebiu-l-evvela 1444. h.g. odnosno, 27. septembra 2022. godine, na svjetskoj berzi plemenitih metala (New York) i na tržištu u Bosni i Hercegovini iznosila je 1,216 KM/, 0,622 €/, 0,602 \$ za jedan gram što za 641,5 g iznosi 780,00 KM, 399,00 €, 386,00 \$.

Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini se na sjednici od 26. marta 2015. godine opredijelilo za određivanje nisaba po cijeni koštanja zlata (finoće "good delivery gold" 999/99, odnosno 24 karata), a ne srebra, o čemu postoji uporište u šerijatskim propisima i dugogodišnjoj praksi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Vijeće muftija je zadužilo Ured za zekat da svakog kvartala objavi novi iznos nisaba, shodno utvrđenim principima od strane Vijeća muftija i promjenama cijene zlata na svjetskom i domaćem tržištu.

Zekat na zlato, srebro, novac, štednju, dionice, trgovačku robu i druge vrijednosti koje podliježu ovoj vrsti nisaba se daje u iznosu od 2,5% na ukupnu vrijednost na dan obračuna.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-2-217/22

Datum: 2. rebi'ul-evvel 1444. h.g

28. septembar 2022. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija, na svojoj trideset i četvrtoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu 2. rebi'ul-evvela 1444. h.g., odnosno 28. septembra 2022. godine, razmatrajući prijedlog vaktije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za područja domovinskih zemalja i dijaspore, komparirajući odluke akademija islamskog prava, fetve Vijeća muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i sporazum Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i Dijaneta Republike Turske, donijelo je sljedeću:

F E T V U

o procjeni vremena za jaciju namaz i za zoru (imsak)
za područja iznad 45° geografske širine

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين

U ime Allaha Milostivog, Samilosnog.

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova. Neka su mir i spas na Njegovog posljednjeg Poslanika, na njegovu plemenitu porodicu i sve ashabe.

Za područja koja se nalaze između 45° i 66° sjeverne geografske širine namaska vremena se određuju prema prirodnim alametima/znakovima za utvrđivanje tih vremena, osim za jacijsko i vrijeme nastupanja zore (imsak), kod kojih se primjenjuje procjena (taqdīr), kako slijedi:

Jacija namaz nastupa 1 sat i 20 minuta poslije akšama. Procjena se primjenjuje tokom cijele godine.

U periodu od 1. septembra do 22. marta vrijeme zore se određuje prema prirodnom znaku (pojava bjeline na istočnom horizontu), a u periodu od 23. marta do 31. augusta procjenjuje se na 1 sat i 30 minuta prije izlaska sunca.

U ovom području je najduže vrijeme posta 18 sati i 30 minuta.

U danima kada bi vrijeme posta trebalo da bude duže od navedenog, postupa se po olakšici, pa se primjenjuje procjena (taqdīr), tj. vaktija za sva namaska vremena, od posljednjeg dana u kojem su se namaska i vrijeme posta određivali po prirodnim znakovima, a post je trajao 18 sati i 30 minuta.

Za područja na 66° sjeverne geografske širine i iznad njih primjenjuje se procjena (taqdīr) za sva namaska vremena i dužinu posta. Za ova područja treba koristiti vaktiju sa 45° sjeverne geografske širine.

A Allah najbolje zna!

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Aktivnosti Rijaseta

Broj: 02-03-2-3090-3/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za ekonomske i finansijske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice daje saglasnost Medžlisu Islamske zajednice Kakanj za osnivanje pokopnog društva "PUT" d.o.o. Kakanj.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-2817-3/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Odluku Vijeća Fakulteta islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu broj: 03-03-van. elek.

sjed.-813/22 od 18.07.2022. godine o izboru dr. Aida Smajića u zvanje redovnog profesora za naučnu oblast Psihologija, bez prihvatanja finansijskih obaveza proisteklih iz navedenog izbora mimo usvojenog budžeta.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-2961-3/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Pravilnik o plaćama, naknadama i drugim primanjima radnika JU Centar za rehabilitaciju ovisnika o psihoaktivnim supstancama (JU CROPS) broj: 01-03-273/22. od 27. jula 2022. godine.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-121-7/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, člana 11. 11. Pravilnika o upravljanju i raspolaganju mezarjima broj: 03-02-1-26/15 od 11. aprila 2015. godine, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset daje saglasnost na Pravilnik o upravljanju mezarjima Medžlisa Islamske zajednice Brčko, broj: 01-02-1-225/21 od 08. juna 2021. godine.

Član 2.

Pravilnik iz člana 1. ove odluke usklađen je sa općim normativnim aktima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-3178-3/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, člana 11. 11. Pravilnika o upravljanju i raspolaganju mezarjima broj: 03-02-1-26/15 od 11. aprila 2015. godine, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset daje saglasnost Medžlisu Islamske zajednice Tuzla na Pravilnik o upravljanju mezarjima, broj: 03-02-241-2/21 od 10.02.2021. godine.

Član 2.

Pravilnik iz člana 1. ove odluke usklađen je sa općim normativnim aktima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1810-4/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za ekonomske i finansijske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice daje saglasnost za imenovanje Balić Eldisa za direktora Ustanove "Centar za stare osobe Podvelež", na mandat od četiri godine.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-3012-4/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva sarajevskog za formiranje džemata Ljubnići u Medžlisu IZ Sarajevo, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

o formiranju džemata Ljubnići

Član 1.

Ovom Odlukom formira se džemat Ljubnići u Medžlisu Islamske zajednice Sarajevo, te se isti zavodi u Registar džemata Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 2.

Na temelju ove odluke Medžlis Islamske zajednice Sarajevo će definirati granice novonastalog džemata, te dostaviti prijedlog Upravi za vjerske poslove za upis u Registar džemata pod nazivom džemat Ljubnići.

Član 3.

Medžlis Islamske zajednice Sarajevo će u skladu sa ovom odlukom u saradnji sa nadležnim izbornim organima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini provesti izbore i imenovati džematski odbor džemata Ljubnići, te provesti druge aktivnosti neophodne za implementaciju ove odluke.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-2762-3/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, a u skladu s članovima 9., 11. i 32. Pravilnika o mektebu i mektebskoj pouci, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove donio je sljedeću:

O D L U K U o mektebskoj pouci u 2022/2023. godini

Član 1.

Ovom Odlukom definiše se početak i završetak mektebske pouke u mektebskoj 2022/2023. godini, didaktičko-metodička osnova odgojno-obrazovnog procesa u mektebu, kalendar mektebske pouke i mektebskih takmičenja, održavanje mektebske pouke u mjesecu ramazanu i izvještavanje o mektebskoj pouci.

Član 2.

Mektebska pouka u 2022/2023. godini shodno Kalendaru mektebske pouke počinje u subotu 10. septembra 2022. god./14. safera 1444. god. po H., a završava se u nedjelju 4. juna 2023. god./15. zul-kade 1444. god. po H.

Član 3.

Mektebska pouka u 2022/2023. godini izvodiće se i realizirati prema Nastavnom planu i programu mektebske pouke usvojenom i odobrenom Zaključkom Rijaseta broj: 05-08-1-4861-2/17. i Zaključkom Vijeća muftija broj: 03-2-173/17.

Član 4.

Mektebska pouka u 2022/2023. godini izvodiće se i realizirati prema usvojenim i odobrenim ilmihalima 1, 2 i 3 za mektebsku pouku, Zaključak Rijaseta broj: 05-08-1-4188-2/18, broj: 05-03-2-6738/19 i Odluka Vijeća muftija broj: 08-1-197-2/18 i 03-2-90/20.

Član 5.

Mektebska takmičenja na nivou medžlisa, muftiluka i Rijaseta realizovat će se prema Kalendaru mektebske pouke.

Član 6.

Uprava za vjerske poslove je izradila Kalendar mektebske pouke za 2022/2023. god., koji će dostaviti mešihatima, muftijstvima, uredima muftija i krovnim organizacijama Islamske zajednice Bošnjaka u dijaspori na daljnje postupanje.

Kalendar mektebske pouke je sastavni dio ove Odluke.

Član 7.

Mektebska pouka će se održavati i tokom mjeseca ramazana, a muallimi/e će realizaciju mektebske pouke prilagoditi ramazanskim ibadetima i aktivnostima.

Član 8.

Na temelju Pravilnika o mektebu i mektebskoj pouci član 21. muallimi/e, glavni imami, mešihati, muftijstva, uredi muftija i krovne organizacije Islamske zajednice Bošnjaka u dijaspori su dužni dostaviti Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini izvještaj o mektebskoj pouci.

Član 9.

Način realizacije mektebske pouke u eventualnim posebnim okolnostima Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini će definirati putem nadležne Uprave za vjerske poslove.

Član 10.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-2772-3/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, a u skladu s članom 27. Pravilnika o organizaciji i radu medžlisa i džemata Islamske zajednice u BiH, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva mostarskog za raspuštanje Izvršnog odbora Medžlisa IZ Gacko i imenovanje povjereništva, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Raspušta se Izvršni odbor Medžlisa Islamske zajednice Gacko, verificiran Rješenjem Glavne izborne komisije broj: 12-03-3-1412-2/19 od 06. marta 2019. godine.

Član 2.

Imenuje se Povjereništvo Medžlisa Islamske zajednice Gacko u sastavu:
Memić Dževad – predsjednik;
Vukotić Senad – član;
Sadet-ef. Bilalić – glavni imam-član povjereništva po položaju.

Član 3.

Zadatak povjereništva iz člana 1. ove odluke je da u skladu sa normativnim aktima i u saradnji sa nadležnim izbornim organima, najkasnije u roku od 60 dana izvrši pripremu izborne skupštine na kojoj će se izvršiti izbor novog izvršnog odbora.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-3011-4/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog muftije sarajevskog prof. dr. Nedžad-ef. Grabusa, donio je sljedeće:

R J E Š E N J E

I

Muhamed Jugović imenuje se za rukovodioca službe za finansijske i ekonomske poslove u Muftijstvu sarajevskom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-2871-5/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog muftije banjalučkog mr. Nusret-ef. Abdibegovića, donio je sljedeće:

R J E Š E N J E

I

Nermin Mujkanović, imenuje se za rukovodioca Službe za pravne, administrativne, finansijske i ekonomske poslove u Muftijstvu banjalučkom na mandat od četiri godine, počev od 07.09.2022. godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-2773-7/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog muftije zeničkog hafiza dr. Mevludin-ef. Dizdarevića, donio je sljedeće:

R J E Š E N J E

I

Adnan Husić, imenuje se za rukovodioca Službe za pravne, administrativne, finansijske i ekonomske poslove u Muftijstvu zeničkom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-2872-5/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog muftije banjalučkog mr. Nusret-ef. Abdibegovića, donio je sljedeće:

RJEŠENJE

I

Admir Blitović, imenuje se za rukovodioca Službe za vjerske poslove i obrazovanje u Muftijstvu banjalučkom na mandat od četiri godine, počev od 07.09.2022. godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-2773-6/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog muftije zeničkog hafiza dr. Mevludin-ef. Dizdarevića, donio je sljedeće:

R J E Š E N J E

I

Edin Kavazović, imenuje se za rukovodioca Službe za vjerske poslove i obrazovanje u Muftijstvu zeničkom na mandat od četiri godine.

Imenovanjem za rukovodioca imenovani postaje član Muftijstva.

II

Imenovani će svoju dužnost obavljati u skladu sa Ustavom, Pravilnikom o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-3011-3/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog muftije sarajevskog prof. dr. Nedžad-ef. Grabusa, donio je sljedeće:

R J E Š E N J E

I

Edin Omičević razrješava se dužnosti rukovodioca službe za finansijske i ekonomske poslove u Muftijstvu sarajevskom zaključno sa 31.08.2022. godine.

II

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i biće objavljeno u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

O b r a z l o ž e n j e

Rješenjem Rijaseta broj: 02-03-2-1638-6/22 od 12. maja 2022. godine Edin Omičević imenovan je na mjesto rukovodioca službe za finansijske i ekonomske poslove u Muftijstvu sarajevskom.

Budući da je imenovani podnio ostavku na mjesto rukovodioca, Muftija sarajevski je, saglasno nadležnostima iz člana 11. Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u BiH, predložio Rijasetu da imenovanog razriješi dužnosti rukovodioca.

Na temelju navedenog riješeno je kao u dispozitivu.

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovog rješenja imenovani može uložiti prigovor Rijasetu u roku od osam dana od dana prijema Rješenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-667-5/22

Datum: 05. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, uz prethodno pribavljenu saglasnost Vijeća muftija broj: 03-2-89/22, od 13. aprila 2022. godine, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 60. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 05. safera 1444. god. po H., odnosno 01. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeći:

ZAKLJUČAK

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Program cjeloživotnog obrazovanja - Kurs "Uvod u izučavanje islama" na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-3359-5/22

Datum: 26. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 61. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 26. safera 1444. god. po H., odnosno 22. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset daje saglasnost na izbor dr. Muamera Neimarlije u zvanje docenta za naučnu oblast Religijska pedagogija na Islamskom pedagoškom fakultetu u Zenici.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-3359-6/22

Datum: 26. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 61. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 26. safera 1444. god. po H., odnosno 22. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset daje saglasnost na izbor dr. Samede Omerdića u zvanje docenta za naučnu oblast Islamsko vjerovanje/Akaid na Islamskom pedagoškom fakultetu u Zenici.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-3359-7/22

Datum: 26. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 61. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 26. safera 1444. god. po H., odnosno 22. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset daje saglasnost na izbor mr. Eniza Patkovića u zvanje višeg asistenta za naučnu oblast Islamsko vjerovanje/Akaid na Islamskom pedagoškom fakultetu u Zenici.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-3450-3/22

Datum: 26. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 61. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 26. safera 1444. god. po H., odnosno 22. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je:

ODLUKU

o imenovanju Školskog odbora

JU Medresa "Osman-ef. Redžović" u Velikom Čajnu, Visoko

Član 1.

Imenuje se Školski odbor JU Medresa "Osman-ef. Redžović" u Velikom Čajnu, Visoko, u sastavu:

prof. dr. Nedžad-ef. Grabus, predsjednik;

Dževad Hadžić, član;

Emir Uzunalić, član;

Emir Salić, član i

Kemal Baković, član.

Imenovani odbor će svoju dužnost obavljati u skladu sa Pravilima Medrese, normativnim aktima Islamske zajednice u BiH i drugim pozitivno-pravnim propisima.

Član 2.

Školski odbor se imenuje na mandatni period od četiri godine, počev od 09. oktobra 2022. do 08. oktobra 2026. godine.

Član 3.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-1948-4/22

Datum: 26. safer 1444. god. po H.
septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 61. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 26. safera 1444. god. po H., odnosno 22. septembra 2022. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva bihačkog za reaktiviranje džemata Brđani u Medžlisu IZ Bosanski Novi, na prijedlog Uprave za vjerske poslove donio je sljedeću:

O D L U K U **o reaktiviranju džemata Brđani**

Član 1.

Ovom Odlukom reaktivira se džemat Brđani u Medžlisu Islamske zajednice Bosanski Novi.

Član 2.

Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi će definirati granice džemata Brđani i džemata Suhača, te dostaviti prijedlog Upravi za vjerske poslove, na temelju kojeg će Uprava u Registru džemata umjesto dosadašnjeg naziva džemat Suhača-Brđani zavesti nove nazive: džemat Suhača i džemat Brđani.

Član 3.

Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi će u skladu sa ovom odlukom u saradnji sa nadležnim izbornim organima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini provesti izbore i imenovati džematske odbore džemata iz člana 2. ove Odluke, te provesti druge aktivnosti neophodne za implementaciju ove Odluke.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 02-03-2-2016-8/22

Datum: 26. safer 1444. god. po H.

22. septembar 2022. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 61. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 26. safera 1444. god. po H., odnosno 22. septembra 2022. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na prijedlog Pravilnika o plaćama, naknadama i drugim ličnim primanjima radnika u Javnoj ustanovi Specijalna biblioteka „Behram-beg” u Tuzli, bez preuzimanja finansijskih obaveza po ovom Pravilniku.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Dekreti

Broj: 03-07-1-2734-2/22

Datum: 7. muharrem 1444. god. po H.

5. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin broj: 01-07-1-100-2/2022 od 1. jula 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog broj: 01-07-1-193-2/22 od 6. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Šturlićka Platnica shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Makić (Rifet) Ibrahim, bachelor/bakalaureat imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 4. aprila 1998. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Šturlićka Platnica, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Makić Ibrahim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2724-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-1450/22 od 29. juna 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 01-02-1-447-1/22 od 6. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Kućice shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Huskić (Jusuf) Haris, bachelor/bakalaureat islamske teologije, rođen 10. avgusta 1995. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Kućice, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo počevši od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Huskić Haris će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine i važi do 31. avgusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3387-2/22

Datum: 2. rebiu-l-evvel 1444. god. po H.

28. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-1845/22 od 25. avgusta 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 03-07-1-530-1/21 od 9. septembra 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Nova Breka shodno odredbi člana 8 i člana 12

Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama pripravnika

Babajić (Ismet) Jusuf, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 27. juna 1990. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Nova Breka, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo počevši od 1. novembra 2022. godine do 31. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Babajić Jusuf će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. novembra 2022. godine do 31. oktobra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2022. godine i važi do 31. oktobra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3389-2/22

Datum: 2. rebiul-evvel 1444. god. po H.
28. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-1844/22 od 25. avgusta 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 03-07-1-531-1/21 od 9. septembra 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Gornji Velešići shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama pripravnika

Orman (Elmedin) hafiz Ibrahim, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 21. avgusta 1992. godine u Visokom, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Gornji Velešići, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo počevši od 1. novembra 2022. godine do 31. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i hafiz Ibrahim Orman će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. novembra 2022. godine do 31. oktobra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravničkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2022. godine i važi do 31. oktobra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3733-2/22

Datum: 16. rebiul-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Vitez broj: 01-02-313/22 od 30. septembra 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-1-477/22 od 3. oktobra 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Kruščica shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama pripravnika

Salkica (Smail) Muharem, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 31. avgusta 1997. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i

muallima u svojstvu pripravnika u džemat Kruščica, Medžlis Islamske zajednice Vitez počevši od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Vitez i Salkica Muharem će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2022. godine i važi do 30. septembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3692-2/22

Datum: 16. rebiu-l-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Banovići broj: 02-3-2-246/22 od 25. avgusta 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-1556-1/22 od 28. septembra 2022. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Omazići shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiuevvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Smajlović (Rifet) mr. Nedim, rođen 3. novembra 1989. godine u mjestu Ribnica, općina Banovići postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Omazići, Medžlis Islamske zajednice Banovići počevši od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Banovići i Smajlović Nedim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna

prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2022. godine i važi do 30. septembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3222-2/22

Datum: 4. safer 1444. god. po H.
31. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Velika Kladuša broj: 02-07-121/22 od 25. avgusta 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihačkog broj: 01-07-1-236-2/21 od 25. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijasetu IZ u BiH, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Agić (Fikret) Belmin, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 21. 1. 1993. godine u Zenici, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Johovica, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 14. avgustom. 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Šumatac, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, počevši od 15. avgusta. 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša i Agić Belmin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. avgusta 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3221-2/22

Datum: 4. safer 1444. god. po H.
31. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Velika Kladuša broj: 02-07-123/22 od 25. avgusta 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog broj: 01-07-1-235-2/21 od 25. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Remić (Adem) Nedžad, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 15. 9. 1975. godine u Waiblingenu, SR Njemačka,, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Rajnovac, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. avgustom. 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Johovica, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, počevši od 1. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša i Nedžad Remić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3045-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.
1. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gračanica broj: 02-07-1-178/22 od 3. juna 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-974-1/22 od 12. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici

Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hadžiomerović (Mehmed) Ibrahim, profesor islamske teologije, rođen 23. 3. 1981. godine u mjestu Rašljeva, općina Gračanica, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Rašljeva, Medžlis Islamske zajednice Gračanica, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 15. maja 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Stjepan Polje II, Medžlis Islamske zajednice Gračanica, počevši od 16. maja 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gračanica i Hadžiomerović Ibrahim će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 16. maja 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3044-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gračanica broj: 02-07-1-177/22 od 2. juna 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-973-1/22 od 12. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Softić (Jusuf) Džemal, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 6. 6. 1979. godine u mjestu Stjepan Polje, općina Gračanica, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Stjepan Polje II, Medžlis Islamske zajednice Gračanica, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 15. maja

2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Korića Han, Medžlis Islamske zajednice Gračanica, počevši od 16. maja 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gračanica i Softić Džemat će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 16. maja 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3376-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf broj: 01-07-200/22 od 5. septembra 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-426/22 od 7. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Bušatlić (Salim) Idriz, profesor islamske teologije, rođen 4. 5. 1989. godine u Gornjem Vakufu, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Batuša, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. avgustom 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Mehmed-beg Stočanin, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Bušatlić Idriz će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembar 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3346-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar broj: 02-1-910/22 od 26. avgusta 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije mostarskog broj: 07-1-510-1/22 od 7. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Cikotić (Mustafa) Suljo, profesor islamske teologije, rođen 10. 5. 1974. godine u Trpezi – Ivangrad, Republika Crna Gora, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Brankovac, Medžlis Islamske zajednice Mostar, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. avgustom 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Vrapčići, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 1. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Mostar i Cikotić Suljo će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembar 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3388-2/22

Datum: 30. safer 1444. god. po H.

26. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-1841/22 od 25. avgusta 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog

broj: 03-07-1-532-1/22 od 9. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Musa (Đulaga) Muhidin, profesor islamske teologije, rođen 11. 6. 1988. godine u Varešu, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Brestovsko, Medžlis Islamske zajednice Kiseljak, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 30. septembrom 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Rakovica, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Musa Muhidin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3388-2/22

Datum: 2. rebiul-evvel 1444. god. po H.
28. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-1842/22 od 25. avgusta 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 03-07-1-533-1/22 od 9. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Balkić (Aljo) Salko, profesor islamske teologije, rođen 24. 7. 1993. godine u Tuzli, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Hrasno Brdo-Miliklandska, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. oktobrom 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Butmir, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. novembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Balkić Salko će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3390-2/22

Datum: 2. rebiul-evvel 1444. god. po H.
28. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-1843/22 od 25. avgusta 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 03-07-1-534-1/22 od 9. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Čančar (Munir) Alija, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 15. 10. 1980. godine u Zenici, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Prača, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. oktobrom 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Tarčin, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. novembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Čančar Alija će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3680-2/22

Datum: 16 rebiul-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf broj: 01-07-223/22 od 28. septembra 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-473/22 od 28. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ajanović (Fikret) Hasan, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 11. oktobra 1990. godine u Bugojnu, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Boljkovac-Seferovići, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. avgustom 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Batuša, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Ajanović Hasan će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3616-2/22

Datum: 16 rebiul-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-07-1-606/22 od 27. septembra 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 03-07-1-577-1/21 od 26. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Smajević (Devad) Eldin, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 6. februara 1983. godine u Sarajevu, do sada raspoređen na dužnosti imama u džematu Šanac, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 14. septembra 2022. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džematu Naselje Heroja, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 15. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Smajević Eldin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2663-2/22

Datum: 7. muharrem 1444. god. po H.
5. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-102-2/2022 od 1. jula 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Čataković (Muharem) Esad, rođen 19. juna 1961. godine u mjestu Čatakovići, općina Cazin, imam, hatib i muallim u džematu Pištaline, Medžlis Islamske zajednice Cazin, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Pištaline, zaključno sa 31. 7. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2412-2/22

Datum: 7. muharrem 1444. god. po H.
5. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Velika Kladuša br. 02-07-90/22 od 13. juna 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imami-ma (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Džakulić (Hase) Faruk, rođen 5. jula 1958. godine u mjestu Podgredina, općina Cazin, imam, hatib i muallim u džematu Šumatac, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Šumatac, zaključno sa 22. 5. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2884-2/22

Datum: 7. muharrem 1444. god. po H.
5. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-169/22 od 26. jula 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imami-ma (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Veladžić (Nijaz) Haris, profesor islamske teologije, rođen 1. septembra 1989. godine u Bihaću, imam, hatib i muallim u džematu Varoška Rijeka, Medžlis Islamske zajednice Bužim, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Varoška Rijeka, zaključno sa 31. 7. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2840-2/22
Datum: 2. safer 1444. god. po H.
29. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Gradiška br. 04/07-73-2-2/2022 od 18. jula 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Kobilica (Hakim) Šaćir, profesor islamske teologije, rođen 1. maja 1981. godine u Kaknju, imam, hatib i muallim u džematu Orahova, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Gradiška, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Orahova, zaključno sa 31. 8. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2898-2/22
Datum: 2. safer 1444. god. po H.
29. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 01-07-171/22 od 20. juna 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Ramić (Fuad) Rusmir, rođen 23. avgusta 1987. godine u Bugojnu, imam, hatib i muallim u džematu Hrasnica, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Hrasnica, zaključno sa 20. 7. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2925-2/22
Datum: 2. safer 1444. god. po H.
29. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 01-07-178/22 od 29. jula 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Glamočak (Šećo) Hasan, rođen 1. januara 1959. godine u Gornjem Vakufu, imam, hatib i muallim u džematu Mehmed-bega Stočanina, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Mehmed-bega Stočanina, zaključno sa 31. 7. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3138-2/22
Datum: 4. safer 1444. god. po H.
31. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Vitez br. 01-02-249/22 od 22. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Gaćić (Fehim) Fehim, profesor islamske teologije, rođen 24. jula 1982. godine u mjestu Varalići, općina Kakanj, imam, hatib i muallim u džematu Kruščica, Medžlis Islamske zajednice Vitez, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Kruščica, zaključno sa 31. 8. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2700-2/22

Datum: 5 safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-594/22 od 28. juna 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Hodović (Hamid) Abdulaziz, profesor islamske teologije, rođen 12. maja 1980. godine u Sarajevu, općina Centar, imam, hatib i muallim u džematu Ulišnjak, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Ulišnjak, zaključno sa 30. 6. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3107-2/22

Datum: 5 safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gračanica br. 02-07-1-280/22 od 18. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Ahmetović (Omer) Mehmed, rođen 4. jula 1961. godine u Stjepan Polju, općina Gračanica, imam, hatib i muallim u džematu Stjepan Polje I, Medžlis Islamske zajednice Gračanica, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Stjepan Polje I, zaključno sa 31. 8. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3126-2/22

Datum: 5 safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Dubica br. 03-86/22 od 15. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Kozlić (Munever) Merzuk, rođen 31. jula 1991. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u džematu Polje, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Dubica, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Polje, zaključno sa 31. 8. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3064-2/22

Datum: 5 safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 07-1-798/22 od 26. jula 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Vrce (Mujo) Said, rođen 25. maja 1994. godine u Jablanici, imam, hatib i muallim u džematu Vrapčići, Medžlis Islamske zajednice Mostar, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Vrapčići, zaključno sa 25. 8. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3302-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Novi Travnik br. 01-07-516/22 od 30. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Amidžić (Fuad) Haris, profesor islamske teologije, rođen 20. decembra 1986. godine u Petrovcu na Mlavi, Republika Srbija, drugi imam, hatib i muallim u džematu Grad, Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik, razrješava se navedene dužnosti u džematu Grad, zaključno sa 31. 8. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3306-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-737/2022 od 31. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti mujezina

Adilović (Sabahudin) Adnan, rođen 18. februara 1990. godine u Travniku, mujezin u džematu Kalibunar, Medžlis Islamske zajednice Travnik, razrješava se navedene dužnosti u džematu Kalibunar, zaključno sa 31. 8. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3362-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj br. 01-07-472-7/22 od 29. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Alić (Kasim) Mirnes, rođen 4. maja 1981. godine u Tešnju, imam, hatib i muallim u džematu Vukovo, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, razrješava se navedene dužnosti u džematu Vukovo, zaključno sa 31. 8. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3650-2/22

Datum: 8. rebiul-evvel 1444. god. po H.

4. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Živinice br. 02-07-1-403/22 od 29. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Kadrić (Mehmed) Mirnes, rođen 5. jula 1957. godine u mjestu Gornje Dubrave, općina Živinice, imam, hatib i muallim u džematu Gornje Dubrave, Medžlis Islamske zajednice Živinice, razrješava se navedene dužnosti u džematu Gornje Dubrave, zaključno sa 30. 9. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3750-2/22

Datum: 16. rebiul-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 07-1-1082/22 od 6. oktobra 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Balić (Neđib) Eldis, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 4. januara 1983. godine u Mostaru, imam, hatib i muallim u džematu Donja Drežnica, Medžlis Islamske zajednice Mostar, razrješava se navedene dužnosti u džematu Donja Drežnica, zaključno sa 4. 10. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3785-2/22

Datum: 16. rebiul-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije zeničkog br. 01-07-1-509-2/2022, od 10. oktobra 2022. godine, shodno odredbi člana 40 i 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti pomoćnika glavnog imama

Džafić (Ibrahim) mr. Bajro, rođen 9. juna 1960. godine u Doborovcima-Gračanica, pomoćnik glavnog imama Medžlis Islamske zajednice Doboje, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. 9. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3723-2/22

Datum: 16. rebiul-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Velika Kladuša br. 02-07-134/22 od 4. oktobra 2022. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Nadarević (Osman) Osman, rođen 22. septembra 1979. godine u Bihaću, imam, hatib i muallim u džematu Trnovi, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, razrješava se navedene dužnosti u džematu Trnovi, zaključno sa 30. 9. 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2732-2/22

Datum: 7. muharrem 1444. god. po H.
5. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-101-2/22 od 1. jula 2022. godine, te na prijedlog Muftije bihačkog broj: 01-07-1-196-2/22 od 6. jula 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šišić (Rasim) Ahmed, svršenic Fakulteta za islamsko pravo u Rijadu, KSA, rođen 23. novembra 1995. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Vilenjača, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 15. jula 2022. godine do 31. decembra 2022.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. jula 2022. godine i važi do 31. decembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2405-2/22

Datum: 2. safer 1444. god. po H.

29. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bugojno br. 01-07-200/22 od 13. juna 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-1-276/22 od 13. juna 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijasetu IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Grahić (Bidžen) mr. Emin, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 5. avgusta 1995. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Poriče, Medžlis Islamske zajednice Bugojno, počevši od 15. juna 2022. godine do 31. decembra 2022.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2022. godine i važi do 31. decembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2968-2/22

Datum: 4. safer 1444. god. po H.
31. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 01-07-180/22 od 1. avgusta 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-1-412/22 od 1. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mujić (Izet) Hamza, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 7. juna 1998. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Vrse-Ždrimci, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. avgusta 2022. godine do 31. decembra 2022.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. avgusta 2022. godine i važi do 31. decembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2984-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.
1. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Srebrenik br. 04-07-1-458/22 od 20. jula 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-1224-1/22 od 1. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Esmić (Alija) Safet, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 19. septembar 1979. godine u Baćinom Brdu, općina Vlasenica, postavlja se

na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Potpeć, Medžlis Islamske zajednice Srebrenik, počevši od 1. juna 2022. godine do 31. decembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Srebrenik i Esmić Sa-fet će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu 1. juna 2022. godine do 31. decembra 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po pozivu pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine i važi do 31. decembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3053-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Brčko br. 02-07-1-303/22 od 5. avgusta 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-1310-1/22 od 12. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kalajdžić (Ibrahim) Ahmed, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 6. jula 1997. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Maoča Nova, Medžlis Islamske zajednice Brčko, počevši od 1. maja 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3253-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bugojno br. 01-07-279/22 od 23. avgusta 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-392/22 od 23. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Ramić (Muharem) hafiz Mahir, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 3. juna 1993. godine u Gornjem Vakuflu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Poljice-Čipuljić, Medžlis Islamske zajednice Bugojno, počevši od 1. septembra 2022. godine do 31. decembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bugojno i Ramić Mahir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu 1. septembra 2022. godine do 31. decembra 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po pozivu pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine i važi do 31. decembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3689-2/22

Datum: 15. rebiul-evvel 1444. god. po H.

11. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-825/2022 od 28. septembra 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-475/22 od 28. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj re-

dovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Amidžić (Fuad) Haris, profesor islamske teologije, rođen 20. 12. 1986. godine u Petrovcu na Mlavi, Republika Srbija, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Dolac na Lašvi, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 1. septembra 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3702-2/22

Datum: 16. rebiul-evvel 1444. god. po H.

12. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gračanica br. 02-07-1-321/22 od 22. septembra 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-1542-2/22 od 26. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Gačić (Fehim) Fehim, profesor islamske teologije, rođen 24. jula 1982. godine u mjestu Varalići, općina Kakanj, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Rašljeva, Medžlis Islamske zajednice Gračanica, počevši od 1. septembra 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3615-2/22

Datum: 16. rebiul-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo br. 03-07-1-606/22 od 27. septembra 2022. godine, a na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 03-07-1-578-1/21 od 26. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Serdarević (Mustafa) Ahmed, svršenic Fakulteta za šerijatsko pravo i zakon, Univerzitet Al-Azhar, rođen 1. maj 1982. godine u Sarajevu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kijevo, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. oktobra 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2915-2/22

Datum: 7. muharrem 1444. god. po H.
5. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva bihačkog br. 01-07-1-220/22. od 25. jula 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Žerić (Medin) Mirza, profesor islamske teologije, rođen 08. 04. 1980. godine u Mrkonjić Gradu, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 01. 07. 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Mirza Žerić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2026. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3237-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije goraždanskog br. 01-03-1-110-1/22 od 29. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju v.d. glavnog imama

Hodžić (Juso) Miralem, rođen 29. augusta 1983. godine u Travniku, postavlja se za v.d. dužnosti glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Foča na period od jedne (1) godine, počevši od 1. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Foča i Miralem Hodžić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim Ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i v.d. glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine i važi do 31. augusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3236-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije goraždanskog br. 01-03-1-110-3/22 od 29. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju v.d. glavnog imama

Skorupan (Omer) Hasan, imam, hatib i muallim, rođen 04. septembar 1978. godine u Priboju, Republika Srbija – Sandžak, postavlja se na dužnost v.d. glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Višegrad na period od jedne (1) godine, počevši od 01. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Višegrad i Hasan Skorupan će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2022. godine i važi do 30. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3269-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije mostarskog br. 07-1-495/22 od 30. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islam-

ske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju v.d. glavnog imama

Germić (Ibrahim) Šemso, rođen 6. marta 1973. godine u Zvorniku, postavlja se za v.d. dužnosti glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Ljubuški na period od jedne (1) godine, počevši od 29. juna 2022. godine do 28. juna 2023. godine

Na temelju ovoga dekreta Medžlis islamske zajednice Ljubuški i Šemso Germić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim Ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i v.d. glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 29. juna 2022. godine i važi do 28. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3268-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije mostarskog br. 07-1-494/22 od 30. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju v.d. glavnog imama

Dragolovčanin (Jonuz) Muhamed, rođen 3. marta 1976. godine u mjestu Tuzinje, općina Sjenica, Republika Srbija, postavlja se za v.d. dužnosti glavnog

imama Medžlisa Islamske zajednice Glamoč na period od jedne (1) godine, počevši od 29. juna 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Glamoč i Muhamed Dragolovčanin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim Ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i v.d. glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 29. juna 2022. godine i važi do 28. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3267-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije mostarskog br. 07-1-493/22 od 30. avgusta 2022. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju glavnog imama

Maksumić (Husnija) mr. Dino, magistar islamskih nauka, rođen 09. 06. 1983. godine u Mostaru, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Mostar na period od četiri godine, počevši od 22. 08. 2022. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 22. avgusta 2022. godine i važi do 21. avgusta 2026. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2733-2/22

Datum: 7. muharrem 1444. god. po H.
5. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-195-2/22 od 6. jula 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-99/2022 od 1. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Tržac, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ćoralić (Hasan) Safet, rođen 24. augusta 1995. godine u Bihaću postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Tržac, Medžlis Islamske zajednice Cazin počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Ćoralić Safet će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2618-2/22

Datum: 7. muharrem 1444. god. po H.
5. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-186-2/22 od 27. juna 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kozarac br. 02-191/2022-06 od 20. juna 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Brđani, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Okić (Jasmin) hafiz Ajdin, rođen 09. juna 2000. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Brđani, Medžlis Islamske zajednice Kozarac, počevši od 1. jula 2022. do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Ajdin Okić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2617-2/22

Datum: 7. muharrem 1444. god. po H.
5. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-185-2/22, od 28. juna 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kozarac br. 02-190/2022-06 od 20. juna 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Mutnik – Stari Grad, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Glamočanin (Ejub) Jasmin, rođen 02. jula 1988. godine u Kraljevu-Srbija, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Mutnik – Stari Grad, Medžlis Islamske zajednice Kozarac, počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Glamočanin Jasmin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2735-2/22

Datum: 7. muharrem 1444. god. po H.
5. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-1194-2/22, od 6. jula 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-98/2022 od 1. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bajrići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Mešić (Esmir) Imran, rođen 20. septembra 1999. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bajrići, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Mešić Imran će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2892-2/22

Datum: 2. safer 1444. god. po H.
29. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-358/22, od 18. jula 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 01-03-158/22 od 6. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Cvrče-Zastinje-Valice, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u

BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Brkić (Beudin) Sead, rođen 29. novembra 1991. godine u Varešu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Cvrće-Zastinje-Valice, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Brkić Sead će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2893-2/22

Datum: 2. safer 1444. god. po H.
29. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik broj: 03-A-1-547/2022 od 22. juna 2022. godine, te na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-1-353/22 od 18. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja mujezina u džemat Sulejmanija (Šarena) džamija, shodno odredbi člana 8, člana 12 i člana 55 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju mujezina

Muharemović (Senad) Asim, rođen 01. juni 1995. godine u Zenici, postavlja se na dužnost mujezina u Sulejmanija (Šarene) džamije, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Muharemović Asim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava

i obaveze između Medžlisa i mujezina u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove mujezina obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2891-2/22

Datum: 2. safer 1444. god. po H.

29. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-356/22 od 18. jula 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Jajce br. 01-07-665/22 od 20. juna 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Vlasinje, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Šabić (Sifet) Ilhan, rođen 23. juna 1988. godine u Zavidovićima postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Vlasinje, Medžlis Islamske zajednice Jajce počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Jajce i Šabić Ilhan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2895-2/22

Datum: 2. safer 1444. god. po H.

29. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-352/22 od 18. jula 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-551/2022 od 22. juna 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Gluha Bukovica, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima

(*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Tarakčija (Mirsad) Sedad, rođen 16. juni 1987. godine u Malinama, općina Travnik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gluha Bukovica, Medžlis Islamske zajednice Travnik počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Tarakčija Sedad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2896-2/22

Datum: 2. safer 1444. god. po H.
29. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-351/22 od 18. jula 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-549/2022 od 22. juna 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Mudrike, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Spahić (Ismet) Sead, rođen 23. januar 1989. godine u mjestu Mudrike, općina Travnik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Mudrike, Medžlis Islamske zajednice Travnik počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Spahić Sead će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na

određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3223-2/22

Datum: 4. safer 1444. god. po H.

31. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-391/22 od 23. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Donji Vakuf br. 02-07-227/22 od 10. juna 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Torlakovac, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijasetu IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Oparđija (Muhamed) Tarik, rođen 30. septembra 1996. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Torlakovac, Medžlis Islamske zajednice Donji Vakuf počevši od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Donji Vakuf i Oparđija Tarik će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine i važi do 31. maja 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2967-2/22

Datum: 4. safer 1444. god. po H.

31. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-409/22 od 1. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 01-03-179/22 od 29. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat

Osridak-Gornje Voljice, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Hodžić (Sejad) Muamer, rođen 10. juli 1998. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Osridak-Gornje Voljice, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. avgusta 2022. godine do 31. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Hodžić Muamer će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. avgusta 2022. godine do 31. jula 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. avgusta 2022. godine i važi do 31. jula 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2969-2/22

Datum: 4. safer 1444. god. po H.
31. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-413/22 od 2. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Busovača br. 02-04-60/22 od 8. februara 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Putiš, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Mešković (Ramo) Almedin, rođen 06. novembra 1986. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Putiš-Stara džamija,

Medžlis Islamske zajednice Busovača, počevši od 1. septembra 2022. do 31. avgusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Busovača i Mešković Almedin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine i važi do 31. avgusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2966-2/22

Datum: 4. safer 1444. god. po H.

31. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-226-2/22 od 2. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 01-07-1-136-1/22 od 1. avgusta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Modra, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset* u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Spahić (Husein) Salih, rođen 8. jula 1998. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Modra, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, počevši od 1. avgusta 2022. do 31. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Spahić Salih će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. avgusta 2022. godine do 31. jula 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. avgusta 2022. godine i važi do 31. jula 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3163-2/22

Datum: 4. safer 1444. god. po H.
31. avgust 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-232-2/22 od 22. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 01-07-1-136-2/22 od 11. avgusta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Čirkići, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset*a IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Karaga (Sabahudin) Mehmed, rođen 22. novembar 2000. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Čirkići, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, počevši od 1. septembra 2022. do 31. avgusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Karaga Mehmed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine i važi do 31. avgusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2962-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.
1. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1223-1/22 od 1. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Srebrenik br. 04-07-1-460/22 od 20. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Čekanići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset*a IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održa-

noj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mujić (Mustafa) Mehmed, rođen 21. aprila 1986. godine u mjestu Gornja Orahovica, općina Gračanica, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Čekanići, Medžlis Islamske zajednice Srebrenik, počevši od 1. septembra 2022. godine do 31. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Srebrenik i Mujić Mehmed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2022. godine do 31. jula 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine i važi do 31. jula 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2986-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1222-1/21 od 1. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Srebrenik br. 03-07-1-462/22 od 20. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Gornji Moranjci, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bećirović (Muharem) Muamer, rođen 10. januara 1982. godine u mjestu Sladna, općina Srebrenik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gornji Moranjci, Medžlis Islamske zajednice Srebrenik, počevši od 31. avgusta 2022. godine do 30. avgusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Srebrenik i Bećirović Muamer će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 31. avgusta 2022. godine do 30. avgusta 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 31. avgusta 2022. godine i važi do 30. avgusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2695-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-363-2/2022 od 4. jula 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-566/22 od 16. juna 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Ravna, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijasetu IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Spahić (Sulejman) Ismar, rođen 24. novembar 1996. godine Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ravna, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Spahić Ismar će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2702-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-364-2/2022 od 4. jula 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-569/22 od 21. juna 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bijela Ploča, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Subašić (Munib) Salih, rođen 10. septembra 1986. godine u Gračanici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bijela Ploča, Medžlis Islamske zajednice Maglaj počevši od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Subašić Salih će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. juna 2022. godine do 31. maja 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2022. godine i važi do 31. maja 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2658-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije goraždanskog br. 01-03-1-91-02/22 od 5. jula 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Goražde br. 01-03-2-42-01/22 od 5. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Ustiprača, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održa-

noj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ćulov (Hamid) Ismail, rođen 21. januara 1993. godine u Goraždu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ustiprača, Medžlis Islamske zajednice Goražde, počevši od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Goražde i Ćulov Ismail će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2659-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije goraždanskog br. 01-03-1-91-01/22 od 5. jula 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Žepa br. 01-03-1-42/22 od 1. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Žepa, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Selimović (Hamdija) Elvedin, rođen 5. maja 1977. godine u mjestu Vukušići, općina Foča, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Žepa, džamija "Mehmed-ef. Hajrić", Medžlis Islamske zajednice Žepa, počevši od 10. jula 2022. godine do 9. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Žepa i Selimović Elvedin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i

obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 10. jula 2022. godine do 9. jula 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 10. jula 2022. godine i važi do 9. jula 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3126-3/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije banjalučkog br. 01-07-1-377/22 od 15. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Gradiška br. 04/07-73-2-7/2022 od 19. jula 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Orahova, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kozlić (Munever) Merzuk, rođen 31. jula 1991. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Orahova, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Gradiška, počevši od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Gradiška i Kozlić Merzuk će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine i važi do 31. avgusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3063-2/22

Datum: 5. safer 1444. god. po H.

1. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-447-1/22 od 15. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tomislavgrad br. 218/2022 od 2. avgusta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Oplećani-Mandino Selo, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Memić (Safet) Ramiz, rođen 25. februara 1994. godine u mjestu Šcipe, općina Prozor-Rama, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Oplećani-Mandino Selo, Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad, počevši od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad i Memić Ramiz će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. maja 2022. godine do 30. aprila 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2022. godine i važi do 30. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2664-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije banjalučkog br. 01-07-1-265/22 od 6. jula 2022. godine, rješavajući po dopunjenom zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Ključ br. 08-07-1-173-1/22 od 22. juna 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Zgon, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kozlić (Vahidin) Haris, rođen 18. avgusta 1994. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Zgon, Medžlis Islamske zajednice Ključ, počevši od 1. avgusta 2022. godine do 31. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Ključ i Kozlić Haris će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. avgusta 2022. godine do 31. jula 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. avgusta 2022. godine i važi do 31. jula 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2701-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-362-2/2022 od 4. jula 2022. godine, rješavajući po Zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-565/22 od 16. juna 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Ulišnjak, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mehmedović (Safet) Ajdin, rođen 20. 10. 1990. godine u Doboju, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ulišnjak, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 01. jula 2022. do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Ajdin Mehmedović će, u skladu sa odredbama člana 16. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2022. godine do 30. juna 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2022. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3180-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1346-1/22 od 23. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Čelić br. 02-03-1-109-1/22 od 23. avgusta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Kovačevići-Koraj, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Čokić (Omer) Dženan, rođen 10. oktobar 2002. godine u Brčkom, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kovačevići-Koraj, Medžlis Islamske zajednice Čelić, počevši od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Čelić i Čokić Dženan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine i važi do 31. avgusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3307-2/21

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije gorazhdanskog br. 01-03-1-110-4/21 od 02. septembra 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gorazde br. 01-03-2-36-03/22 od 19. maja 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bogušići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Imamović (Ahmed) Kerim, rođen 30. aprila 1999. godine u Goraždu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bogušići, Medžlis Islamske zajednice Goražde, počevši od 1. septembra 2022. godine do 31. augusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Goražde i Imamović Kerim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2022. godine do 31. augusta 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine do 31. augusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3251-2/22

Datum: 19. safer 1444. god. po H.

15. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-393/22, od 23. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bugojno br. 01-07-278/22 od 23. avgusta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Vrbanja, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijasetu IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Čehaja (Salih) Senahid, rođen 04. maja 1997. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Vrbanja, Medžlis Islamske zajednice Bugojno, počevši od 1. septembra 2022. do 31. avgusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bugojno i Čehaja Senahid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti

Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine i važi do 31. avgusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3278-2/22

Datum: 26. safer 1444. god. po H.

22. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1348-1/22, od 24. avgusta 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gradačac br. 03-08-244/22 od 23. avgusta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Vida II, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Durmišević (Osman) Mujo, rođen 24. februara 1977. godine u Mediđi Donjoj, općina Gradačac, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Novalići, MIZ Gradačac razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. avgustom 2022. godine i postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džematu Vida II, Medžlis Islamske zajednice Gradačac, počevši od 1. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gradačac i Durmišević Mujo će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine i važi do 31. avgusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3471-2/22

Datum: 2. rebiul-evvel 1444. god. po H.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-260-2/22 od 16. septembra 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 401-AV-2022 od 12. septembar 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Gomjenica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mulalić (Ismet) Amir, rođen 03. maja 2001. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gomjenica, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 1. oktobra 2022. do 30. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Amir Mulačić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2022. godine i važi do 30. septembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3470-2/22

Datum: 2. rebiul-evvel 1444. god. po H.

28. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-256-2/22 od 16. septembra 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 405-AV-2022 od 12. septembar 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Rakovčani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajedni-

ce, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šehović (Kasim) Rešad, rođen 23. septembra 1992. godine u Fojnici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Rakovčani, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Šehović Rešad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobar 2022. godine i važi do 30. septembar 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3462-2/22

Datum: 2. rebiul-evvel 1444. god. po H.
28. septembar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-518-1/22 od 16. septembra 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 02-1-911/22 od 26. avgusta 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Gornji Zalik, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imama donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hondo (Nermin) Nedim, rođen 5. avgusta 1998. godine u Konjicu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gornji Zalik, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 5. septembra 2022. godine do 4. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Mostar i Hondo Nedim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 5. septembra 2022. godine do 4. septembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 5. septembar 2022. godine i važi do 4. septembar 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3732-2/22

Datum: 16. rebiul-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-501-2/2022 od 4. oktobra 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-464/22 od 5. septembra 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Krivaja, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset*a IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imama donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Karajbić (Nedžad) Nihad, rođen 21. februara 1997. godine u Zenici postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Krivaja, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, počevši od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Nihad Karajbić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2022. godine i važi do 30. septembar 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3732-3/22

Datum: 16. rebiul-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-501-2/2022 od 4. oktobra 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-464/22 od 5. septembra 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Lijeveča - Mahoje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Mešić (Selman) Jasmin, rođen 16. jula 1992. godine u Zenici postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Lijeveča - Mahoje, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, počevši od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Jasmin Mešić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2022. godine i važi do 30. septembar 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3683-2/22

Datum: 16. rebiul-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-148-2/22 od 30. septembra 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 01-07-1-5115/22 od 30. septembra 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Brđani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajedni-

ce, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Hodžić (Besim) Muhjiddin, rođen 19. marta 1977. godine u Banja Luci postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Brđani, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, počevši od 22. septembra 2022. godine do 21. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi i Hodžić Muhjiddin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od od 22. septembra 2022. godine do 21. septembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 22. septembra 2022. godine i važi do 21. septembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3751-2/22

Datum: 16. rebiul-evvel 1444. god. po H.
12. oktobar 2022. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-261-2/22 od 6. oktobra 2022. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-376/2022 od 8. septembra 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Veliki Lug, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijasetu IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Mujagić (Sakib) Omar, rođen 12. augusta 1999. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Veliki Lug, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. avgusta 2022. godine do 31. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Omar Mujagić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. avgusta 2022. godine do 31. jula 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. avgusta 2022. godine do 31. jula 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3201-3/22

Datum: 2. rebiul-evvel 1444. god. po H.
25. avgust 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu džemata "AIWL-WILTZ LUXEMBOURG" iz Luxemburga od 25. avgusta 2022. godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-3201-2/22 od 22. septembar 2022. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kalabić (Zajko) Fikret, rođen 16. novembra 1970. godine u mjestu Rujnica, općina Zavidovići, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat "AIWL-WILTZ LUXEMBOURG", u Luxemburgu, počevši od 15. jula 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat džemat "AIWL-WILTZ LUXEMBOURG", u Luxemburgu i Kalabić Fikret će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata "AIWL-WILTZ LUXEMBOURG" u Luxemburgu i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. jula 2022. godine i važi do 14. jula 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3525-3/22

Datum: 11. rebiul-evvel 1444. god. po H.
7. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Danskoj br. 23-09-22/01, od 23. septembra 2022 godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-3525-2/22 od 28. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Bećirović (Fadil) Ahmed, rođen 31. maj 1995. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Odense, Islamska zajednica Bošnjaka u Danskoj, počevši od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u danskoj, džemat Odense i Bećirović Ahmed će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Danskoj, džemata Odense i imama u vremenu od 1. oktobra 2022. godine do 30. septembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2022. godine i važi do 30. septembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2006-3/22

Datum: 2. rebiul-evvel 1444. god. po H.
28. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj br. GII-38-2205, od 23. maja 2022. godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-2006-2/22 od 22. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o

organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hadžirušidović (Nurija) Merzuk, profesor islamske teologije, rođen 13. 6. 1973. godine u Sanskom Mostu, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Stokholm, Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj zaključno sa 30. 4. 2022. godine i postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džematu Trosa, Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, počevši od 1. maja 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, džemat Trosa i Merzuk Hadžirušidović će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj i imama džemata Trosa.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3375-3/22

Datum: 11. rebiul-evvel 1444. god. po H.

7. oktobar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj br. GLI-55-2209, od 10. septembra 2022 godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-3375-2/22 od 29. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik* Rijaseta IZ u BiH, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Terzić (Ibrahim) Ajdin, rođen 10. aprila 1987. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Halmstad, Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, počevši od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, džemat Halmstad i Ajdin Terzić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj, džemata Halmstad i imama u vremenu od 1. septembra 2022. godine do 31. avgusta 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2022. godine i važi do 31. avgusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3298-3/22

Datum: 2. rebiul-evvel 1444. god. po H.
28. septembar 2022. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 03-07-1-3298/22 od 2. septembra 2022. godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisul-uleme br. 03-07-1-3298-2/22 od 26. septembra 2022. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset*a Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset*a IZ u BiH, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hadrović (Nihad) Adnan, rođen 18. oktobra 2000. godine u Kilchbergu, Švicarska, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džemat Wetzikon, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, zaključno sa 31. 7. 2022. godine i postavlja na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Buchs, počevši od 1. avgusta 2022. godine do 31. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Buchs, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj i Hadrović Adnan će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulirati međusobna prava i obaveze između džemata Buchs i imama u vremenu od 1. avgusta 2022. godine do 31. jula 2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. avgusta 2022. godine i važi do 31. jula 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Napomene saradnicima

Glasnik je zvanično glasilo Rijaseta Islamske zajednice BiH. Izlazi dvomjesečno. Objavljuje akademske članke, istraživačke i stručne radove, prevedene tekstove, prikaze knjiga iz oblasti vjerskih disciplina i islamske/bošnjačke kulturne baštine kao i službena akta organa Rijaseta Islamske zajednice u BiH. Objavljuje i radove iz drugih oblasti po odluci urednika. Glasnik nastoji popularizirati naučna istraživanja iz oblasti islamskih nauka i kulturne baštine Bošnjaka te informirati čitaoce o radu službi i institucija Rijaseta IZ-e.

Svi objavljeni radovi odobreni su od strane urednika. Akademska, pravna i jezička odgovornost je na autorima radova. Osnovni jezik Glasnika je bosanski. Prilikom pisanja radova primjenjuje se norma Pravopisa bosanskog jezika sa fonetskom transkripcijom dok se naučna tran-

skripcija primjenjuje u uskostručnim tekstovima. Vrstu naučne transkripcije bira autor. Radovi mogu sadržavati arapski, turski, perzijski kao i druge jezike u transkripciji. Dostavljeni radovi su predmet provjere urednika u smislu akademskih i tehničkih kriterija. Autori prihvataju redakcijske intervencije u tekstu.

Radovi se mogu poslati putem maila glasnik_riz@yahoo.com ili na adresu: Gazi Husrev-begova 56a, 71000 Sarajevo. Rad mora biti u Microsoft Wordu ne veći od 10 stranica formata A4, font Times New Roman. Slike i svi drugi prilozi moraju biti priloženi odvojeno.

Sva prava zadržana. Nijedan dio Glasnika ne može biti umnožavan, pohranjivan u sisteme za umnožavanje bez prethodnog dopuštenja Uredništva i autora tekstova, izuzev kratkih navoda u naučne svrhe.

ISSN 1512-6609, ISSN 2233-095X (Online)

Izdavač: RIJASET ISLAMSKJE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI. Urednik: MUSTAFA PRLJAČA; Redakcija: MEHO ŠLJIVO, SAMEDIN KADIĆ, SENADA TAHIROVIĆ, MEVLUDIN DIZDAREVIĆ, MUHAMED JUSIĆ i ALDINA SULJAGIĆ-PIRO; tehnički urednik: SUAD PAŠIĆ lektura: AMILA ŠADIĆ HAJDAREVIĆ; dizajn korice: TARIK JESENKOVIĆ; prijevod na arapski jezik: NURKO KARAMAN; prijevod na engleski jezik: IFET MUSTAFIĆ. DTP: El-Kalem. Štampa: Štamparija DOBRA KNJIGA, d.o.o. - Sarajevo; Uredništvo i administracija: 71000 Sarajevo, Gazi Husrev-begova br. 56A, telefon: 033/532-255, fax: 033/441-800, e-mail: glasnik_riz@yahoo.com. Glasnik izlazi dvomjesečno. Rukopise slati na adresu Uredništva. Rukopisi se ne vraćaju. Štampani tiraž 2000 primjeraka. Cijena Glasnika iznosi 10 KM. Uplata u KM na žiro-račun 1602005500015065 kod VAKUFSKE BANKE DD Sarajevo - uz naznaku za Glasnik. Glasnik je upisan u registar javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod brojem 446 od 27. 08. 1994. godine.

The Herald

of the Riyasat of the Islamic Community
in Bosnia and Herzegovina

البلاغ

مجلة المشيخة الإسلامية
في البوسنة والهرسك